

**ZPRÁVA O VYHODNOCENÍ DOTAČNÍCH PROGRAMŮ
FINANCOVANÝCH Z ROZPOČTU ÚŘADU VLÁDY ČR ZA ROK
2016**

Předkladatel:

Ing. Pavel Dvořák
vedoucí Úřadu vlády České republiky

OBSAH

I. VYHODNOCENÍ DOTAČNÍCH PROGRAMŮ V OBLASTI LIDSKÝCH PRÁV.....	3
Úvod	3
A) Vyhodnocení dotačního programu Podpora veřejně účelných aktivit spolků zdravotně postižených.....	9
B) Vyhodnocení dotačního programu Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce	26
C) Vyhodnocení dotačního programu Podpora terénní práce.....	47
D) Vyhodnocení dotačního programu Podpora koordinátorů pro romské záležitosti.....	59
E) Vyhodnocení dotačního programu Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků	77
F) Vyhodnocení dotačního programu Podpora veřejně účelných aktivit nestátních neziskových organizací v oblasti rovnosti žen a mužů.....	92
II. VYHODNOCENÍ DOTAČNÍHO PROGRAMU V OBLASTI PROTIDROGOVÉ POLITIKY ..	110

I. VYHODNOCENÍ DOTAČNÍCH PROGRAMŮ V OBLASTI LIDSKÝCH PRÁV

Úvod

Dotiční programy v oblasti lidských práv podporují naplňování strategických cílů vládní politiky v oblastech podpory rovných příležitostí osob se zdravotním postižením, rovnosti žen a mužů, podpory národnostních menšin a integrace Romů, které jsou stanoveny vládními strategiemi, konkrétně:

- Národním plánem podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015 – 2020,
- Vládní strategií pro rovnost žen a mužů v České republice na léta 2014 – 2020 a
- Strategií romské integrace do roku 2020.

Současně tyto programy podporují naplňování závazků České republiky, které plynou z mezinárodních smluv, zejména Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením, Úmluvy OSN o odstranění všech forem diskriminace žen, Evropské charty regionálních či menšinových jazyků a Rámcové úmluvy o ochraně národnostních menšin. Programy jsou provázány s činností příslušných pracovních a poradních orgánů vlády, Vládním výborem pro zdravotně postižené občany, Radou vlády pro rovnost žen a mužů, Radou vlády pro záležitosti romské menšiny a Radou vlády pro národnostní menšiny.

Dotace směřují k naplňování těch cílů státních politik, které lze realizovat nejlépe prostřednictvím aktivního zapojení nestátních neziskových organizací (čímž je zároveň dán prostor k zapojení samotných cílových skupin na věcech, které se jich dotýkají), dále krajů a obcí a dalších subjektů (např. vysoké školy). Současně je prostřednictvím těchto programů využít potenciál občanské společnosti a občanské angažovanosti, protože dotace hradí jen část nákladů realizovaných veřejně prospěšných činností a akcí. Využití tohoto potenciálu je efektivním prostředkem k dosahování cílů státních politik, které v mnoha případech nelze alternativními nástroji realizovat, případně je lze realizovat jen obtížně či s vyššími náklady. Poskytování dotací v oblasti lidských práv je rovněž v souladu s cíli **Státní politiky vůči nestátním neziskovým organizacím na léta 2015 – 2020**, která zdůrazňuje význam spolupráce státních orgánů s nestátními neziskovými organizacemi působícími v oblasti lidských práv.¹ Dotiční programy v oblasti lidských práv tuto spolupráci výrazně usnadňují a podporují.

Tabulka č. 1: Přehled dotačních programů v oblasti lidských práv

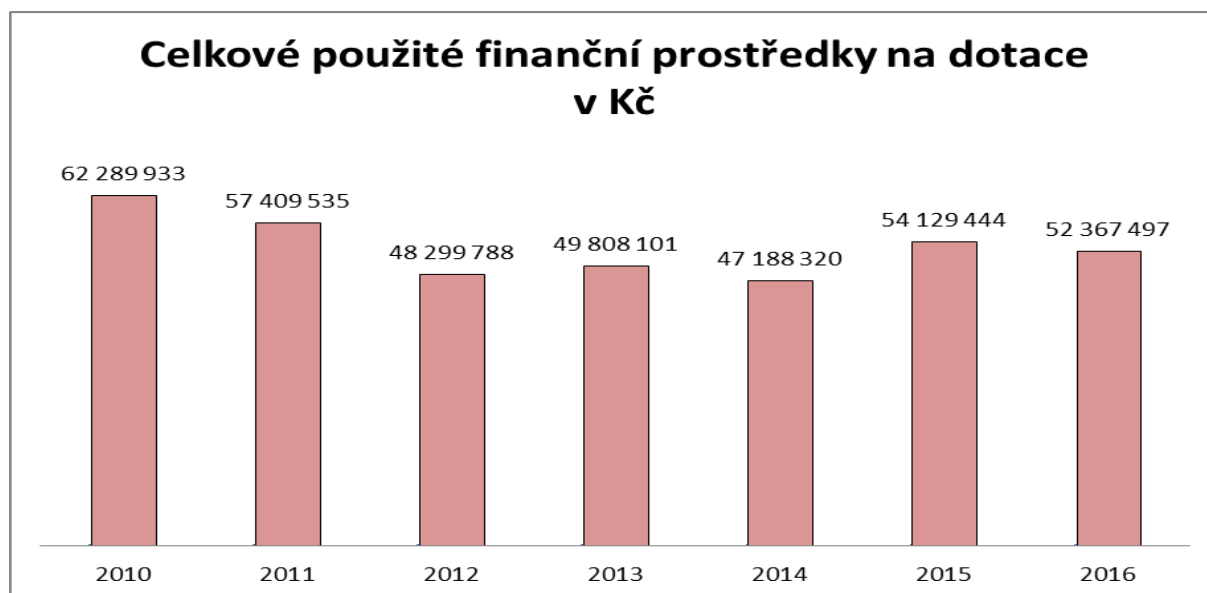
	Dotační program	Vládní strategie	Mezinárodní smlouva	Poradní orgán vlády
1.	<i>Podpora veřejně účelných aktivit spolků zdravotně postižených</i>	Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015 – 2020	Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením	Vládní výbor pro zdravotně postižené občany
2.	<i>Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce</i>	Strategie romské integrace do roku 2020	Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin	Rada vlády pro záležitosti romské menšiny
3.	<i>Podpora terénní práce</i>	Strategie romské	Rámcová úmluva	Rada vlády

¹ Viz princip č. 4, východisko č. 3 Státní politiky vůči nestátním neziskovým organizacím na léta 2015 – 2020, s. 89-90. Dostupné na <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rno/dokumenty/statni-politika-vuci-rno-na-leta-2015---2020-133505/>.

		integrace do roku 2020	o ochraně národnostních menšin	pro záležitosti romské menšiny
4.	<i>Podpora koordinátorů pro romské záležitosti</i>	Strategie romské integrace do roku 2020	Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin	Rada vlády pro záležitosti romské menšiny
5.	<i>Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků</i>	Strategie romské integrace do roku 2020	Evropská charta regionálních či menšinových jazyků	Rada vlády pro národnostní menšiny
6.	<i>Podpora veřejně účelných aktivit nno v oblasti rovnosti žen a mužů</i>	Vládní strategie pro rovnosti žen a mužů v ČR na léta 2014 – 2020	Úmluva OSN o odstranění všech forem diskriminace žen	Rada vlády pro rovnost žen a mužů

V roce 2016 bylo vynaloženo z rozpočtu Úřadu vlády celkem **52.367.497 Kč** na výše uvedené dotační programy.² Celkový vývoj použití finančních prostředků ve střednědobé perspektivě zachycuje níže uvedený graf. Ukazuje, že finanční prostředky nevykazují dramatické nárůsty ani propady; hodnoty z roku 2010 však ani přes mírný nárůst prostředků v letech 2015 a 2016 zatím nebylo dosaženo. Vlastní nárůst použitých finančních prostředků v letech 2015 a 2016 byl přitom do značné míry dán tím, že dotační program Podpora veřejně účelných aktivit nestátních neziskových organizací v oblasti rovnosti žen a mužů s alokací 5 mil. Kč ročně byl přesunut v polovině roku 2014 z Ministerstva práce a sociálních věcí na Úřad vlády.

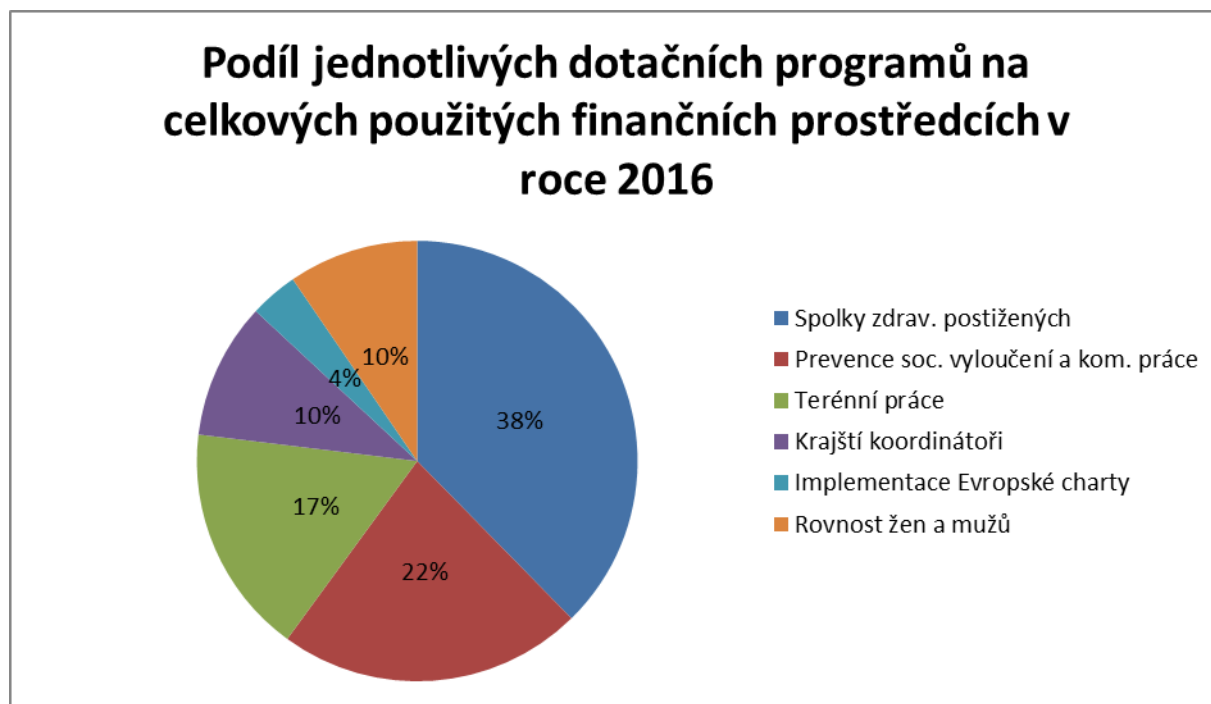
Graf č. 1: Finanční prostředky v letech 2010 – 2016 vynaložené na dotace Úřadem vlády v oblasti lidských práv

² Údaj k 31.12.2016.

Z hlediska rozdělení finančních prostředků mezi jednotlivé programy mají nejvýraznější podíl programy Podpora veřejně účelných aktivit spolků zdravotně postižených, Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce a Podpora terénní práce, jak ukazuje následující graf.

Graf č. 2: Podíl jednotlivých programů na využití finančních prostředků

V roce 2016 bylo v rámci programu **Podpora veřejně účelných aktivit spolků zdravotně postižených** vyplaceno 19.720.000 Kč celkem 49 spolkům. Podpořeno bylo 112 projektů předložených těmito spolky.

Alokace finančních prostředků dle tematických okruhů činností ukazuje, že páteří programu zůstává zajištění udržitelnosti a funkčnosti celostátní sítě spolků osob se zdravotním postižením prostřednictvím čerpání dotací na tzv. organizačně administrativní servis (40 %) ve spojení se vzdělávací a informační činností (33 %). Funkční síť spolků zdravotně postižených zahrnuje jak spolky s celostátní působností, které se zaměřují na jednotlivé druhy postižení, tak nadstavbové střeškové organizace, z nichž nejvýznamnější je Národní rada osob se zdravotním postižením ČR, která rovněž čerpala nejvyšší částky na dotacích (celkem 6.000.000 Kč). Udržitelnost a funkčnost sítě spolků osob se zdravotním postižením, včetně zajištění činnosti střeškových organizací, je úzce spjata s budováním vzájemného partnerství mezi organizacemi osob se zdravotním postižením, státem a sociálními partnery. Většina podpořených spolků (27 ze 49) funguje již více než 20 let, dalších 7 funguje již více než 15 let. Klíčovým výstupem programu je tak stabilní síť organizací zdravotně postižených, která svým spektrem koresponduje s výskytem různých druhů postižení mezi obyvatelstvem.

V rámci vzdělávací a osvětové činnosti byl podpořen provoz 29 webových portálů, bylo vydáno 21 různých informačních materiálů, jako brožury, letáky, příručky, ale i edukační video spoty. Bylo vydáváno celkem 51 periodik, jako jsou bulletiny, zpravodaje nebo časopisy organizací. Podpořené spolky realizovaly 257 seminářů, konferencí a workshopů a 19 specializovaných kurzů.

Mezinárodní aktivity (10 %) a advokační aktivity (17 %), které tvoří další okruhy podporovaných činností, jsou spíše doplňkovými aktivitami, navazujícími na páteřní aktivity. Do mezinárodních aktivit se zapojilo 23 spolků, advokační aktivity jsou realizovány menší částí organizací, které

disponují potřebným zázemím a kvalifikovanými zaměstnanci, jako je tomu v případě střežových organizací.

V projektech podporovaných z programu bylo přímo zaměstnáno 130 osob v pracovním poměru a 276 osob na základě dohod konaných mimo pracovní poměr; část těchto osob jsou přitom osoby se zdravotním postižením.

V programu **Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce** bylo realizováno 27 projektů v částce 11.718.420 Kč. Komunitních projektů bylo podpořeno 23, v oblasti doplňujících aktivit k sociálním programům či sociálním službám byly realizovány 4 projekty. Doplňujícími aktivitami rozumíme aktivity, u nichž žadatel prokáže analýzou cílové skupiny, že jsou potřebné a vedou k prevenci sociálního vyloučení nebo přispívají ke zlepšení situace v sociálně vyloučených lokalitách, jako je např. doučování žáků. Z pohledu územního bylo podpořeno 46 lokalit, jelikož několik organizací působilo v rámci jednoho projektu ve více lokalitách.

Obsahově 17 z 23 komunitních projektů řešilo mj. problém nevyhovujícího prostředí a okolí jako nosné téma projektu. Všechny realizované komunitní projekty obsahují také pořádání aktivit zaměřených na rodiny s dětmi. Část obyvatel sociálně vyloučených lokalit (SVL) díky těmto aktivitám zažila často poprvé v životě, že něco dotáhli do konce, že se něco podařilo. Tento úspěch je hnacím motorem pro další aktivity a chuť přebírat odpovědnost. Ve všech 23 komunitních projektech se podařilo prostřednictvím komunitních pracovníků motivovat obyvatele lokalit ke změně svého postoje a u všech realizovaných projektů je výstupem aktivizace komunity, jíž však bylo dosaženo v různé míře. K aktivizaci došlo buď u lídrů komunit, tj. vůdčích osobností z komunity, schopných samostatně jednat a řešit problémy nebo rovněž (v 18 projektech) na úrovni tzv. jádrové skupiny (tj. skupiny zpravidla 6 až 7 obyvatel lokality, kteří mají potenciál a ochotu zapojit se do řešení společných problémů a stávají se hybateli změn) nebo části komunity.

Realizováno bylo 487 komunitních aktivit oproti plánovaným 386 aktivitám; tyto aktivity byly uskutečněny participativně nebo zcela komunitou za podpory komunitních pracovníků. Příjemci dotací předpokládali zapojení 939 aktivních osob (z celkového počtu podpořených 2.778 obyvatel lokalit), ve skutečnosti bylo aktivních osob 1.289 (z celkového počtu 3.680 podpořených osob).

Jednoznačně došlo i v rámci projektů, které se soustředí na doplňující aktivity k sociálním programům či sociálním službám, k aktivizaci zapojených obyvatel. Celkem bylo v rámci 4 podpořených projektů (3 návazných a 1 pilotního) podpořeno 494 osob v rámci 47 aktivit, přičemž 16 z nich bylo pravidelně se opakujících (minimálně jednou týdně) a 31 jednorázových. Převažovaly aktivity zaměřené na podporu rozvoje schopností dětí a mladých lidí žijících v SVL. Například ve dvou sociálně vyloučených lokalitách proběhlo min. 700 x doučování dětí, žáků základních škol.

V programu **Podpora terénní práce**, který je určen obcím, bylo podpořeno 41 projektů v celkové výši 9.196.122 Kč. Ihned po vyplacení dotace, tzn. ještě před započítáním realizace projektu, obec Veselí nad Moravou prostředky vrátila. Projekty tedy realizovalo 40 obcí. Celkově byla v rámci dotačního programu čerpána k 31.12.2016 částka 8.843.581 Kč. Celkový vykázaný počet klientů, se kterými všichni podpoření terénní pracovníci dle výkazů organizací pracovali, je 12.659. Terénní pracovníci pomohli v roce 2016 nalézt práci 415 klientům a nové bydlení díky jejich pomoci našlo 795 klientů. Celkem 141 dětí bylo díky podpoře terénního pracovníka umístěno do mateřských škol a 355 klientů s pomocí terénního pracovníka vyřešilo své úvěry.

Romští koordinátoři tvoří základní institucionální síť, jejímž prostřednictvím stát komunikuje a prosazuje centrální integrační politiku ve vztahu k romské menšině na úrovni kraje. V rámci dotačního programu **Podpora koordinátorů pro romské záležitosti** pro rok 2016 bylo zajištěno financování pozice romského koordinátora včetně jeho potřeb ve 13 krajích. Vynaloženo bylo celkem 5.235.520 Kč. Krajský koordinátor na plný úvazek pracoval ve čtyřech krajích, přičemž v případě Jihočeského a Ústeckého kraje byla poskytnuta maximální výše dotace 500.000 Kč. K posílení pozice koordinátora došlo v Kraji Vysočina a v Pardubickém kraji. Romští koordinátoři si prostřednictvím kurzů (celkem 43) prohlubovali znalosti. Sami uspořádali celkem 25 akcí, které se

tematicky zaměřily např. na zdravotně rizikové chování, sociální vyloučení, problematiku finanční gramotnosti a oddlužení, práci s osobami ve výkonu trestu a po jejich propuštění a stereotypizaci menšin. Zabývaly se též práci asistentů prevence kriminality, romských poradců, terénních a komunitních pracovníků či asistentů pedagoga. Spolupráci s těmito pracovníky dále rozvíjeli prostřednictvím porad k aktuálním kauzám a problémům v regionu (celkem 110 porad). Na celostátní úrovni byla nastavena potřebná spolupráce s Ministerstvem vnitra, konkrétně se styčnými důstojníky pro menšiny. Kromě toho se krajští koordinátoři účastnili 64 celostátních, krajských a lokálních platform a podíleli se na tvorbě 30 strategických materiálů v oblasti rozvoje sociálních služeb na území kraje, prevence kriminality, romské integrace a vzdělávání.

V programu **Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků** bylo podpořeno 12 projektů v celkové výši 1.850.000 Kč. Z hlediska počtu projektů zaměřených na jednotlivé podporované jazyky (romština, polština, slovenština, němčina, chorvatština) je pořadí následující: 5 projektů - jazyk romský, 3 projekty - jazyk polský, 2 projekty - jazyk slovenský, 1 projekt - jazyk chorvatský a 1 projekt v kategorii multilingvní. Z 12 podpořených projektů spadalo 8 do oblasti podpory A (vzdělávací aktivity na všech vzdělávacích stupních nad rámec standardního vyučování); 3 projekty do oblasti podpory B (analýzy užívání menšinových jazyků); 1 do oblasti C (vícejazyčné místní názvy).

V rámci oblasti A bylo na základě kvalifikovaných odhadů příjemců vyhodnoceno, že projekty měly dopad na přibližně 16.000 osob, což je přibližně o 2.000 více, než byl předpoklad v projektových žádostech. Bylo vydáno 16 publikací, což je vzhledem výši finančních prostředků a různorodosti podporovaných aktivit velmi dobrý výsledek. Bylo zorganizováno 22 seminářů, workshopů a konferencí, dále 5 festivalů či soutěží a 5 jiných aktivit zaměřených na autorská čtení, divadelní představení, výstavy a veřejná vystoupení. Souhrnně bylo realizováno 12 vzdělávacích aktivit a 2 aktivity na podporu vzdělávání pedagogů s 10 výstupy.

Jedním z výstupů oblasti B je 15 publikovaných článků – jedná se o články zveřejněné v databázi Paměť národa, které se vztahují k chorvatským pamětníkům. Byly vytvořeny dvě publikace – elektronický *Slovník olašské romštiny* a dokument *Slovenčina a jej podoby vo vybraných regiónoch Čiech, Moravy a Sliezska*. Výsledky projektů byly prezentovány na 3 konferencích. Vznikla 1 metodika týkající se koncepce struktury hesel.

V rámci oblasti C byl v roce 2016 podpořen jeden projekt, a to ve městě Jablunkov, kde bylo umístěno 40 kusů cedulí v českém a polském jazyce s QR kódy na významných místech a objektech města. Po načtení QR kódu jsou uživatelé přesměrováni na vytvořené česko/polské webové stránky budov či míst.

Projekty realizované v rámci dotačního programu **Podpora veřejně účelných aktivit nestátních neziskových organizací v oblasti rovnosti žen a mužů** zasáhly v roce 2016 všechny oblasti Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v ČR na léta 2014 – 2020. Více než polovina projektů řešila problematiku důstojnosti a integrity žen a mužů (8 projektů); dále se organizace zaměřovaly na genderové stereotypy a vztahy (5 projektů). Výstupy z projektů zahrnovaly mj. 5 kampaní, 6 konferencí, 15 kulatých stolů, debat, přednášek či besed, 20 seminářů, školení či workshopů, 407 poskytnutých poradenství, 7 publikací (metodiky, manuály, sborníky, apod.), 24 veřejných akcí typu happening, výstava či debata a 38 podnětů k řešení problematiky na legislativní úrovni. Celkem bylo podpořeno 11 projektů částkou 4.999.976 Kč.

V roce 2015, kdy žadatelé podávali žádosti o dotace, byl **dotační proces** stanoven Směrnicí vedoucího Úřadu vlády České republiky č. 24/2014 o poskytování neinvestičních dotací k financování programů v oblasti lidských práv, ve znění pozdějších předpisů. Směrnice upravuje postupy pro vyhodnocování a schvalování projektů a podmínky a kritéria pro výběr projektů, a to jak kritéria společná všem programům, tak i specifická pro jednotlivé programy. V průběhu roku

2016 došlo k přechodu z listinné podoby na elektronickou (digitální) formu dotačního řízení.³ Nová podoba řízení je upravena Směrnicí vedoucího Úřadu vlády České republiky č. 2/2016 o poskytování neinvestičních dotací k financování programů v oblasti lidských práv. Přechod na administraci dotací prostřednictvím webové aplikace proběhl bez vážnějších potíží a je příjemci dotací hodnocen převážně kladně.

Pravidla pro poskytování dotací kladou důraz na principy 3E, tedy účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti využití vynakládaných prostředků. Proto je věnována velká pozornost správnému sestavení rozpočtu projektů ze strany žadatelů a kontrole jeho čerpání. V praxi k tomu slouží zejména institut dodatku k žádosti, který žadatel zpracuje v případě, že příslušná komise doporučí krácení či zrušení některých položek rozpočtu, a to zejména z důvodu rozporu s principy 3E. Jednotlivé kroky v rámci vyhodnocování principu 3E na úrovni projektů jsou popsány níže u jednotlivých programů.

Na úrovni programů je účelnost sledována ve vztahu k vládním strategiím a jejich cílům; každoročně je proto vyhodnocována otázka, zda vzhledem ke změně či aktualizaci strategií nemá dojít ke změně zaměření dotačních programů tak, aby vždy mířily na nejaktuálnější otázky. V tomto směru je vyhodnocována i zpětná vazba od příjemců a potenciálních žadatelů, a to zejména u programů, které mají participativní charakter, protože v některých případech skutečné potřeby nejlépe znají osoby, na které je program zaměřen (např. zdravotně postižení občané). Současně je z hlediska účelnosti a efektivnosti sledováno i to, aby programy doplňovaly, ale neduplikovaly jiné dotační programy administrované jinými resorty.⁴ Provedená srovnání ukazují, že dotační programy v oblasti lidských práv jsou svým zaměřením spíše jedinečné (zejména programy Podpora Evropské charty regionálních či menšinových jazyků, Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce). Z hlediska hospodárnosti jsou sledovány výdaje na jednotlivé programy, a to jak v historické řadě, tak z hlediska realizovaných projektů a jejich výstupů.

V další části tohoto dokumentu je proveden rozbor využití finančních prostředků jednotlivých programů.

---

³ Žádosti byly ještě podávány v listinné podobě, ale průběžné zprávy byly podány již prostřednictvím webové aplikace.

⁴ Jedním z prostředků je mj. i každoroční příprava materiálu pro jednání vlády Hlavní oblasti státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím. Materiál zpracovává sekretariát Rady vlády pro nestátní neziskové organizace, který je součástí Odboru lidských práv a ochrany menšin Úřadu vlády.

A) Vyhodnocení dotačního programu Podpora veřejně účelných aktivit spolků zdravotně postižených

1. Program Podpora veřejně účelných aktivit spolků zdravotně postižených a jeho poslání

Dotační program Podpora veřejně účelných aktivit spolků zdravotně postižených (dále jen „program Podpora spolků ZP“) je určen na podporu realizace programů a aktivit pro osoby se zdravotním postižením. Realizované projekty měly také přínos pro většinovou společnost, např. v případě osvětových kampaní či seminářů nebo festivalů.

Hlavním cílem programu je napomáhat k vytváření takových podmínek ve společnosti, které umožní lepší zapojení osob se zdravotním postižením do všech sfér společenského života, posílí jejich schopnosti překonávat obtíže spojené se zdravotním postižením a zvýší vnímavost veřejnosti pro potřeby osob se zdravotním postižením.

Specifickými dílčími cíli jsou: získání nových poznatků a obecně zlepšení informovanosti spolků lidí se zdravotním postižením a jejich aktivní zapojení do mezinárodních struktur, posílení a zkvalitnění schopnosti spolků hájit zájmy lidí se zdravotním postižením a prosazovat jejich zájmy, zlepšovat informovanost osob se zdravotním postižením o jejich možnostech překonávat překážky spojené se zdravotním postižením a informovat širokou laickou veřejnost o situaci osob se zdravotním postižením a udržovat funkční širokospektrou (z hlediska jednotlivých typů postižení) síť organizací osob se zdravotním postižením a budování vzájemného partnerství mezi organizacemi osob se zdravotním postižením, státem a sociálními partnery.

Program Podpora spolků ZP přispívá k plnění některých cílů a opatření obsažených v Národním plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015–2020 (dále jen „Národní plán“), který vychází z Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením (dále jen „Úmluva“). U některých opatření Národního plánu se ke spolupráci zavázala i Národní rada osob se zdravotním postižením ČR. Na osvětovou činnost je zaměřen samostatný článek Úmluvy, resp. též kapitoly Národního plánu. Informační kampaně, které cílí na veřejnost obecně, odpovídají také cíli Předcházet diskriminaci a zajišťovat rovné zacházení. Článek 29 Úmluvy zdůrazňuje právo na to, aby se osoby se zdravotním postižením podílely na řízení veřejných záležitostí prostřednictvím nevládních organizací a sdružení (kapitola Participace osob se zdravotním postižením a jejich organizací na správě věcí veřejných Národního plánu), na což je přímo zaměřena jedna z oblastí dotačního programu. Participaci osob se zdravotním postižením na konzultativních procesech při přijímání všech organizačních, legislativních a technických řešení v těch oblastech, které se jich bezprostředně dotýkají, ukládá také opatření 1.4 Národního plánu.

Realizaci jednotlivých projektů zabezpečují významným dílem přímo sami zaměstnanci se zdravotním postižením nebo rodiče dětí se zdravotním postižením, což pozitivně ovlivňuje možnost jejich zaměstnávání. Jako příklad spolků, kde jsou zaměstnány osoby se zdravotním postižením, lze uvést Sjednocenou organizaci nevidomých a slabozrakých, Klub bechtěreviků, Svaz neslyšících a nedoslýchavých, Českou unii neslyšících a Kolumbus. V projektech podporovaných z programu Podpora spolků ZP bylo přímo zaměstnáno 130 osob v pracovním poměru a 276 osob na základě dohod konaných mimo pracovní poměr.

Výše uvedené cíle jsou dosahovány realizací aktivit, které jsou rozděleny do 4 tematických okruhů činností:

- A) Mezinárodní spolupráce v oblasti vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením,
- B) Účast na tvorbě, realizaci a monitorování ucelených plánů vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením,
- C) Vzdělávací a informační činnost v oblasti vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením,

D) Organizačně administrativní servis v rámci svépomocných aktivit spolků zdravotně postižených.

2. Vyhodnocení účelnosti a efektivnosti programu Podpora spolků ZP za rok 2016

V roce 2016 bylo předloženo 132 žádostí o dotaci s celkovým požadavkem 44.593.128 Kč. V rámci dotačního programu bylo vyplaceno 19.720.000 Kč celkem 49 spolkům.⁵ Podpořeno bylo 112 projektů předložených těmito spolky.

Z hlediska dlouhodobého je výše rozdělených finančních prostředků stabilní. Současně došlo i k mírnému nárůstu počtu podpořených žádostí o dotaci.

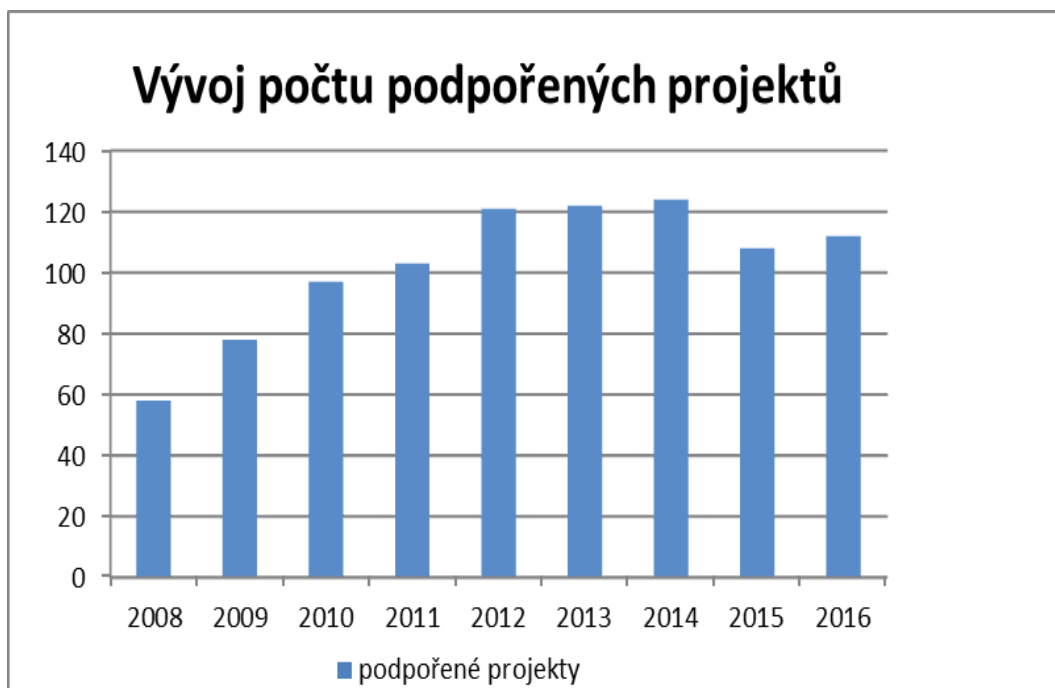
Tabulka č. 1: Vývoj financování programu Podpora spolků ZP v letech 2008 – 2016

Rok	Rozpočet (v Kč)	Vyplaceno (v Kč)	Skutečně použito * (v Kč)	Podpořené projekty	Požadováno (v Kč)
2008	24 000 000	24 000 000	23 488 229 Kč	58	39 240 079
2009	24 800 000	24 800 000	24 537 553 Kč	78	54 774 847
2010	22 800 000	22 800 000	22 555 424 Kč	97	50 536 983
2011	21 600 000	21 600 000	21 520 000 Kč	103	53 392 790
2012	21 600 000	21 593 500	21 593 500 Kč	121	42 334 517
2013	20 000 000	19 988 260	19 988 260 Kč	122	50 771 679
2014	20 000 000	19 187 695	19 187 695 Kč	124	46 062 103
2015	20 812 305	20 745 305	20 745 305 Kč	108	42 118 455
2016	20 000 000	19 720 000	19 567 557,74 Kč	112	44 593 128

*Po vratkách v rámci finančního vypořádání se státním rozpočtem.

⁵ Pro rok 2016 byla na tento dotační program vyčleněna částka 20.000.000 Kč. Nedočerpání této částky bylo způsobeno nevyplacením dotace v celkové částce 190.000 Kč České asociaci pro psychické zdraví, která nedodala závěrečnou zprávu za r. 2015, a dále nevyplacení dotace v částce 90.000 Kč spolku Pevnost, který se v průběhu dotačního řízení transformoval na ústav.

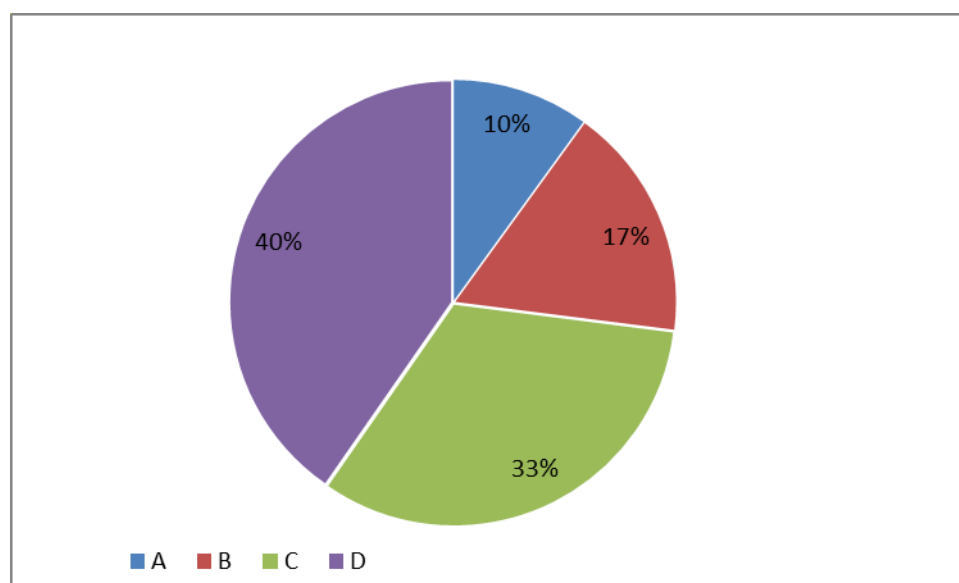
Graf č. 1: Vývoj počtu podpořených projektů v letech 2008–2016

V jednotlivých tematických okruzích byla podpora následující:

- v rámci tematického okruhu A bylo podpořeno 24 projektů částkou 1.967.800 Kč,
- v rámci tematického okruhu B bylo podpořeno 7 projektů částkou 3.360.200 Kč,
- v rámci tematického okruhu C bylo podpořeno 43 projektů částkou 6.437.100 Kč,
- v rámci tematického okruhu D bylo podpořeno 38 projektů částkou 7.954.900 Kč.

Graf č. 2: Rozdělení dotací dle částek vynaložených na jednotlivé tematické okruhy činností

Alokace finančních prostředků dle tematických okruhů jednotlivých činností ukazuje, že páteř programu je zajištění udržitelnosti a funkčnosti sítě spolků osob se zdravotním postižením (40 %)

ve spojení se vzdělávací a informační činností (33 %). Udržitelnost a funkčnost spolků osob se zdravotním postižením je přitom úzce spjata s budováním vzájemného partnerství mezi organizacemi osob se zdravotním postižením, státem a sociálními partnery.

Jak ukazuje rozdělení spolků – příjemců dotací v roce 2016 dle typu zdravotního postižení, jemuž se věnují (tabulka č. 2), a výskyt postižení v populaci (tabulka č. 3), pokrývá činnost spolků rovnoměrně všechny typy postižení, které se v populaci vyskytují. Tím se daří efektivně naplňovat cíl programu, jímž je uchování a rozvoj širokospektré a funkční sítě spolků osob se zdravotním postižením.

Tabulka č. 2: Rozdělení spolků podpořených v roce 2016 podle typu zdravotního postižení

vnitřní	12
neurologické	10
tělesné	9
sluchové	5
duševní	4
ostatní*	6
mentální	2
zrakové	1
celkem	49

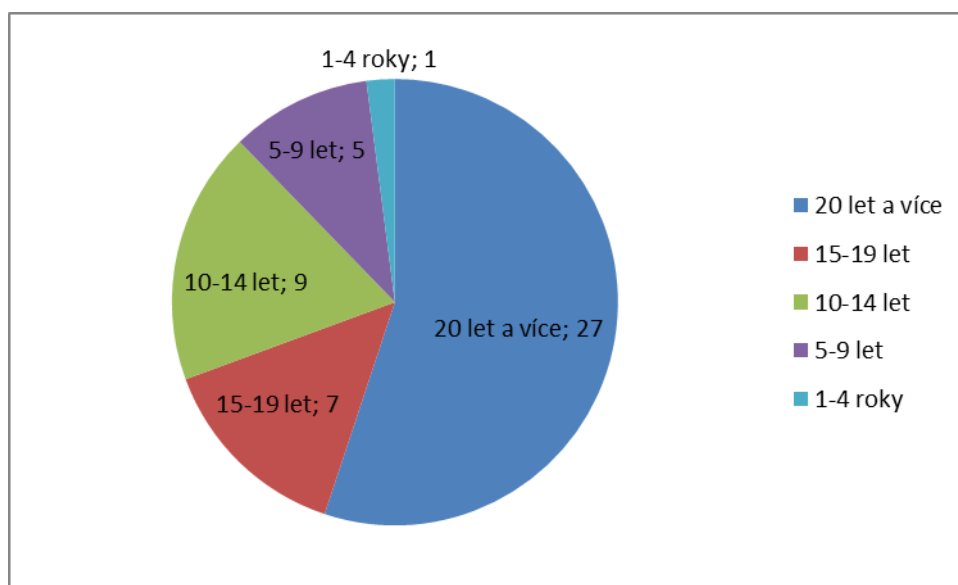
* Do kategorie ostatní spadají spolky, které se věnují lidem s jakýmkoli typem postižení a spolky osob se zdravotním postižením, které nelze zařadit do ostatních kategorií.

Tabulka č. 3: Frekvence typu zdravotního postižení (možnost více odpovědí na jednu osobu)⁶

vnitřní	716.993
tělesné	500.167
duševní	145.517
mentální	104.574
zrakové	102.195
sluchové	86.476
jiné	54.327
celkem	1.710.249

Většina podpořených spolků funguje již více než 20 let, čímž program napomáhá uchovávat dlouhodobě stabilní síť spolků osob se zdravotním postižením.

Graf č. 3: Rozdělení spolků dle doby existence

V každém z výše uvedených 4 tematických okruhů je možné zjistit, jakým způsobem byly použity finanční prostředky z dotace poskytnuté Úřadem vlády. V rámci jednoho projektu může organizace zrealizovat více aktivit, spadajících pod danou oblast. V roce 2016 bylo složení spektra projektů následující:

⁶ Údaje jsou uvedeny dle Výběrového šetření zdravotně postižených osob, které provedl Český statistický úřad v roce 2013: http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/publ/260006-14-n_2014

Tematický okruh A – Mezinárodní spolupráce v oblasti vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením

1. počet projektů propojujících organizace s mezinárodními organizacemi formou účastí na konferencích: 23
2. počet projektů, díky nimž se hradí členské poplatky v mezinárodních organizacích: 23

Tematický okruh B – Účast na tvorbě, realizaci a monitorování ucelených plánů vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením

1. počet projektů, které se zabývají monitorováním legislativy: 3
2. počet projektů monitorujících různé typy plánů a strategií pro osoby se zdravotním postižením: 4

Tematický okruh C – Vzdělávací a informační činnost v oblasti vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením

1. počet projektů zaměřených na provoz webových portálů: 28
2. počet projektů zaměřených na provoz poradenské činnosti: 14
3. počet projektů, jejichž obsahem je vydávání informačních materiálů: 28
4. počet pořádaných seminářů, konferencí, workshopů apod.: 257
5. počet pořádaných specializovaných kurzů: 19

Tematický okruh D – Organizačně administrativní servis v rámci svépomocných aktivit občanských sdružení zdravotně postižených

V oblasti D bylo podpořeno 38 projektů zaměřených na zajištění činnosti organizace.

Výstupy projektů jsou souhrnně uvedeny v tabulce č. 4 a dále přiblíženy vybranými příklady.

Tabulka č. 4: Výstupy programu Podpora veřejně účelných aktivit spolků zdravotně postižených v roce 2016

A1 - účast na mezinárodních konferencích	58
A2 - členské poplatky v mezinárod. organizacích	32
B1 - monitorování legislativy	3
B2 - monitorování plánů a strategií	4
C1 - webové portály	29*
C2 - poradenská činnost	14
C3 - informační materiály	21
C3 - periodika	51
C4 – semináře, konference, workshopy	257
C5 - specializované kurzy	19

D1 - počet zaměstnaných osob v projektech	130
D2 - počet DPP/DPČ osob v projektech	276

*Jedna organizace provozovala 2 webové portály.

V rámci realizovaných projektů byl podpořen provoz 29 webových portálů, které informují o činnostech spolků a o problematice zdravotního postižení v rovině právní, sociální a zdravotní, o možnostech léčby, rehabilitace, pomoci a o prevenci, a soustřeďují další aktuální informace důležité pro život osob se zdravotním postižením a jejich rodiny; ostatní podpořené spolky mají však také webové stránky, jejichž prostřednictvím informují jak cílovou skupinu osob se zdravotním postižením, tak i širokou veřejnost např. o možnostech prevence. Mnoho spolků také aktivně využívá sociální sítě jako např. Facebook.

Dále bylo s podporou dotačního programu vydáno 21 různých informačních materiálů. Většinou se jedná o brožury, letáky, příručky, ale i o edukační video spoty, které se týkají problematiky jednotlivých typů postižení. Spolky také vydávají periodika, jako jsou bulletiny, zpravodaje nebo časopisy organizací, které informují o činnostech spolků a o aktuálním vývoji v otázkách zdravotního postižení. V roce 2016 bylo vydáno celkem 51 takovýchto periodik; některé příklady jsou uvedeny níže.

Časopis MOSTY Národní rady osob se zdravotním postižením vychází pětkrát ročně, je bezplatně distribuován lidem se zdravotním postižením nebo organizacím, které je sdružují. V elektronické verzi je na webových stránkách dostupný i široké veřejnosti. Časopis informuje především o změnách v legislativě ve vztahu k vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením, ale i o aktuálních akcích pro lidi se zdravotním postižením, obsahuje také výběr odpovědí na dotazy z poradny spolku.

Příkladem časopisu pro úžeji vymezený okruh adresátů je Informační zpravodaj – Bulletin Společnosti C-M-T, který obsahuje informace o aktuálních tématech pro lidi s pohybovým postižením (cestování, doprava, bezbariérové stavby) atd.

Měsíčník Bechtěrevik vydávaný Klubem bechtěreviků ČR obsahuje informace o nových poznatcích v léčbě této nemoci, možnostech rehabilitace, zdravé životosprávy, akcích souvisejících s touto nemocí, otištěny jsou i překlady zahraničních článků či přednášek. Časopis je zaslán také do 10 zemí, které se sdružují v mezinárodní organizaci ASIF.

V roce 2016 podpořené spolky realizovaly 257 seminářů, konferencí a workshopů a 19 specializovaných kurzů.

Tyto akce přispěly mimo jiné k informování o současné legislativě a její implementaci v praxi, o vztazích mezi většinovou společností a osobami se zdravotním postižením a jejich skupinami (např. osoby s mentálním postižením), o nových možnostech léčby a prevence u jednotlivých typů postižení, o možnostech využívání kompenzačních pomůcek a překonávání překážek spojených s postižením, o problematice přístupnosti či o možnostech vzdělávání pro děti. Níže uvádíme několik příkladů.

Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v ČR uspořádala seminář na téma svéprávnost a formy podpory podle nového občanského zákoníku, který přinesl řadu změn pro lidi s mentálním postižením. Tato akce se setkala s velkým zájmem, zejména ze strany rodičů takto postižených osob. Dále byly uspořádány 3 workshopy na téma „Vztahy a mentálně postižení“, na kterých v rámci diskuze se účastníci učili rozpoznávat různé druhy vztahů.

Jako další příklad lze uvést uspořádání 2 přednášek Svazem neslyšících a nedoslýchavých v ČR, které byly zaměřené na sociálně právní minimum, a 2 seminářů na téma sluchadlová protetika a nácvik používání kompenzačních pomůcek.

Spolek PARENT PROJECT pořádal Výstavu „Žijeme tu s Vámi“, která započala svou cestu již v roce 2015 v Senátu a která v roce 2016 zavítala do Národní technické knihovny, FN v Motole a Chemopetrolu Litvínov.

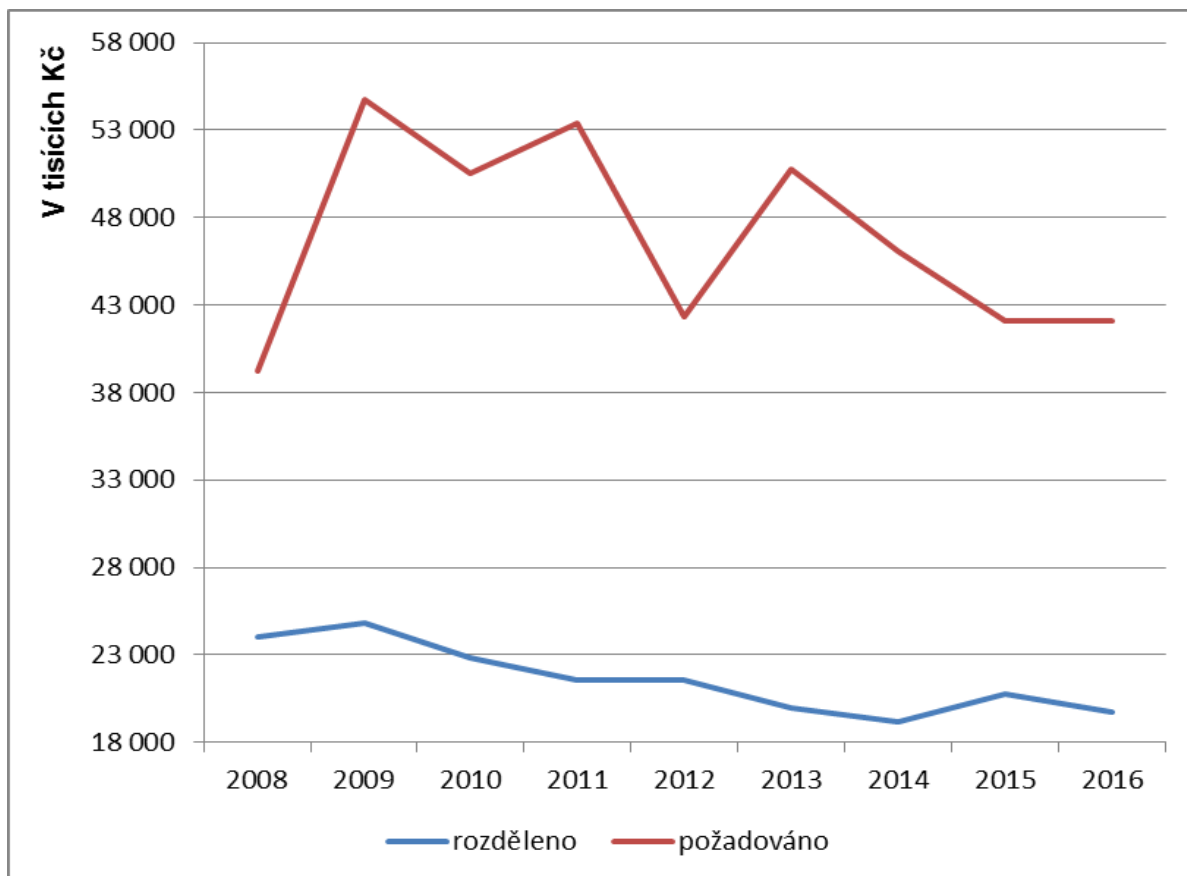
Mezinárodní aktivity a advokační činnosti jsou spíše doplňkovými aktivitami, navazujícími na páteřní aktivity. Díky členství v mezinárodních organizacích získávají spolky aktuální informace týkající se všech lidí se zdravotním postižením, jako je zejména proces implementace Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, i konkrétního typu postižení. Podporováno je členství v mezinárodních organizacích, jak jednotlivých typů postižení, tak i v klíčových střeškových organizacích European Disability Forum a Disabled Peoples International, jejichž členem je Národní rada osob se zdravotním postižením ČR.

Advokační aktivity jsou realizovány úzkou výšečí organizací, které disponují potřebným zázemím a kvalifikovanými zaměstnanci, především střeškovou organizací, Národní radou osob se zdravotním postižením ČR. V rámci projektu „Účast NRZP ČR na obhajobě práv osob se zdravotním postižením, jejich organizací a účast při tvorbě, monitorování a novelizaci ucelených plánů vyrovnávání příležitostí na celostátní úrovni a ve 14 krajích v ČR“ Národní rada díky podpoře Úřadu vlády uplatnila připomínky k více než dvaceti legislativním návrhům.

Osoby se zdravotním postižením tak pomáhají samy sobě a nejsou pouze závislými klienty (podporujeme jejich rovnocenné zapojení do společnosti). Pro spolky lidí se zdravotním postižením je tento program mimořádně důležitý a potřebný, o čemž svědčí mj. i počet předkládaných žádostí o poskytnutí dotace.

Graf č. 4: Vývoj požadovaných a rozdělených finančních prostředků v letech 2008–2016

Účelnost, hospodárnost a efektivnost finančních prostředků vynaložených na financování jednotlivých projektů je hodnocena na několika úrovních před vyplacením dotace:

1. Při hodnocení žádostí hodnotiteli jsou posuzovány jak prostředky požadované z dotace Úřadu vlády, tak celkové náklady vynaložené na projekt (posuzuje se každá položka zvlášť). Kontrolou prochází také požadavky na mzdové náklady (v souladu se směrnicí, ve které jsou přesně dány limity).
2. Na zasedání Komise pro hodnocení projektů programu Podpora spolků ZP Komise znovu posuzuje rozpočty. Na základě doporučení Komise jsou následně rozpočty organizacemi upravovány.
3. Před vydáním Rozhodnutím o přidělení dotace procházejí upravené rozpočty kontrolou Oddělení kontroly Úřadu vlády.

Příslušné útvary Úřadu vlády v souladu se zákonem o finanční kontrole v rámci průběžných i následných kontrol pravidelně ověřují u příjemců dotací, zda jsou poskytnuté finanční prostředky hospodárně, účelně a efektivně vynakládány, a to v souladu s vydanými rozhodnutími o poskytnutí dotace. V rámci kontrol prováděných v sídlech příjemců dotací je rovněž ověřováno, zda je odpovídajícím způsobem a v potřebné kvalitě naplňována obsahová stránka dotovaných projektů.

Při průběžném nastavování pravidel programu jsou využívány také poznatky, zkušenosti a doporučení členů Komise. Obsahové vymezení dotačního programu včetně jednotlivých tematických okruhů je pravidelně projednáváno a monitorováno Vládním výborem pro zdravotně postižené občany. Souhrnná informace o průběhu dotačního řízení a celkový přehled o poskytnutých finančních prostředcích na dotační program Podpora spolků ZP jsou součástí Zpráv o plnění opatření Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním

postížením na období 2015–2020. Tato informace je také zapracovávána do výročních zpráv Vládního výboru za příslušný kalendářní rok.

3. Kontrola využívání poskytnutých dotací, závěry kontrolních zjištění a vyúčtování dotací v roce 2016

Ve sledovaném období roku 2016 bylo provedeno celkem 8 veřejnosprávních kontrol, z toho 3 průběžné a 5 následných.

Kontrolovány byly tyto organizace a projekty:

Tabulka č. 5: Průběžné veřejnosprávní kontroly

Název organizace	Název projektu
<i>Informační centrum rodičů a přátel sluchově postižených</i>	Informační centrum o hluchotě
<i>Občanské sdružení KOLUMBUS</i>	<ol style="list-style-type: none"> Zapojení uživatelů do edukace o duševním zdraví, informační činnost o reformě psychiatrické péče a pacientští důvěrníci a podpůrci – informační podpora, hájení práv a zájmů osob s duševní poruchou. Zpět do života – Vyrovnávání příležitostí pro osoby s duševním onemocněním

Tabulka č. 6: Následné veřejnosprávní kontroly

Název organizace	Název projektu
<i>Svaz tělesně postižených v České republice z. s.</i>	Administrativní servis centra Svazu tělesně postižených v České republice, z.s.
<i>VIDA o. s.</i>	Informační a edukační činnost VIDA o.s.
<i>Pražská organizace vozíčkářů, o. s.</i>	<ol style="list-style-type: none"> Informační servis pro osoby s tělesným postižením a podpora jeho využívání Zajištění provozu Centra samostatného života a střediska přístupného vzdělávání Pražské organizace vozíčkářů
<i>Společnost pro mukopolysacharidosu</i>	“Pomozme jim žít a zemřít doma“ – organizačně-administrativní podpora projektů Společnosti pro mukopolysacharidosu

Jak bylo zjištěno v rámci provedených kontrol, nejčastější chybou je, že spolky nedodržují strukturu schváleného rozpočtu, ať už se jednalo o nedodržování maximálního limitu 20 % při přesunu finančních prostředků dotace mezi jednotlivými položkami rozpočtu anebo o vytvoření nové, v Rozhodnutí o dotaci neschválené položky. Dále se vyskytly opakované problémy s vedením účetnictví a s neznalostí náležitostí při uzavírání smluv se zaměstnanci. K předcházení těmto chybám jsou každoročně realizována školení pro žadatele.

Z hlediska kontroly obsahové části projektu organizace realizují projekty v souladu se záměrem, který je uveden v žádosti o dotaci.

4. Shrnutí

Dotační program Podpora spolků ZP je zaměřen na podporu aktivit spolků osob se zdravotním postižením s celostátní působností, které přispívají k zapojení lidí se zdravotním postižením do všech oblastí života společnosti a seznamují veřejnost s tématy týkajícími se zdravotního postižení. Program pomáhá realizovat i cíle a opatření Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015–2020 a přispívá k implementaci Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, a to především v oblasti osvětové činnosti a participace lidí se zdravotním postižením na správě veřejných záležitostí.

V roce 2016 bylo v rámci tohoto dotačního programu vyplaceno celkem 19.720.000 Kč na realizaci 112 projektů, které podalo celkem 49 organizací. Nejvíce podporovanou oblastí je organizačně administrativní servis spolků osob se zdravotním postižením, přičemž rozdělení těchto spolků podle typu zdravotního postižení, kterému se věnují, odpovídá míře výskytu tohoto postižení ve společnosti. Tím je zajištěna udržitelná a funkční síť spolků pro různé typy zdravotních postižení, jejichž účelem je nejen podpora lidí, kteří postižením trpí, ale také osvěta ve vztahu k celé společnosti. Druhou nejvíce podporovanou oblastí je vzdělávací a informační činnost, která napomáhá k šíření důležitých a nových poznatků v oblasti léčby, rehabilitace, prevence či možnostech podpory jak směrem ke zdravotně postiženým, tak i širší společnosti. Je realizována především provozem webových stránek spolků, vydáváním informačních materiálů a pořádáním seminářů a konferencí. V rámci mezinárodních aktivit je podporováno především členství v mezinárodních organizacích, což přispívá k předávání aktuálních informací jak v oblasti léčby, prevence, tak i mezinárodní legislativy. Prostřednictvím podpořených aktivit monitorování legislativy a plánů a strategií pro osoby se zdravotním postižením došlo ke spolupráci na několika krajských plánech vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením a k uplatnění řady připomínek k legislativním návrhům.

Tabulka č. 7: Přehled rozdělení dotací – dotační program Podpora spolků ZP dle jednotlivých organizací seřazených dle výše poskytnuté dotace v roce 2016

Název organizace	Název projektu	Výše dotace 2016	Výše dotace 2016 celkem
Národní rada osob se zdravotním postižením České republiky	Mezinárodní spolupráce Národní rady osob se zdravotním postižením ČR v oblasti vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením	700 000,00 Kč	6 000 000,00 Kč
	Účast na tvorbě, realizaci a monitorování ucelených plánů vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na celostátní úrovni a ve 14 krajích	2 600 000,00 Kč	
	Informační činnost NRZP ČR k podpoře vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením	1 400 000,00 Kč	
	Organizačně administrativní servis NRZP ČR	1 300 000,00 Kč	
Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých České republiky	Zapojování České republiky do evropských a světových struktur pomoci zrakově postiženým osobám	190 000,00 Kč	1 790 000,00 Kč
	Multifunkční centrum osvěty a informací pro zrakově postižené občany a širokou veřejnost	400 000,00 Kč	
	Umíme si pomáhat, svépomocné aktivity - organizačně administrativní servis	1 200 000,00 Kč	
Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v České republice, z.s.	Inclusion International - Inclusion Europe: mezinárodní spolupráce v rámci hnutí prosazujícího inkluzi lidí s mentálním postižením	80 000,00 Kč	1 080 000,00 Kč
	Stejná práva lidí s mentálním postižením a jejich rodin: Prosazování a monitorování jejich zájmů	220 000,00 Kč	
	Vzdělávací aktivity a poradenské semináře pro osoby s mentálním postižením a jejich rodiče	340 000,00 Kč	
	Administrativní zajištění organizace lidí s mentálním postižením a jejich rodin s celorepublikovou působností	440 000,00 Kč	
Svaz tělesně postižených v České republice, z. s.	PC kurzy pro osoby se zdravotním postižením	40 000,00 Kč	1 040 000,00 Kč
	Administrativní servis Svazu tělesně postižených v České republice, z. s.	1 000 000,00 Kč	
Svaz postižených civilizačními chorobami v České republice, z. s.	Centrum služeb a komunitní centra pro osoby postižené civilizačními chorobami	850 000,00 Kč	850 000,00 Kč

Občanské sdružení KOLUMBUS	Zpět do života - Vyrovnávání příležitostí pro osoby s duševním onemocněním	320 000,00 Kč	740 000,00 Kč
	Zapojení uživatelů do edukace o duševním zdraví, informační činnost o reformě psychiatrické péče a pacientští důvěrníci a podpůrci – informační podpora, hájení práv a zájmů osob s duševní poruchou.	220 000,00 Kč	
	Organizačně administrativní servis - rozvoj celostátního spolku uživatelů psychiatrické péče KOLUMBUS	200 000,00 Kč	
Liga vozíčkářů	Informacemi k soběstačnosti	380 000,00 Kč	680 000,00 Kč
	Zajištění chodu organizace	300 000,00 Kč	
Svaz neslyšících a nedoslýchavých v České republice, z.s.	Mezinárodní spolupráce SNN v ČR, z.s.	120 000,00 Kč	460 000,00 Kč
	Vzdělávací a osvětová činnost SNN v ČR, z.s.	90 000,00 Kč	
	Servis služeb SNN v ČR, z.s.	250 000,00 Kč	
Pražská organizace vozíčkářů, z.s.	Informační servis pro osoby s tělesným postižením a podpora jeho využívání	300 000,00 Kč	450 000,00 Kč
	Zajištění provozu Centra samostatného života a Střediska přístupného vzdělávání Pražské organizace vozíčkářů	150 000,00 Kč	
Informační centrum rodičů a přátel sluchově postižených, z.s.	Zahraniční aktivity FEPEDA	40 000,00 Kč	390 000,00 Kč
	Informační centrum o hluchotě	200 000,00 Kč	
	Organizačně administrativní servis Informačního centra rodičů a přátel sluchově postižených	150 000,00 Kč	
Sdružení celiaků ČR, z.s.	Mezinárodní spolupráce v rámci AOECS	40 000,00 Kč	370 000,00 Kč
	Zpravodaj, další informační materiály o celiakii a provoz internetových stránek	30 000,00 Kč	
	Organizačně administrativní servis SCČR	300 000,00 Kč	
Amelie, o.s.	Být v kontaktu se světovým děním a strategiemi v oblasti psychosociální pomoci onkologicky nemocným a jejich blízkým	60 000,00 Kč	350 000,00 Kč
	Projekt výzkum psychosociálních potřeb onkologicky nemocných v ČR	120 000,00 Kč	
	Brožura "Návrat do zaměstnání po onkologické nemoci"	90 000,00 Kč	
	Organizačně administrativní servis	40 000,00 Kč	

<i>Asociace poraden pro osoby se zdravotním postižením České republiky</i>	Vzdělávací a informační činnost Asociace poraden pro osoby se zdravotním postižením ve 14 krajích ČR	290 000,00 Kč	290 000,00 Kč
<i>Sdružení pro rehabilitaci osob po cévních mozkových příhodách o. s.</i>	Mezinárodní konference a členský příspěvek SAFE	40 000,00 Kč	290 000,00 Kč
	Konference o CMP a propagace	180 000,00 Kč	
	Administrativní servis	70 000,00 Kč	
<i>Asociace organizací neslyšících, nedoslýchavých a jejich přátel</i>	Osvětová činnost v oblasti sluchového postižení	200 000,00 Kč	280 000,00 Kč
	Zajištění služeb a koordinace akcí pro osoby se sluchovým postižením	80 000,00 Kč	
<i>Společnost "E"/Czech Epilepsy Association, z. s.</i>	Osvětou k destigmatizaci lidí s epilepsií	130 000,00 Kč	270 000,00 Kč
	Zajištění organizačně administrativního servisu projektů Společnosti "E"	140 000,00 Kč	
<i>Asociace rodičů a přátel zdravotně postižených dětí v ČR, z. s.</i>	Tematické semináře a podpora účinnosti informačního systému Asociace rodičů a přátel zdravotně postižených dětí v ČR, z.s.	260 000,00 Kč	260 000,00 Kč
<i>Klub nemocných cystickou fibrózou, z.s.</i>	Informační činnost klubu nemocných cystickou fibrózou	130 000,00 Kč	240 000,00 Kč
	Péče o nemocné cystickou fibrózou	110 000,00 Kč	
<i>Společnost Parkinson, z. s.</i>	Pokračování členství Evropské asociaci Parkinsonovy nemoci EPDA	22 000,00 Kč	222 000,00 Kč
	Časopis Parkinson a tiskoviny Poradenského centra	100 000,00 Kč	
	Organizační servis patientské organizace s 20 středisky	100 000,00 Kč	
<i>Společnost pro bezpečnou dietu z. s.</i>	Činnost Společnosti pro bezpečnou dietu z.s. v mezinárodní organizaci AO ECS	60 000,00 Kč	220 000,00 Kč
	Zajištění informační a edukační činnosti pro lidi na bezpečné dietě	80 000,00 Kč	
	Zajištění organizačně administrativní činnosti Společnosti pro bezpečnou dietu z.s.	80 000,00 Kč	
<i>Klub bechtěreviků z. s.</i>	Mezinárodní spolupráce v oblasti vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením	18 732,00 Kč	218 732,00 Kč

	Edukační a informační činnost v oblasti vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením	90 000,00 Kč	
	Organizačně administrativní servis zdravotně postižených organizovaných v Klubu bechtěreviků ČR z.s.	110 000,00 Kč	
ARCUS – onko centrum, z.s.	Edukační patientský program ONKO	50 000,00 Kč	200 000,00 Kč
	Organizační a administrativní servis	150 000,00 Kč	
České ILCO, z.s.	Pomáháme stomikům	80 000 Kč	189 300,00 Kč
	Spolupracujeme se zahraničím	29 300 Kč	
	Stomie nesmí být tabu	80 000 Kč	
CEREBRUM - Sdružení osob po poranění mozku a jejich rodin, z.s.	Mezinárodní spolupráce v BIF-EC	52 540 Kč	187 540,00 Kč
	Edukační a informační činnost o problematice léčby, rehabilitace a prevence poranění mozku	60 000 Kč	
	Organizační a administrativní servis Cerebra	75 000 Kč	
LYMFOM HELP, o.s.	Edukační a informační činnost v problematice maligních lymfomů	60 000 Kč	180 000,00 Kč
	Administrativní zázemí - LYMFOM HELP, o.s.	120 000 Kč	
VIDA o. s.	Informační a edukační činnost VIDA o.s	90 000 Kč	170 000,00 Kč
	Administrativně organizační servis celonárodní organizace VIDA	80 000 Kč	
Českomoravská jednota neslyšících, z.s.	Odstraňujeme komunikační bariéry	120 000 Kč	160 000,00 Kč
	Organizační a koordinační servis ČMJN	40 000 Kč	
FOKUS ČR, z.s.	Aktivní zapojení do mezinárodní spolupráce v péči o duševně nemocné	150 000 Kč	150 000,00 Kč
PARENT PROJECT, z.s.	Zajištění organizačně administrativního servisu spolku pacientů a rodin, jejichž dítě trpí svalovou dystrofií Duchenne/Becker	100 000 Kč	140 000,00 Kč
	3. celostátní odborná konference: Péče o pacienty s DMD/BMD	40 000 Kč	
Společnost rodičů a přátel dětí s downovým syndromem, z.s.	Členství v EDSA a účast na mezinárodních akcích s tematikou Downova syndromu.	40 000 Kč	140 000,00 Kč
	Periodikum PLUS 21 – časopis o Downově syndromu - 2016	100 000 Kč	

<i>Dobré místo, z.s.</i>	Podpora zdravotně-sociálního portálu Lidé mezi lidmi	80 000 Kč	130 000,00 Kč
	Organizačně administrativní zajištění a provoz spolku Dobré místo	50 000 Kč	
<i>Sportovní klub vozíčkářů Praha, z.s.</i>	Organizačně - administrativní zázemí pro sport hendikepovaných	80 000 Kč	130 000,00 Kč
	Význam sportu pro hendikepované – prezentační akce	50 000 Kč	
<i>"Společnost pro mukopolysacharidózu"</i>	"Pomozme jim žít a zemřít doma" - organizačně-administrativní podpora projektů Společnosti pro mukopolysacharidózu	120 000 Kč	120 000,00 Kč
<i>Společnost pro pomoc při Huntingtonově chorobě, z.s.</i>	Mezinárodní spolupráce SPHCH	37 578 Kč	119 578,00 Kč
	Monitoring možností umístění pacientů s Huntingtonovou chorobou do pobytových zařízení sociálních služeb	27 000 Kč	
	Vzdělávací a informační činnost SPHCH	25 000 Kč	
	Organizačně administrativní servis SPHCH	30 000 Kč	
<i>Česká unie neslyšících</i>	Neslyšící a nedoslýchaví do světa	30 000 Kč	110 000,00 Kč
	Osvěta o osobách se sluchovým postižením a vzdělávání pracovníků	50 000 Kč	
	Organizačně administrativní servis ČUN	30 000 Kč	
<i>Společnost C-M-T</i>	Podpora činnosti organizace - Společnost C-M-T v roce 2016	60 000 Kč	110 000,00 Kč
	Bulletin Společnosti C-M-T + Odborný seminář Společnosti C-M-T – rok 2016	50 000 Kč	
<i>Česká asociace paraplegiků - CZEPA</i>	Zdravé stárnutí s poškozením míchy	30 000 Kč	107 850,00 Kč
	Umíme pomáhat	35 000 Kč	
	Mezinárodní konference a členství v Evropské federaci pro míšní léze	19 650 Kč	
	Expertní skupina odborných pracovníků pro osoby s poškozením míchy	23 200 Kč	
<i>Parkinson-Help z.s.</i>	Vzdělávání Parkinsoniků	50 000 Kč	100 000,00 Kč
	Síť terapeutů pro Parkinsoniky	50 000 Kč	
<i>Národní sdružení PKU a jiných</i>	Organizačně - administrativní servis NS PKU a jiných DMP	33 500 Kč	91 500,00 Kč

DMP, z.s.	Členství a aktivity Národního sdružení PKU a jiných DMP v rámci ES PKU	18 000 Kč	
	Informačně - edukační činnost Národního sdružení PKU a jiných DMP	40 000 Kč	
Asociace pomáhající lidem s autismem	Časopis ZPRAVODAJ APLA jako účinný nástroj pro osvětu a informovanost v oblasti autismu	90 000 Kč	90 000,00 Kč
Pacienti IBD z.s.	Podpora činnosti spolku Pacienti IBD z.s.	30 000 Kč	90 000,00 Kč
	Rozvoj spolupráce s The European Federation of Crohn's & Ulcerative Colitis Associations	60 000 Kč	
Asociace muskulárních dystrofií v ČR, z.s.	Kongres EAMDA a členský příspěvek	38 000 Kč	83 000,00 Kč
	Informační činnost	45 000 Kč	
RETT-COMMUNITY o.s.	Zajištění činnosti spolku Rett Community o.s.	12 800 Kč	82 800,00 Kč
	Vzdělávání a zlepšování psychosociálních dovedností a kompetencí osob pečujících o dívky s Rettovým syndromem	70 000 Kč	
ParaCENTRUM Fenix	Propojení ParaCENTRA Fenix do Evropy	80 000 Kč	80 000,00 Kč
SDMO - Sdružení pro komplexní péči při dětské mozkové obrně, z. s.	Přednášková a vzdělávací činnost a provoz webového portálu SDMO	40 000 Kč	80 000,00 Kč
	Organizačně administrativní servis SDMO	40 000 Kč	
Unie Roska - česká MS společnost, z. s.	14. národní konference „Místo pro kvalitní život s roztroušenou sklerózou“	60 000 Kč	75 500,00 Kč
	Členství v EMSP	10 500 Kč	
MIKASA z.s.	Aktivity podporující integraci osob s poruchami autistického spektra do společnosti	70 000 Kč	70 000,00 Kč
KLUB PŘÁTEL ČERVENOBÍLÉ HOLE z. s.	Administrativní servis pro projekt Nový obzor	18 600 Kč	55 700,00 Kč
	Nový obzor - edukační, osvětová a klubová činnost	37 100 Kč	
Svaz diabetiků České republiky	Členství SD ČR v International Diabetes Federation (IDF)	31 500 Kč	31 500,00 Kč
Celkem			19 720 000,00 Kč

B) Vyhodnocení dotačního programu Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce

1. Vznik a vývoj dotačního programu

Vyhodnocovaný dotační program vznikal v návaznosti na usnesení vlády ze dne 5. srpna 2002 č. 761 k Návrhu akčního plánu k omezení žádostí příslušníků romské komunity z ČR o azyl v zemích EU a v Norsku. Program reagoval na zhoršující se situaci Romů v České republice (odchody Romů do zahraničí, rostoucí napětí ve společnosti, objevující se vyloučené lokality).

Program se v průběhu jeho existence vyvíjel. Zpočátku se zaměřoval na oblasti bydlení, zaměstnanost a na sociální sféru. Od roku 2008 byl program rozčleněn do dvou oblastí, a to: A – Prevence sociálního vyloučení a B – Komunitní práce. V roce 2010 se Rada vlády pro záležitosti romské menšiny rozhodla zaměřit také na zpracovávání příkladů dobré praxe. Z této výzvy vzešla příručka Českého západu pro rozvoj komunitní práce. V dalších letech, tzn. od roku 2011 do roku 2014, se dotační program zaměřoval na oblasti A – Prevence sociálního vyloučení, B – Komunitní práci a C – Edukační aktivity. V roce 2014 proběhla částečná revize. Primární podporovanou oblastí se stala komunitní práce.⁷ Revize zaměření dotačního programu z podpory aktivit směřujících k budování kapacit pro sociální služby na podporu projektů využívajících metody komunitní práce reagovala mj. na potřebnost změny přístupu v práci se sociálně vyloučenými lokalitami (SVL). V českém prostředí se jedná na celostátní úrovni o doposud ojedinělý, každoročně vyhlašovaný dotační program, který se na komunitní práci zaměřuje.

2. Charakteristika a cíle dotačního programu

Dotační program Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce je preventivního charakteru a je určen pro neziskové organizace (spolky, ústavy, církevní právnické osoby, obecně prospěšné společnosti, nadace nebo nadační fondy) na realizaci neinvestičních projektů podporujících příslušníky romské komunity a obyvatele sociálně vyloučených lokalit (SVL).

Program prevence sociálního vyloučení a komunitní práce se zaměřuje na podporu a pomoc Romům s cílem předcházet sociálnímu vyloučení a na odstraňování jeho důsledků.

Konkrétně jsou podporovány následující druhy činností:

- **projekty využívající principy komunitní práce v romských komunitách/lokalitách**, tj. projekty poskytující podporu a pomoc lidem žijícím v romských komunitách/lokalitách k získávání dovednosti řešit svoji situaci vlastními silami, s podporou dalších osob nebo společným úsilím dané komunity;
- **aktivity, které doplňují sociální programy a sociální služby**, u nichž žadatel prokáže analýzou cílové skupiny, že jsou potřebné a vedou k prevenci sociálního vyloučení nebo přispívají ke zlepšení situace obyvatel romských lokalit.

Doplňkovou součástí projektů může být edukační a informační činnost, tj. pořádání informačních kampaní pro veřejnost, účast na výstavách a veřejných prezentacích včetně doprovodných programů, pořádání odborných konferencí a seminářů, provoz informačních webových portálů, zpracování příkladů dobré praxe (např. formou příručky, včetně zpracování metodiky postupů v dané oblasti), vydávání informačních materiálů, letáků, tiskovin a publikací. Pouze ve výjimečných případech může být dotace poskytnuta na projekty, kde je dotace Úřadu vlády pouze doplňkovým zdrojem financování.

---

⁷ I přesto, že projektové žádosti zaměřené na komunitní práci bylo možné podávat i před částečnou revizí, tvořily takové projekty menšinu. Nárůst počtu projektů v oblasti komunitní práce v roce 2015 byl způsoben zejména upřesněním zvláštních ustanovení dotačního programu.

Podpora projektů komunitní práce umožňuje obsáhnout větší skupinu osob nežli v ostatních oblastech, protože zapojit se mohou všichni členové komunity. Hlavně však umožňuje jejich intenzivnější zapojení do projektů, kdy nejsou pouhými příjemci podpory (služby), ale pod vedením odborníků se sami stávají hybateli či realizátory žádoucích změn ve svém okolí.

Komunitní práce

Jedná se o metodu participativního přístupu řešení společně definovaných problémů a participativního dosahování komunitou definovaných společných cílů v místech, kde lidé žijí. Obecným cílem komunitní práce je získávání schopností a možností plně realizovat občanská práva a povinnosti (tzv. zplnomocnění). Komunitní přístup se tak zaměřuje na změnu vnitřních (intrapersonálních) limitů jako na odstranění vnějších (sociálních) bariér.⁸ V sociálně vyloučených lokalitách jde o navození sociální změny, která bude trvalá. Dosáhnout toho lze jedině tím, že se komunita od počátku zapojí do rozhodování, definuje své společné cíle a potřeby (komunita je expertem), plánuje a určuje priority, aktivně se podílí na jejich realizaci (komunita vlastní také proces a výsledky) a tím roste. Předpokladem úspěchu je budovat kapacity jednotlivců (motivace, aktivizace, vzdělávání, nácvik dovedností, atd.) i celé komunity (organizace, rozhodování, participace, atd.), ale také utvářet a posilovat sociální síť (vztahů, kontaktů, zdrojů), která přispívá ke stabilizaci komunity a jejích členů. V rámci komunitní práce by tak mělo být dosaženo takové změny, jež povede k posílení sebeúcty, schopností a kompetencí členů komunity a vyrovnání jejich šancí na rovnoprávné zapojení do občanské společnosti.⁹

Principy komunitní práce¹⁰

- Aktivizace, rozvoj samostatnosti členů komunity při řešení sdílených problémů;
- Participace, podílení se členů komunity na rozhodování a přímé realizaci opatření;
- Zplnomocnění, přenechání komunity vlastnímu řízení v momentu získání vlivu nad podmínkami svého života;
- Spolupráce kolektivní a skupinová;
- Práce s místními zdroji, dosažitelnost a udržitelnost výsledků;
- Komplexní přístup;
- Zodpovědnost;
- Celoživotní učení.

Cíle programu Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce

Zacílení dotačního programu odpovídá na aktuální potřeby v sociálně vyloučených lokalitách, současně však umožňuje rozvíjet inovativní přístupy k řešení situací, ve kterých se sociálně vyloučení obyvatelé nachází, a to prostřednictvím **metod komunitní práce**.

Hlavním cílem programu je přispět k vytvoření takových podmínek, aby dotčení občané byli schopni se sami aktivně zapojit do překonávání svého nepříznivého postavení a jeho důsledků, aby dokázali plně využívat svá práva, ale také neopomíjet své povinnosti a nezůstávali pouze v rolích klientů sociálních služeb, resp. pasivních příjemců (služeb, dávek). K naplnění tohoto cíle jsou podporovány organizace, které pracují s principy komunitní práce. Ta směřuje k aktivizaci příslušníků dané komunity, jejich participaci a převzetí odpovědnosti, a řešení své situace a situace celé komunity vlastními silami.

⁸ Manuál komunitní sociální práce. Platforma pro komunitní práci. Praha, 2015.

⁹ Havrdová, Zuzana, Kosová, Jana, Svobodová, Jiřina, Vomlelová, Aneta. 2013. *Mít život ve svých rukou – metodika komunitní práce. O oblastech a postupech komunitního pracovníka ve vyloučených lokalitách*. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze.

¹⁰ Principy komunitní práce a vodítka pro předkládání projektů komunitní práce, Evropská unie, Evropský sociální fond, Operační program Zaměstnanost.

Sekundárním cílem je zlepšit soužití mezi majoritou a minoritou v daných lokalitách prostřednictvím komunitních aktivit, které buďto budují lepší prostředí, ve kterém se Romové nacházejí, případně zapojují zástupce menšiny a majority do společných akcí.

Projektové cíle dotačního programu Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce jsou určeny a musí být v souladu s:

- Zásadami dlouhodobé Koncepce romské integrace do roku 2025;
- Strategii romské integrace do roku 2020;
- Strategickými a koncepčními dokumenty krajů a obcí na jejichž území se projekt realizuje, které se vztahují k integraci, resp. sociálnímu začleňování Romů a obyvatel romských sociálně vyloučených lokalit.

Projekty podporují a vytváří tzv. multidisciplinární přístupy, spolupráci různých institucí na formální i neformální úrovni a posilují aktivní role obcí v prevenci sociálního vyloučení a realizaci/zavádění komunitní práce.

Tabulka č. 1: Vývoj poskytovaných finančních prostředků v letech 2010-2016

Rok	Rozpočet (v Kč)	Navrženo komisí k podpoře (v Kč)	Vyplaceno (v Kč)	Podpořené projekty
2010	23.077.000	23.054.000	23.054.000	60
2011	20.420.000	19.669.000	19.669.000	35
2012	10.055.465	10.055.000	10.055.000	31
2013	15.367.230	15.367.000	15.167.000	55
2014	13.300.000	13.298.000	13.298.000	52
2015	13.350.000	12.487.000	12.207.000	32
2016	14.025.000	12.304.420	11.950.420 ¹¹	28

3. Proces schvalování žádostí v roce 2016

Dotace jsou rozdělovány transparentním způsobem ve výběrovém dotačním řízení. Celý proces je administrován Oddělením kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny a monitorován Oddělením kontroly.

Zásady a podmínky dotačního programu Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce jsou v daném roce vždy stanoveny příslušnou Směrnicí vedoucího Úřadu vlády České republiky (dále jen „Směrnice“).¹²

¹¹ Hodnotitelská komise navrhla na svém zasedání podpořit 29 organizací ve výši 12.304.420 Kč. Jedna z organizací po zasedání Komise odstoupila z dotačního programu. Celkem bylo podpořeno 28 organizací ve výši 11.950.420 Kč. Zbylé finanční prostředky byly převedeny do dotačního programu Podpora terénní práce a Podpora koordinátorů pro romské záležitosti, kde požadované částky výrazně převyšují rozpočty programů.

¹² V roce 2015 byl dotační proces stanoven Směrnicí vedoucího Úřadu vlády České republiky č. 24/2014 o poskytování neinvestičních dotací k financování programů v oblasti lidských práv. Směrnice upravuje postupy pro vyhodnocování a

Efektivnost, hospodárnost a účelnost vynaložených státních prostředků je zajišťována následující řadou mechanismů a sledovaných indikátorů:

- A. Rada vlády pro záležitosti romské menšiny (dále jen „Rada“) projednala zaměření dotačního programu na další rok.
- B. Kontrola formálních náležitostí žádostí, např. včasné dodání žádosti, právní forma žadatele, atd. Tento krok zajišťuje Oddělení kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny.¹³ Při zjištění nedostatků v žádosti nebo povinných přílohách byli žadatelé vyzváni, aby nedostatky odstranili.

Pokud byla žádost Úřadu předložena po stanovené lhůtě nebo nebyla kompletní, anebo pokud nedostatky nebyly napraveny, příslušný útvar takové žádosti z dotačního řízení vyřadil.

C. Obsahové hodnocení projektů.

Každou žádost posuzovali tři nezávislí hodnotitelé – krajský koordinátor, nezávislý expert a expert na komunitní práci. U hodnotitelů se hledělo na to, aby měl nulové či minimální vazby na hodnocený projekt. Hodnotitelé stvrdili svou nezájatost podpisem čestného prohlášení o nestrannosti a mlčenlivosti.

Při obsahovém hodnocení externími hodnotiteli byly posuzovány následující kategorie¹⁴:

- soulad s cílem programu a zvolenou oblastí podpory;
- odborná úroveň projektu;
- personální zajištění;
- rozpočet projektu.

D. Zasedání hodnotitelské komise

Komise je složena z řad odborníků a zaměstnanců státní správy a je jmenována předsedou Rady vlády pro záležitosti romské menšiny. Hodnotitelská komise přidělovala body v těchto kategoriích¹⁵:

- analýza cílové skupiny, zkušenost žadatele s cílovou skupinou;
- doporučení obce a příslibení dotace od obce;
- potřebnost plánovaných aktivit v lokalitě.

Komise na svém zasedání dále posuzovala zejména (čl. 10 odst. 2 Směrnice):¹⁶

- úplnost, správnost a celkovou úroveň zpracování předložené žádosti a projektu;
- nakolik předložené projekty směřují k naplnění dotačního programu;
- dostupnost a potřebnost nabízené služby;
- finanční náročnost projektu z hlediska přiměřenosti a hospodárnosti;

---

schvalování projektů a podmínky a kritéria pro výběr projektů, a to jak kritéria společná všem programům, tak i specifická pro jednotlivé programy.

¹³ V rámci kontroly byla hodnocena následující kritéria: dodání žádosti ve stanoveném termínu, použití standardizovaného formuláře žádosti, předložení žádosti ve stanovené podobě s požadovanými identifikačními údaji a přílohami, právní forma žadatele a délka existence, podmínka finanční spoluúčasti žadatele ve výši nejméně 30 %.

¹⁴ Hodnotitelé měli u každé kategorie k dispozici komentář k jednotlivým kritériím. Pro posouzení splnění jednotlivých kritérií se používají stupnice hodnocení a charakteristiky jednotlivých stupňů (počtu bodů). Všechny části uvedeného obsahového hodnocení jsou součástí Přílohy č. 2 Směrnice.

¹⁵ Maximální počet dosažených bodů za část C a D je 102.

¹⁶ Komise dále při posuzování žádostí přihlížela i k poskytnutí nebo neposkytnutí dotace na stejný nebo obdobný projekt od MPSV (a OPLZZ), MŠMT či z dalších do té doby známých zdrojů a k regionálnímu rozmístění podpořených projektů (také s ohledem na dotační program Podpora terénní práce).

- jde-li o žadatele, který již v minulosti dotaci obdržel, rovněž jeho dosavadní spolupráci s Úřadem.

V souladu se Zvláštním ustanovením v Příloze č. 2 čl. 1 Směrnice komise přednostně podpořila projekty využívající principy komunitní práce. Poté byly podporovány nejlépe hodnocené projekty, které doplňují sociální programy a sociální služby. Komise přitom rozhodla, že vzhledem k zaměření projektů mimo oblast komunitní práce budou tyto projekty podpořeny ve výši maximálně 80 % požadované dotace. Celkový počet podpořených projektů vycházel z hodnocení předložených žádostí a dostupných finančních prostředků.

Žadatelé, jejichž projekty, nebyly podpořeny v plné výši, zpracovali Dodatek k žádosti, kde projekt žadatelé upravili dle navržené výše podpory. Úprava projektů však nesmí ohrozit v žádosti stanovené cíle.

E. Následné a průběžné veřejnosprávní kontroly příjemců dotací realizované na místě Oddělením kontroly ve spolupráci s Oddělením kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny. V rámci průběžných i následných kontrol je posuzována nejen hospodárnost a efektivnost nakládání s dotací, ale zejména účelnost využití finančních prostředků, tj. součástí kontroly na místě je i kontrola věcného plnění schváleného projektu a zejména obhlídka dotčených lokalit a sledování práce v terénu. V průběhu roku 2016 byla na projekty roku 2016 realizována jedna průběžná veřejnosprávní kontrola. V roce 2017 prozatím nebyla realizována žádná veřejnosprávní kontrola k projektům za rok 2016. Celkem jsou plánovány čtyři následné veřejnosprávní kontroly.

F. Semináře a metodické konzultace pro žadatele

V srpnu 2015 byl uspořádán seminář pro žadatele o dotace pro rok 2016. Velký důraz byl kladen také na zlepšení informovanosti o principech komunitní práce. Na seminář byl přizván vedoucí Oddělení kontroly, který zde prezentoval nejčastější chyby při čerpání dotací, a to jak z hlediska finančního, tak z pohledu vedení účetnictví o dotaci. Tento seminář byl uskutečněn i v roce 2016 pro žadatele na rok 2017. V organizování seminářů plánujeme pokračovat i v roce 2017, jelikož se jedná o účinnou metodu, jak žadatelům předat podstatné informace k dotačnímu řízení a snížit tak výskyt chyb a nedostatků.

G. Povinnost zaslání průběžné a závěrečné zprávy o realizaci projektu. Obě zprávy představují klíčovou součást dotačního procesu. Na základě předložených zpráv jsou zpracovávány analýza dotačního programu a podklady pro přípravu závěrečného účtu státního rozpočtu kapitoly 304 Úřadu vlády. V celkovém hodnocení jsou uvedeny komplexní informace, včetně sledovaných indikátorů, o podpořených projektech a o vynaložených finančních prostředcích.

V roce 2016 již byly obě zprávy předloženy skrze elektronickou dotační aplikaci. Vzhledem k této skutečnosti, ale také s ohledem na posílení kontrolních mechanismů pro sledování efektivnosti, hospodárnosti a účelnosti podporovaných projektů a vynaložených státních prostředků, je nutné revidovat metodiku vyhodnocování a upravit strukturu zpráv o realizaci projektů.

4. Vyhodnocování projektů na základě sledovaných indikátorů

V rámci vyhodnocování účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti poskytovaných dotací byla vypracována základní metodika vyhodnocování projektů. Metodika v sobě zahrnuje indikátory, které jsou napříč dotačním řízením u jednotlivých projektů sledovány, a jejich naplnění je následně vyhodnocováno. Hodnoty uváděné v indikátorových tabulkách se vztahují nejen k dotaci poskytované Úřadem vlády, ale k celému projektu, tzn. včetně spolufinancování ze strany příjemců dotace.

Pro dotační program byly vypracovány dvě indikátorové tabulky zahrnující kvantitativní a kvalitativní ukazatele. První indikátorová tabulka se týká projektů, jež se svým obsahem zaměřují na komunitní práci. Druhá indikátorová tabulka předkládá data o projektech zaměřujících se na aktivity doplňující sociální programy a sociální služby. Vzhledem k identifikované potřebě vycházející ze zkušenosti posledních dvou projektových období a užšímu zaměření programu na podporu projektů využívajících alespoň prvky komunitní práce, která klade důraz na dlouhodobost a kontinuitu, bude ve spolupráci s předními českými odborníky a odbornicemi na komunitní práci revidována metodika pro vyhodnocování průběžných a závěrečných zpráv o realizaci projektů pro rok 2017, včetně nastavení kvantitativních a kvalitativních indikátorů. Cílem je získat co možná nejvíce relevantních dat pro posouzení efektivnosti uvedené metody uplatňované v sociálně vyloučených lokalitách, čímž se zároveň posílí i kontrolní mechanismy.

K aktualizaci metodiky a indikátorových tabulek je důležité také uvést, že Výzkumný ústav práce a sociálních věcí v rámci Programu TAČR na podporu aplikovaného společenskovedního výzkumu a experimentálního vývoje OMEGA realizuje projekt, jehož cílem je do konce roku 2017 připravit komplexní metodický nástroj sběru dat a jejich vyhodnocování z hlediska implementace romských dotačních programů Úřadu vlády. Implementaci tohoto nástroje lze očekávat v následujících letech.

5. Vyhodnocení dotačního programu Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce za rok 2016 dle indikátorů

Pro rok 2016 bylo pro dotační program přiděleno 14.025.000 Kč. Hodnotitelská komise navrhla na svém zasedání podpořit 29 organizací ve výši 12.304.420 Kč. Jedna z organizací po zasedání Komise odstoupila z dotačního projektu. Dotace byla vyplacena 28 organizacím v celkové výši 11.950.420 Kč. V první polovině roku 2016 jedna z podpořených organizací dotaci v plné výši vrátila a oznámila nemožnost projekt realizovat. **Celkem bylo realizováno 27 projektů v částce 11.718.420 Kč.**

V rámci vypořádání dotací za rok 2016 byly zpět na účet Úřadu vlády zaslány vratky dvou organizací v celkové výši 20.652 Kč.¹⁷ Organizace v rámci roku 2016 vyčerpaly prostředky ve výši 11.697.768 Kč.

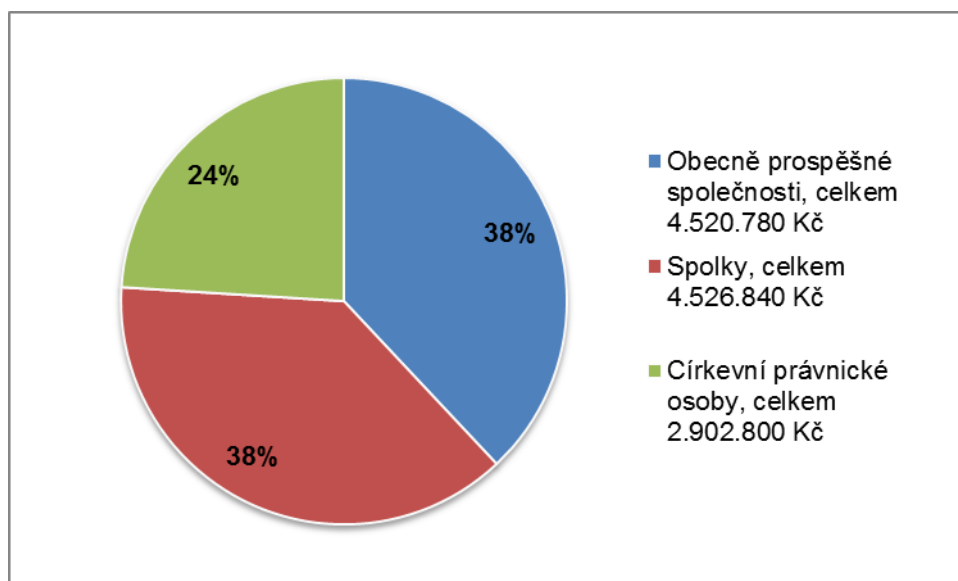
Z hlediska právní formy podpořených organizací byly dotace poskytnuty 8 spolkům (celkem 8 podpořených projektů), 10 obecně prospěšným společnostem (celkem 11 podpořených projektů) a 8 církevním organizacím (celkem 8 podpořených projektů).

Tabulka č. 2: Struktura dotací realizovaných v rámci dotačního programu Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce za rok 2016 dle právní formy žadatelů

Právní forma příjemců dotace	Vyplacené dotace (v Kč)	% dle právní formy
Obecně prospěšné společnosti	4.520.780	38 %
Spolky	4.526.840	38 %
Církevní právnické osoby	2.902.800	24 %
Celkem	11.950.420	100%

¹⁷ Jedna z podpořených organizací získala darem materiál na část projektových aktivit, nevyčerpala tím rozpočtované náklady na materiál (vratka ve výši 9.961 Kč). Další organizace uspořila prostředky z rozpočtové položky osobní náklady - z důvodu zvýšené nemocnosti pracovníků realizačního týmu, kdy přesun prostředků do ostatních rozpočtových kapitol již nebyl možný - viz čl. 12 bod 5 Směrnice č. 24/2014 (vratka ve výši 10.691 Kč).

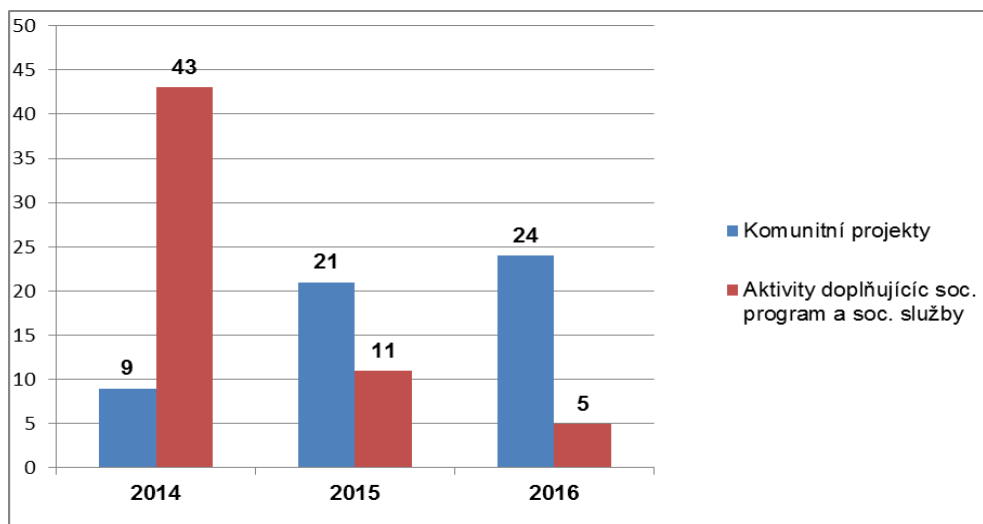
Graf č. 1: Struktura dotací realizovaných v rámci dotačního programu Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce za rok 2016 dle právní formy žadatelů

Z grafu č. 2 je pozorovatelná rostoucí tendence u projektů zaměřených na komunitní práci. Nutné je zmínit ale i klesající počet podpořených organizací celkově, což je dáno mj. částkami, které byly k dispozici, vyvíjejícími se nároky na organizace realizující projekty a snahou poskytovatele po dosažení vyšší efektivity dotačního řízení. V roce 2014 bylo podpořeno celkem 52 projektů, z nichž pouze 9 využívalo či začínalo využívat principy komunitní práce. V roce 2015 pak bylo podpořeno pouze 32 projektů, o to více ale byl kladen důraz na podporu projektů používajících komunitní přístup. Pro rok 2016 bylo hodnotitelskou komisí navrženo k podpoře 29 projektů, z nichž realizováno bylo 27 projektů, přičemž 24 již využilo zcela nebo částečně metody komunitní práce.

Graf č. 2: Vývoj počtu podpořených projektů dle zaměření na jednotlivé druhy aktivit¹⁸

Tabulka č. 3: Finanční a personální ukazatele dle oblastí podpory projektů¹⁹

Oblast	Vyplaceno (v Kč)	Vráceno ²⁰ (v Kč)	Skutečně použito (v Kč)	Počet realizovaných projektů	Podpořené osoby	Zaměstnané osoby	Počet klientů na pracovníka
Kom. práce	10.342.420	20.652	10.321.768	23	3.680	181	20,3
Doplň. aktivity	1.608.000	232.000 ²¹	1.376.000	4	494	34	14,5
Celkem	11.950.420	252.652	11.697.768	27	4.174	215	x

Výše uvedená tabulka uvádí základní finanční a personální ukazatele dle zaměření projektů. Organizace realizující projekty vyžívající principy komunitní práce byly podpořeny ve výši 10.342.420 Kč, přičemž z toho skutečně využito bylo 10.321.768 Kč. Nevyužité finanční prostředky činily 20.652 Kč a vracely je pouze 2 podpořené organizace, z toho jedna organizace vracela prostředky původně rozpočtované na zajištění materiálu na část projektových aktivit/komunitních akcí, který následně získala darem od místních firem (vratka ve výši 9.961 Kč). Druhá organizace uspořila finanční prostředky v rámci mzdových nákladů z důvodu vysoké nemocnosti realizačního týmu a tyto prostředky již nemohly být v plné výši úspory převedeny do ostatních kapitol, aby nedošlo k porušení č. 12 bodu 5 Směrnice č. 24/2014, a proto tyto prostředky vrátila (vratka ve výši 10.691 Kč). Na projekty zaměřené na aktivity doplňující sociální programy a sociální služby bylo celkově vynaloženo 1.376.000 Kč. Organizace v této oblasti podpory využily všechny přidělené prostředky.

¹⁸ V roce 2016 byly do grafu započítány i dvě organizace, které odstoupily z programu (viz výše).

¹⁹ Zařazení projektů bylo vyhodnoceno na základě předložených závěrečných zpráv.

²⁰ Vrácené finanční prostředky v průběhu roku 2016 či v rámci finančního vypořádání.

²¹ Vrácení celé dotace organizací v první polovině roku 2016; projekt nebyl realizován.

Rozdíl mezi vrácenými finančními prostředky dle jednotlivých oblastí projektu může být způsoben především faktem, že organizace pracující s metodami komunitní práce vychází při sestavování rozpočtů pouze z mapování komunity a předpokládaného zaměření jádrové skupiny (k pojmu jádrové skupiny viz dále). To se však vzhledem k časovému odstupu mezi podáním projektové žádosti a obdržetím finančních prostředků může lišit, i vzhledem k často měnící se situaci v konkrétních lokalitách. V komunitní práci si komunita sama až v průběhu realizace projektu za pomoci komunitních pracovníků určuje priority a cíle, kterých by chtěla v daném roce dosáhnout. Naopak u projektů zaměřujících se na doplňkové aktivity k sociálním službám jsou aktivity včetně cílů plánovány předem pracovníky organizace, což jim umožňuje přesnější plánování a pružnější využití finančních prostředků.

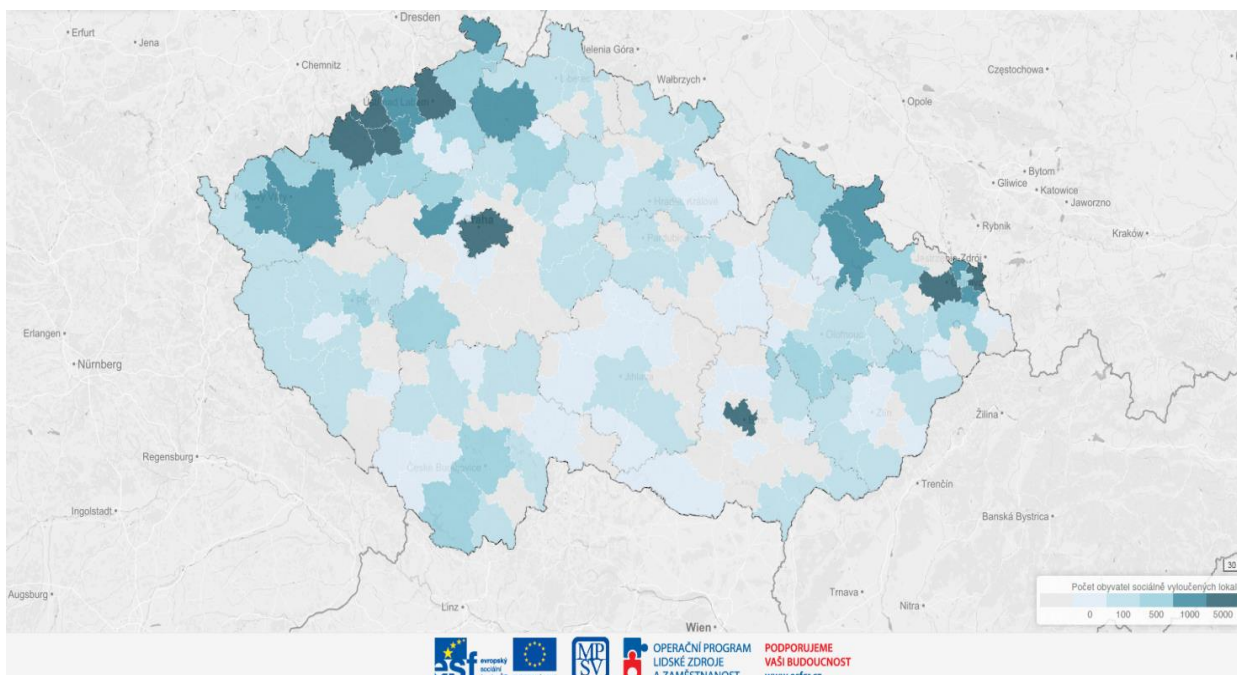
Současně lze na základě výše uvedené tabulky konstatovat, že v komunitních projektech bylo v porovnání s doplňujícími aktivitami zapojeno více osob, jelikož komunitní práce primárně pracuje s cílem zapojení co nejvíce osob nejen z komunity, ale i dalších relevantních aktérů. Naopak projekty s doplňujícími aktivitami jsou zaměřeny spíše na přesněji definované užší cílové skupiny a jejich konkrétní problémy. Práce v těchto projektech je ve většině případů více individuální a cílená dle zaměření služby. Z údajů v tab. 3 také plyne, že komunitní pracovník pracuje se širší skupinou osob, než pracovník v rámci projektů doplňujících sociální služby. Náklady na jednoho klienta projektů komunitní práce se zásadně neliší od průměrných nákladů projektů zaměřujících se na podpůrné aktivity k sociálním službám přepočteno na jednoho klienta.

Jak bylo výše uvedeno, hodnotitelské komise na svém zasedání přihlíží také k regionálnímu rozmístění podpořených projektů (i s ohledem na dotační program Podpora terénní práce). Důraz je kladen především na podpoření lokalit, které jsou dlouhodobě označovány za oblasti s vyšším procentem osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených. Tyto oblasti lokalizuje i Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR z roku 2015 (dále jen „Analýza“), která navazuje na předchozí analýzu z roku 2006. Analýza z roku 2015 si kladla za cíl mimo jiné i identifikovat a popsat sociálně vyloučené lokality a porovnat jejich stav s rokem 2006, kdy se realizovalo první velké mapování. Obrázek č. 1 představuje dílčí výstup ze zmíněné Analýzy 2015, kdy ztmavující se modrá barva odkazuje na rostoucí počet sociálně vyloučených osob.²²

Obrázek č. 1: Analýza sociálně vyloučených lokalit 2015

---

²² Celá analýza je dostupná na těchto webových stránkách <http://www.esfcr.cz/07-13/oplzz/analzya-socialne-vyloucenych-lokalit-v-cr-1>

Obrázek č. 2: Rozložení finančních prostředků dotačních programů Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce dle místa realizace projektu

Obrázek č. 2 zobrazuje rozložení finančních prostředků v dotačních programech Podpora terénní práce (žluté značení) a Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce (fialové značení). Při porovnání dvou výše uvedených map je pozorovatelné, že poskytnutá podpora ve většině pokrývá místa s nejvyšším počtem osob sociálně vyloučených lokalit či sociálním vyloučením ohrožených. Tam, kde se místa podpory odchyľují od míst s identifikovanými nejvyššími počty sociálně

vyloučených lokalit, je situace způsobena několika faktory. V případě, kdy nejsou finančně pokryta místa, identifikovaná jako nejpostiženější, jsou příčinami zejména:

- nezáměr příslušných aktérů nastalou situaci řešit;
- fungující podpora z jiných finančních zdrojů;
- nefunkčnost organizací uplatňujících podporované metody práce.

Naopak v případech, kdy byla poskytnuta podpora i do oblastí, které nejsou považovány za nejpostiženější, se tak děje zejména z důvodů:

- velký zájem a aktivita příslušných aktérů o řešení objevující se situace sociálního vyloučení;
- dlouhodobá fungující síť preventivně působících aktérů.

Dle již výše zmiňované Analýzy bylo v českém prostředí identifikováno až 606 sociálně vyloučených lokalit. V rámci dotačního programu tak bylo procentuálně podpořeno přibližně 8 % Analýzou identifikovaných sociálně vyloučených lokalit (v roce 2015 to bylo 6 %). Při porovnání počtu podpořených osob celkem v rámci dotačního programu v roce 2016 (4.174 osob) k počtu osob identifikovaných Analýzou jako žijících v sociálně vyloučených lokalitách (95.000 – 115.000) lze dospět k závěru, že v rámci dotačního programu bylo podpořeno zhruba 4 % sociálně vyloučených obyvatel. Procento podpořených osob žijících v sociálně vyloučených lokalitách tak rámcově odpovídá procentuálně vyjádřenému počtu sociálně vyloučených lokalit, ve kterých byly projekty podpořené z dotačního programu realizovány.

5.1. Vyhodnocení sledovaných indikátorů u komunitních projektů

V předchozí kapitole byly zmíněny dva druhy indikátorových tabulek, a to dle zaměření projektu. Příjemci dotací za rok 2016 předložili průběžné a závěrečné zprávy, ze kterých jsou získávána data o realizaci projektů zaměřených buď na komunitní práci nebo aktivity doplňující sociální programy či sociální služby. Následující část analýzy představí souhrnné hodnocení naplnění sledovaných indikátorů.

Tabulka č. 4 Vyhodnocení sledovaných indikátorů u komunitních projektů*

Indikátor plnění projektu	Vykázáno v závěrečné zprávě	Ukazatel (jednotka)
Počet zaměstnanců (projekt)	150 / 181 40,65/ 39,03	předpokládaný počet osob / skutečný stav předpokládaná výše úvazků/ skutečný stav
Kontinuita komunitní práce	4 / 19	pilotní projekt / pokračující
Mapování komunity + práce se sociální mapou	21 ANO/ 2 NE z toho 15 průběžně pracuje se sociální mapou jako „živým nástrojem“	ANO/NE
Existence jádrové skupiny	18 ANO/ 5 NE	ANO/NE
Velikost jádrové skupiny	6 – 7 osob	průměrný počet osob

<i>Složení jádrové skupiny</i>	Komunita / jiný aktér	Komunita/jiný aktér
<i>Celkový počet obyvatel SVL zapojených v jádrové skupině</i>	256 osob / 360 osob	Předpokládaný počet osob / skutečný počet osob
<i>Existence lídrů / přirozených autorit</i>	18 ANO / 5 NE	ANO/NE
<i>Práce komunitního pracovníka na růstu komunity</i>	Pravidelné v průběhu celého roku, průměrně 80 setkání, konzultací/ projekt	Průměrná četnost setkání, konzultací
<i>Aktivizace komunity</i>	23 ANO/ 0 NE 939 osob / 1.289 osob	ANO/ NE počet aktivních členů komunit (předpoklad x skutečný stav)
<i>Tvorba sociálního kapitálu (vztahy, kontakty a zdroje uvnitř a vně komunity)</i>	23 ANO/ 0 NE	ANO / NE
<i>Počet aktivit navržených a realizovaných komunitou</i>	386 akcí/ 487 akcí	Předpokládaný počet aktivit / Skutečný stav
<i>Počet podpořených osob projektem</i>	2.778/ 3.680	předpokládaný počet osob / skutečný stav
<i>Vzdělávání pracovníků</i>	14 ANO/ 9 NE	ANO/ NE
<i>Naplnění definovaných cílů projektů</i>	16 ANO/7 ČÁSTEČNĚ/ 0 NE	ANO/ČÁSTEČNĚ/NE
<i>Pokrok komunity</i> <i>Pozn. ilustrováno příklady dobré praxe</i>	17 ANO/6 NE	ANO/ NE

*Hodnoty uváděné v indikátorových tabulkách se vztahují nejen k dotaci poskytované Úřadem vlády, ale k celému projektu, tzn. včetně spolufinancování ze strany příjemců dotace.

V projektech zaměřených na komunitní práci byl dle závěrečných zpráv předpoklad zaměstnat celkem 152 osob v přepočtu na 40,65 úvazků; skutečně bylo zaměstnáno 181 osob v přepočtu na 39,03 úvazku, z toho 120 osob bylo zaměstnáno na základě pracovní smlouvy, 57 osob na základě dohody o provedení práce a 4 na základě dohody o pracovní činnosti. V několika projektech již zastávají pracovní pozice (minimálně na dohodu o provedení práce) lidé z komunity.

Komunitní práce je dlouhodobý proces, program sice neumožňuje víceleté financování, přesto podporujeme kontinuitu projektů bez přerušení spolupráce s komunitou. **Z 23 projektů je 19 navazujících, tedy alespoň 2 a víceletých, 4 projekty jsou pilotní.**

Mapování komunity bylo provedeno ve 21 z 23 projektů, mapování tedy bylo prováděno i u dlouhodobých projektů, což je žádoucí. Situace v lokalitách se totiž neustále proměňuje nejen vlivem objektivních změn, které nejsou v moci komunit a organizací (migrace rodin, prodej

ubytovny, vystěhování obyvatel, změna vedení obce), ale také vlivem budování kapacit (noví aktivní členové komunity, noví lídři, tj. vedoucí osobnosti v komunitě, které jsou schopny samy vyjednávat a řešit problémy, navázání spolupráce s firmou v okolí, atd.). Všechny tyto změny je dobré si zaznamenávat pro průběžné vyhodnocování projektu do sociální mapy, tj. dokumentu zachycujícího potřeby, problémy a zdroje v lokalitě a v komunitě, se kterou jako s „živým nástrojem“ pracuje 15 podpořených organizací.²³ Zbývající organizace prováděly mapování při psaní projektové žádosti v druhé polovině roku 2015, v roce 2016 již mapování nerealizovaly.

Existenci jádrové skupiny (dále jen „JS“), již rozumíme iniciační lokální skupinu, utvořenou často za pomoci komunitního pracovníka z obyvatel lokality, kteří mají potenciál a ochotu zapojit se do řešení společných problémů, a která se později stává hybatelem změn,²⁴ či její utvoření deklarovalo v žádostech 23 organizací. Úspěšné ustavení a fungování jádrové skupiny bylo vykázáno v 18 projektech, kde zároveň byly identifikovány přirozené autority a lídři komunit, přičemž jádrových skupin bylo utvořeno více než 18.

V rámci několika SVL existuje více jádrových, tematicky či cílově orientovaných skupin, které jsou utvářeny podle konkrétního námětu či projektu k řešení. (Například v jedné lokalitě existují JS domovníci, dále JS řešící úpravu dvora a dále JS žen, které se zaměřily na jiné téma). Neúspěšných pokusů o zformování JS bylo několik a mezi uváděné příčiny patřilo zejména:

- nedostatek zájmu obyvatel o dění,
- časté stěhování osob v daných lokalitách,
- složité vazby uvnitř komunity,
- přetrvávající napětí mezi majoritou a minoritou.

Ve většině projektů, kde se zformování JS v době trvání projektu nepodařilo, probíhaly schůzky pracovníků organizace s dalšími důležitými aktéry (např. město, další NNO) a v některých případech i za účasti osob ze SVL. Současně také probíhaly vybrané aktivity, které však nebyly iniciovány a procesovány primárně JS komunitou, ale především organizací v čele s komunitními pracovníky a aktivními členy komunity (dosud nezformovanými v JS). Toto neznamená, že všechny aktivity musí být realizovány zcela komunitou, tyto akce jsou také nástrojem komunitního pracovníka pro oslovování široké komunity, motivování lidí, navazování důvěry, demonstraci možné realizace malých projektů (akce v tomto případě nejsou cílem, ale prostředkem k další práci komunitního pracovníka a patří spíše k počátečním fázím jeho působení).

Zde je však zásadní poznamenat, že komunitní práce je svým charakterem dlouhodobou záležitostí a předpokládá dlouhodobé nepřerušované působení v daných komunitách. Zformování fungující jádrové komunity v rámci jednoho roku je nepravděpodobné, protože vytváření vnitřních vazeb mezi členy skupiny vyžaduje více času.²⁵ V prvním roce projektu často dochází především k mapování lokality, navazování kontaktů pracovníka s příslušníky komunity a získávání její důvěry.

---

²³ Pojem sociální mapa používají např. autorky Havrdová, Zuzana, Kosová, Jana, Svobodová, Jiřina, Vomlelová, Aneta. 2013. *Mít život ve svých rukou – metodika komunitní práce. O oblastech a postupech komunitního pracovníka ve vyloučených lokalitách*. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze, 2013. Ideální obsah sociální mapy je popsán na str. 27 a násl.

²⁴ Viz Manuál komunitní sociální práce. Platforma pro komunitní práci. Praha, 2015. Používanými synonymy jsou v literatuře věnované komunitní práci též iniciační nebo lokální skupina. Jádrová skupina by měla být primárně složena z osob z komunity či lokality, které mají zájem o témata komunity, jsou aktivní a jsou schopni spolupracovat. Současně by v této skupině měli být zastoupeni tzv. přirození lídři komunity, respektive neformální autority. Podrobně o ustavení jádrové neboli iniciační skupiny pojednávají již citované autorky Havrdová, Zuzana, Kosová, Jana, Svobodová, Jiřina, Vomlelová, Aneta. 2013. *Mít život ve svých rukou – metodika komunitní práce. O oblastech a postupech komunitního pracovníka ve vyloučených lokalitách*. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze, 2013, s. 37 a násl.

²⁵ Podle odborníků může být snaha ze strany pracovníků organizace o urychlené zformování jádrové skupiny nevhodná, protože může vzniknout skupina uměle, tj. převážně zvenčí vytvořena, postrádající potřebné vnitřní vazby a soudržnost.

Současně ne každá lokalita je vhodným místem pro rozvoj komunitní práce. Komunita musí být na tento druh přístupu „připravena“.

V projektech, kde příslušníci komunity vytvořili JS, se počet členů této skupiny pohyboval v průměru okolo 6 – 7 osob. Počet setkání pracovníků s členy komunity, lídry a členy jádrových skupin se v jednotlivých projektech značně lišil. Oproti minulému roku je znatelný posun organizací v přístupu ke komunitní práci. Spolupráce s komunitou se zintenzivnila, kdy schůzky probíhaly pravidelně po celou dobu projektu (v některých projektech probíhaly konzultace či setkání i dvakrát týdně), průměrně se tak jednalo o 80 setkání/konzultací ročně. Intenzivnější spolupráce má pozitivní vliv na pevnější navázání kontaktů a budované vztahy důvěry, je možné získat širší povědomí o komunitě, být komunitě blíže, což se odráží v dalším působení a naplňování cílů projektů atd. Investice do aktivních členů a lídrů komunit je podstatná, vede k navýšení kapacit těchto individualit (zplnomocnění), které se pak přenáší jejich prostřednictvím také na komunitu.

Všech 23 podpořených organizací prostřednictvím svých komunitních pracovníků motivovalo obyvatele lokalit ke změně svého postoje, který je často velmi pasivní. V případě všech realizovaných projektů je výstupem projektu dosažená určitá míra aktivizace komunity, tedy alespoň aktivizace lídrů komunit, tj. vedoucích osobností v komunitě, kteří jsou schopni sami vyjednávat a řešit problémy jádrové skupiny nebo části komunity. Dochází ke změně postoje – z pasivního k pro-aktivnímu (aktivní zapojení v přípravě, plánování a realizaci aktivit, vč. vyhodnocení, ale také změna vědomí – z odevzdaného postoje (situace se mi děje) po postoj - já jsem strůjcem osudu (já mohu něco udělat), sami jsou podporováni v růstu a vidí potenciál změny). Předkladatelé projektů předpokládali zapojení 939 aktivních osob (z celkového počtu podpořených 2.778 obyvatel), ve skutečnosti bylo aktivních osob 1.289 (z celkového počtu 3.680 skutečně podpořených osob).

V rámci podpořených komunitních projektů bylo realizováno 487 komunitních aktivit oproti plánovaným 386 aktivitám. Tyto aktivity vždy vycházely z nápadů a potřeb komunity a byly uskutečněny participativně nebo zcela komunitou za podpory dané organizace, respektive komunitních pracovníků. Nejčastějším tématem, které spojovalo obyvatele komunit SVL, spočívalo v neuspokojivém životním prostředí (špatný stav ubytovny, poničené a neudržované vnitřní prostory, štěnice v domech, špatný vzhled domu, nepořádek kolem domu, nesváry se sousedy kvůli nepořádku na dvoře, chybí místo vyhrazené aktivitám dětí – pískoviště, hřiště, chybějící odpočinková zóna, nemají se kde scházet, ženy nemají kam pověsit prádlo, atd.). 17 z celkem 23 organizací řešilo mj. problém nevyhovujícího prostředí a úpravu prostor a okolí jako nosné téma projektu, na kterém pracovníci s komunitou pracovali dlouhodobě v průběhu celého projektu a na kterém komunita rostla. Velká část obyvatel SVL díky těmto aktivitám zažila často poprvé v životě, že něco dotáhla do konce, že se něco podařilo – tento úspěch je silným hnacím motorem pro další aktivity a chuť přebírat další část odpovědnosti do svých rukou (viz pokrok komunity).

Tento zažitý úspěch má však další pozitivní dopad – velmi často se dostavilo proměnění vztahů uvnitř komunity, kdy spolu často všichni obyvatelé nedokázali komunikovat, hádali se, pomlouvali, neposlušali se a po společné realizaci akce/projektu toho již byli schopni. Na společných setkáních se naučili vyjadřovat své názory, ale také respektovat názor druhého, vyslechnout i být slyšen. Proměny domů a prostranství vedly ve většině případů i ke změně náhledu majority (sousedů, majitelů ubytoven, zástupců měst a obcí) na obyvatele SVL.

V rámci projektových žádostí všech 23 organizací identifikovalo zdroje, které jsou v lokalitě k dispozici, a všech 23 projektů se soustředí na sociální kapitál komunit, především pak na posilování vztahů a kontaktů v rodinách a uvnitř komunity, na posilování vzájemné důvěry a zároveň na rozšiřování vnější sociální sítě - hledání zdrojů vně komunity, navazování spolupráce, napojení na potřebné úřady, organizace, školy, subjekty/nositeli moci a vlivu. V každé lokalitě se snaží o dobrou spolupráci s obcemi / městy / MČ / magistráty; školami; majiteli ubytoven a domů, kde obyvatelé SVL žijí; s místními firmami a podnikateli; s organizacemi poskytujícími sociální služby pro provázanost služeb; s novináři, atd. Velmi zajímavými aktéry vstupujícími do procesu

komunitní práce v realizovaných projektech jsou **univerzity nebo její akademičtí pracovníci** - Ostravská univerzita, Univerzita Karlova (ETF), Univerzita Palackého v Olomouci a Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích (TF, ZSF) – spolupráce na úrovni - společně realizovaný projekt, přednášky pro studenty univerzit, výzkum v lokalitě, supervize projektů, atd. Zapojení univerzity v projektu přidává projektu prestiž, může zvyšovat důvěryhodnost veřejnosti v projekt a jeho aktivity, nabídnout další zdroje. Většina projektů dobře a konkrétně pracuje s vytvořenou sítí kontaktů a vztahů - s čím se na koho mohou obrátit, v jakých věcech jim mohou být prospěšní, čím kdo disponuje (zapůjčení prostor, materiál, finanční dar, povolování akcí na veřejném prostranství, atd.). Příklad dobré praxe - díky besedám s externími odborníky se podařilo komunitu nakontaktovat na zubařku, která nabídla spolupráci a registraci přítomných členů.

Komunitní práce je nejčastěji a nejsnáze realizována prostřednictvím dětí, kteří zprostředkovávají komunitním pracovníkům kontakt s komunitou či umožňují vstoupit do ní (ať už přímo prostřednictvím realizovaných aktivit – Den dětí v SVL, doučování na ubytovně, atd. anebo nepřímo prostřednictvím vyprávění dětí rodičům o organizaci, pracovníkovi). Velmi často začíná pracovník tak, že nejdříve pracuje s dětmi a postupně se přidávají rodiče, děti jsou také prvními iniciátory možných akcí. Největší doplňkovou aktivitou komunitních projektů byly volnočasové a vzdělávací aktivity pro děti ze SVL s cílem rozvíjet individuální schopnosti dětí, ale především se záměrem nakontaktovat se na rodiče a aktivizovat je, zapojit do dění, pracovat s nimi, atd. Všechny zde realizované komunitní projekty obsahují také pořádání aktivit zaměřených na rodiny s dětmi, tradiční svátky a oslavy (Mezinárodní den Romů, pálení čarodějnic, den dětí, prázdninová akce, Mikulášská, vánoční atd.), které byly zcela nebo ve vyšší míře v rukou komunity samotné.

Vydefinované cíle 23 realizovaných projektů byly zcela naplněny v 16 případech, v 7 částečně, kdy ovšem nenaplnění některých indikátorů nemělo vliv na samotnou proměnu komunity. Komunitní práce je o práci se společenstvím, proto se některé identifikátory nepodařilo naplnit především z důvodů:

- migrace obyvatel SVL či jiné náhlé změny v SVL,
- pasivity části komunity,
- negativní zkušenosti komunity,
- ztráty aktuálnosti původního tématu (obyvatelé SVL se potýkají s velkým množstvím problémů najednou),
- odmítnutí zapojení komunity na jí dříve identifikovaném tématu,
- vyjádření přání členy komunity realizovat aktivitu jiným způsobem.

To vše klade na komunitního pracovníka velké nároky. Se všemi situacemi se však komunitní pracovníci vyrovnali úspěšně a naopak je využili k další práci s komunitou, k prohloubení důvěry, otevření dalších témat. Oproti předchozím rokům je znatelný posun v komunitním myšlení u pracovníků projektů. Přesto platí pravidlo, že aby mohl komunitní pracovník vést komunitu a předávat dále své „know-how“, musí mít odkud čerpat a neustále se posouvat dále (ve vědomostech, dovednostech, ale především osobnostním rozvoji). Z projektů vyplývá potřeba komunitních pracovníků dalšího vzdělávání v oblasti komunitní práce, komunitního organizování a potřeby sdílet zkušenosti. Ze závěrečných zpráv vyčteme, že se v uplynulém roce vzdělávali komunitní pracovníci ze 14 organizací. 1/3 z nich absolvovala stáže v obdobných organizacích nebo ji sama umožňovala. 3 organizace deklarovaly přímé metodické vedení komunitních týmů.

V závěru zbývá shrnout, zda a v jaké míře zaznamenaly organizace pokrok komunit v SVL. Ze závěrečných zpráv zjišťujeme, že v případě 17 projektů komunita pokroku dosáhla a "vyrostla" o stupeň výše. Ve zbývajících 6 projektech se jedná o pilotní nebo začínající projekty, kde teprve probíhá mapování komunity a budování vztahů, hledání přirozených autorit a aktivních členů komunity.

Z reflexí uváděných realizátory můžeme vyčíst nejčastěji opakující se spouštěče pokroku, kterými jsou:

- důvěra pracovníka v komunitu,

- děti (jako zprostředkovatelé kontaktu, most do komunity, iniciátoři změn),
- zažití úspěchu (často poprvé v životě) a dotažení věci do konce,
- získaná prestiž (už se nechtějí vracet k původnímu způsobu, stydí se za nové nájemníky, kteří vytváří nepořádek),
- znovuoobnovení vazeb v komunitě (zlepšení komunikace, sousedská výpomoc),
- potřeba sdílet.

Nejsnadněji viditelný pokrok je aktivizace lidí - z pasivního postoje překročení do aktivního, kde přebírám odpovědnost, ale také rozhoduji o sobě - a přebírání iniciativy (sami přichází s tématy, ale sami je již rovnou řeší, dokáží si vyhledat zdroje, zorganizovat se). Pro lepší pochopení a ilustraci výše uvedeného vyhodnocení uvádíme několik příkladů dobré praxe.

Příklady dobré praxe

- *Pan K., člen jádrové skupiny, si vzal sám na starost organizaci úklidu v lokalitě. Samostatně a bez podpory komunitních pracovníků motivoval své sousedy, vyjednal na radnici poskytnutí 3 kontejnerů na odpad a v určený den organizoval vlastní úklid. Akce přinesla důležitý úspěch pro obyvatele zapojených domů, ověřili si, že lze úspěšně spolupracovat s radnicí a společným úsilím dosáhnout zlepšení prostředí ve svém bydlišti.*
- *Před plánovanou schůzkou s vedením radnice zorganizovala jádrová skupina průzkum v Osadě míru, jehož cílem bylo zmapovat počet malých dětí, žijících v lokalitě, které nemají žádné příležitosti k trávení volného času, protože NZDM (Klubík Horizont) je ve druhé lokalitě a pro malé děti je to daleko. Druhým cílem bylo zjištění zájmu mezi dospělými obyvateli o výstavbu dětského hřiště. Členové JS vytvořili jednoduchý dotazník, který distribuovali obyvatelům, sesbírali odpovědi, zpracovali je a výsledky průzkumu prezentovali na schůzce se starostkou. Výsledkem jednání je příslib této investice v lokalitě. Celý výzkum trval poměrně dlouho (cca 1 měsíc) a vyžadoval od jádrové skupiny velké nasazení a přinesl jádrové skupině důležitý úspěch.*
- *Jedna z maminek přišla s návrhem podat petici o přidání ranního autobusu v ulici L., kde se nachází sociálně vyloučená lokalita, pro děti navštěvující ZŠ M. Komunitní pracovník s maminkou probral okolnosti petice a navrhl podat na odbor dopravy žádost o přidání tohoto autobusu. Maminka pak společně s pracovníkem sepsala tuto žádost adresovanou vedoucímu odboru a s touto žádostí obešla sousedy, z nichž většina návrh podepsala. Odůvodněním žádosti byla velká vzdálenost zastávky, kam děti musely docházet za velkého silničního provozu. Na zastávce v L. ulici XY stavěl autobus kolem sedmé a pak kolem osmé hodiny. Maminka návrh osobně donesla na odbor dopravy, který žádost obyvatel L. ulice projednal a od prosince 2016 skutečně přidal autobus číslo 61, který na této zastávce vyzvedává (nejen) děti v 7.26 hodin do školy. Tato zkušenost posílila sebevědomí lidí z komunity, kteří poznali, že jejich snaha má reálný výsledek. Zároveň tato skutečnost přispěla k lepším sousedským vztahům mezi lidmi v této části města.*

Na základě výše uvedeného vyhodnocení sledovaných indikátorů lze konstatovat, že projekty naplnily cíle dotačního programu. Do příštího období je však nutné zpřesnit klíčové indikátory, respektive lépe specifikovat obsah indikátorů.

5.2. Vyhodnocení sledovaných indikátorů u aktivit doplňujících sociální programy a sociální služby

Tabulka č. 5 Vyhodnocení sledovaných indikátorů u aktivit doplňujících sociální programy a sociální služby*

Indikátor plnění projektu	Vykázáno v závěrečné zprávě	Ukazatel (jednotka)
Počet zaměstnanců (projekt)	26/34 14,6/8,76	Předpokládaný počet osob / skutečný stav Předpokládaná výše úvazků / skutečný stav
Kontinuita projektu	1/3	Pilotní projekt / pokračující
Aktivizace cílové skupiny	4/0 72/104	ANO / NE Počet aktivních klientů (předpoklad x skutečný stav)
Počet aktivit v projektu	16/31	Počet pravidelných / jednorázových aktivit
Počet podpořených osob projektem	375/494	Předpokládaný počet osob / skutečný stav
Vzdělávání pracovníků	1 ANO / 3 NE	ANO/ NE
Naplnění definovaných cílů projektů	3 ANO / 1 ČÁSTEČNĚ	ANO/ČÁSTEČNĚ/NE

*Hodnoty uváděné v indikátorových tabulkách se vztahují nejen k dotaci poskytované Úřadem vlády, ale k celému projektu, tzn. včetně spolufinancování ze strany příjemců dotace.

Podle informací ze závěrečných zpráv předpokládali příjemci dotací u projektů zaměřených na doplňující aktivity, že se na realizaci projektů bude podílet 26 osob na 14,6 úvazků. Skutečně bylo zaměstnáno 34 osob na 8,76 úvazku. Uvedený rozdíl se však netýkal financování pracovníků z poskytnuté dotace.

Ve srovnání s komunitní prací lze také pozorovat, že jednotlivé údaje vykazují účast menšího počtu osob na jednotlivé aktivity. Je tomu tak zejména z důvodu odlišnosti cílů a procesů komunitních projektů a projektů zaměřených na doplňující aktivity k sociálním službám. Druhý typ projektů totiž směřuje zejména k poskytování pravidelných aktivit, a to zejména s menším počtem osob. Dalo by se říci, že práce v těchto typech projektů je více zacílená na konkrétní skupiny klientů a individualizovaná.

Jednoznačně i v rámci tzv. doplňkových projektů došlo k aktivizaci zapojených osob. Celkem bylo v rámci 4 podpořených projektů (3 návazných a 1 pilotního) podpořeno 494 osob v rámci 47 aktivit, přičemž 16 z nich bylo pravidelně se opakující (těmito aktivitami je myšlen takový druh činností, které se pravidelně, minimálně jednou týdně, opakují) a 31 jednorázových aktivit. Převažovaly aktivity soustředící se na rozvoj individuálních schopností dětí a mladých lidí v SVL, především podpora a rozvoj vzdělávání u této cílové skupiny - min. 700x proběhlo ve 2 SVL doučování pro děti docházející na základní školu. Cílená motivace a podpora dětí pravidelným doučováním přinesla reálné výsledky v podobě příkladů dobré praxe si v jedné ze SVL 13 dětí prvního

a druhého stupně ZŠ udrželo své známky a nezhoršilo si prospěch a 4 děti se dokonce výrazně zlepšily ve více předmětech (oproti předpokládanému počtu 4 dětí). Další oblasti směřovaly k získávání nových dovedností, schopností a kompetencí prostřednictvím volnočasových, tvořivých a seberozvojových aktivit (různé druhy kroužků, diskuzních skupin na různá témata vybíraná přímo dětmi a mladými lidmi dle jejich aktuální potřeby řešit nějaký problém, přání).

Kromě dětí byly aktivity zaměřeny také na jejich rodiče, které pracovníci motivovali k aktivnímu zapojení na vzdělávání a volném čase dětí (o těchto tématech probíhaly konzultace s rodiči a několik rodičů se zapojilo během projektu do pravidelných i jednorázových aktivit). Jeden projekt byl zacílen i na dospělé se záměrem zvýšit jejich dovednosti a soběstačnost realizací tvořivých a vzdělávacích aktivit. V jednom případě se pak jednalo o pravidelné poskytování pomoci v terénu.

K porovnání s komunitními projekty bylo také sledováno další vzdělávání pracovníků realizačního týmu. Pracovníci v rámci projektu vzdělávali pouze v jednom případě.

Na závěr lze shrnout, že cíle projektu, které si spolu s identifikátory podpořené organizace stanovily, byly plně naplněny ve 3 případech, v 1 částečně.

Propagace

S realizací projektů úzce souvisí PR – dobrá propagace projektu, šíření informací (nejdříve směrem ke komunitě a s pozitivními výstupy směrem ven k veřejnosti). Propagace je pro každou organizaci automatickou součástí projektu, což dokládají všechny realizované projekty. Mezi nejčastější prostředky sdílení informací o projektu a donátorovi patřily webové stránky / facebook, tištěná média, reportáže TV / rozhlasové, organizační PR materiály (plakáty, letáky, brožury – ale také např. vlastní časopis vydávaný komunitou), veřejné akce, vystoupení, rozhovory a „potkávání naživo“, atd. Propagace napomáhá větší informovanosti uvnitř komunitou, ale i majoritní veřejnosti a může pomoci snižovat napětí vzniklé z nevědomí, neznalosti, obav.

Na základě výše uvedeného vyhodnocení sledovaných indikátorů lze konstatovat, že projekty naplnily cíle dotačního programu. Do příštího období je však nutné zpřesnit klíčové indikátory, respektive lépe specifikovat obsah indikátorů.

6. Shrnutí

V rámci dotačního programu bylo v roce 2016 podpořeno 28 subjektů ve výši 11.950.420. Realizováno bylo celkem 27 projektů ve výši 11.718.420 Kč. Z toho komunitních projektů bylo podpořeno celkem 24 v celkové výši 10.342.420 Kč. Z toho bylo skutečně využito 10.321.768 Kč 23 organizacemi. V oblasti doplňujících aktivit k sociálním programům či sociálním službám bylo podpořeno 5 organizací částkou 1.608.000 Kč. Z toho bylo skutečně využito 1.376.000 Kč 4 organizacemi. Z pohledu územního bylo v rámci 27 projektů podpořeno 46 lokalit, jelikož několik organizací působilo v rámci jednoho projektu i ve více lokalitách.

Shrnutí projektů komunitní práce

Ve všech 23 realizovaných komunitních projektech došlo prostřednictvím komunitních pracovníků k motivaci obyvatel lokalit ke změně svého postoje, který je často velmi pasivní, a v případě všech realizovaných projektů je výstupem projektu dosažená aktivizace komunity, a to na úrovni lídrů komunit, jádrové skupiny nebo části komunity. Předkladatelé projektů předpokládali zapojení 939 aktivních osob (z celkového počtu podpořených 2.778 obyvatel), ve skutečnosti bylo aktivních osob 1.289 (z celkového počtu 3.680 skutečně podpořených osob). V rámci podpořených komunitních projektů bylo realizováno 487 komunitních aktivit oproti plánovaným 386 aktivitám. Tyto aktivity vždy vycházely z nápadů a potřeb komunity a byly uskutečněny participativně nebo zcela komunitou za podpory dané organizace, respektive komunitních pracovníků.

Nejčastějším tématem, které spojovalo obyvatele komunit SVL, bylo neuspokojivé životní prostředí (špatný stav ubytovny, poničené a neudržované vnitřní prostory, štěnice v domech, špatný vzhled domu, nepořádek kolem domu, nesváry se sousedy kvůli nepořádku na dvoře, chybí místo vyhrazené aktivitám dětí – pískoviště, hřiště, chybějící odpočinková zóna, nemají se kde scházet, ženy nemají kam pověsit prádlo, atd.). 17 z celkem 23 organizací řešilo mj. problém nevyhovujícího prostředí a úpravu prostor a okolí jako nosné téma projektu, na kterém pracovníci s komunitou pracovali dlouhodobě v průběhu celého projektu a na kterém komunita rostla. Velká část obyvatel SVL díky těmto aktivitám zažila často poprvé v životě, že něco dotáhla do konce, že se něco podařilo – tento úspěch je silným hnacím motorem pro další aktivity a chuť přebírat další část odpovědnosti do svých rukou (viz pokrok komunity).

Tento zažitý úspěch má však další pozitivní dopad – velmi často se dostavilo proměnění vztahů uvnitř komunity, kdy spolu často všichni obyvatelé nedokázali komunikovat, hádali se, pomlouvali, neposlouchali se a po společné realizaci akce/projektu toho již byli schopni. Na společných setkáních se naučili vyjadřovat své názory, ale také respektovat názor druhého, vyslechnout i být slyšen. Proměny domů a prostranství vedly ve většině případů i ke změně náhledu majority (sousedů, majitelů ubytoven, zástupců měst a obcí) na obyvatele SVL.

Vydefinované cíle třiatvaceti realizovaných projektů byly zcela naplněny v 16 případech, v 7 částečně, kdy ovšem nenaplnění indikátorů nemělo vliv na samotnou proměnu komunity nebo její vliv. Ze závěrečných zpráv zjišťujeme, že v případě 17 projektů komunita pokroku dosáhla a "vyrostla" o stupeň výše. Ve zbývajících 6 projektech se jedná o pilotní nebo začínající projekty, kde teprve probíhá mapování komunity a budování vztahů, hledání přirozených autorit a aktivních členů komunity.

Shrnutí projektů doplňujících aktivit k sociálním službám

Jednoznačně i v rámci tzv. doplňkových projektů došlo k aktivizaci zapojených osob. Celkem bylo v rámci 4 podpořených projektů (3 návazných a 1 pilotního) podpořeno 494 osob v rámci 47 aktivit, přičemž 16 z nich bylo pravidelně se opakující (minimálně jednou týdně) a 31 jednorázových aktivit.

Převažovaly aktivity soustředící se na rozvoj individuálních schopností dětí a mladých lidí v SVL. Aktivity směřovaly především k podpoře a rozvoji vzdělávání u této cílové skupiny. Ve dvou SVL proběhlo doučování pro děti docházející na základní školu minimálně 700 krát. Cílená motivace a podpora dětí pravidelným doučováním přinesla reálné výsledky. V jedné ze SVL si 13 dětí prvního a druhého stupně ZŠ udrželo své známky a nezhoršilo si prospěch a 4 děti se dokonce výrazně zlepšily ve více předmětech. Další činnosti směřovaly k získávání nových dovedností, schopností a kompetencí prostřednictvím podpory volnočasových a tvořivých aktivit dětí. Kromě dětí byly aktivity zaměřeny také na jejich rodiče, které pracovníci motivovali k aktivnímu zapojení do vzdělávání a do trávení volného času dětí. Jeden projekt byl zacílen i na dospělé se záměrem zvýšit jejich dovednosti a soběstačnost realizací tvořivých a vzdělávacích aktivit. Cíle projektů podpořené organizace stanovily, byly zcela naplněny ve 3 případech, v 1 případě částečně.

Tabulka č. 6: Přehled podpořených projektů v dotačním programu Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce v roce 2016

Přehled podpořených projektů na rok 2016 v dotačním programu Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce				
Číslo projektu	Název žadatele	Organizační forma	Název projektu	Přidělená dotace (v Kč)
5	Charita Valašské Meziříčí	c.p.o.	Most mezi dítětem, školou a rodinou	400 000,00
6	Městská charita České Budějovice	c.p.o.	Teď jsme tady doma	250 250,00
19	Diecézní charita České Budějovice	c.p.o.	Komunitní práce Novohradská II	261 000,00
39	Diecézní charita ostravsko-opavská	c.p.o.	Kunčičky - Osada Míru	349 000,00
44	Diakonie ČCE – středisko Vsetín	c.p.o.	Naše cesta	135 000,00
49	Oblastní charita Most	c.p.o.	Asistenční centrum pro Romy	400 000,00
59	Oblastní charita Šluknov	c.p.o.	Podpora rozvoje romské komunity ve Šluknově	776 550,00
60	Oblastní charita Ústí nad Labem	c.p.o.	Komunitní práce na Střekově 2016	331 000,00
Církevní právnické osoby celkem				2 902 800,00
3	KoCeRo - komunitní centrum Rovnost o.p.s.	o.p.s.	CESTA KE ZMĚNĚ III	350 000,00
7	Český západ, o.p.s.	o.p.s.	Na vlastní nohy	252 000,00
15	Člověk v tísni, o.p.s.	o.p.s.	Učíme se společně	377 000,00
25	SPOLEČNĚ-JEKHETANE, o. p. s.	o.p.s.	SPOLEČNĚ v Hanušovicích 2016	268 780,00
26	Vzájemné soužití o.p.s.	o.p.s.	Pro nás s námi 2016	628 000,00
29	Bunkr, o.p.s.	o.p.s.	Komunitní centrum Borek	285 000,00
30	Centrum sociálních služeb Ostrava, o.p.s.	o.p.s.	Na půl cesty II.	ODSTOUPILI
40	Romodrom o.p.s.	o.p.s.	Práce s komunitou v Zastávce II	350 000,00
50	Člověk v tísni, o.p.s.	o.p.s.	Komunitní práce v Přerově a na Prostějovsku	850 000,00
51	SPOLEČNOST TADY A TEĎ, o. p. s.	o.p.s.	Open Plac	340 000,00
56	Cheiron T, o.p.s.	o.p.s.	Na cestě ke zplnomocnění IV	480 000,00
61	EUROTOPIA.CZ, o.p.s.	o.p.s.	Společnou cestou	340 000,00
Obecně prospěšné společnosti celkem				4 520 780,00

1	ČHAVORIKANO LUMA - kroužek her a nápadů, z.s.	spolek	Hrnečková komunita	195 000,00
8	Spolek pro mimoškolní aktivity PALAESTRA	spolek	Komunitní sportovně vzdělávací centrum	830 000,00
13	Salinger, z.s.	spolek	Žijme spolu a jinak	198 840,00
33	ESTER z.s.	spolek	Kajdžas, Romale IX.	600 000,00
41	NADĚJE	spolek	Naděje - Svatoplukova	232 000,00
43	Ratolest Brno, z.s.	spolek	Zkusme to spolu!	450 000,00
46	Šance pro Tebe, z.s.	spolek	Zlepšení životních podmínek Romů Chrudimska	850 000,00
53	IQ Roma servis, z.s.	spolek	Společná cesta	700 000,00
58	R - Mosty, z.s.	spolek	Ethnic friendly housing	471 000,00
Spolky celkem				4 526 840,00
CELKEM				11 950 420,00

C) Vyhodnocení dotačního programu Podpora terénní práce

1. Charakteristika a cíle dotačního programu

Program Podpora terénní práce **podporuje obce v zaměstnávání terénního pracovníka nebo terénního sociálního pracovníka pracujícího s romskou menšinou**. Terénní (sociální) pracovník je zaměstnáván přímo obcí nebo příspěvkovou organizací obce. Cílem programu je podpořit obce, které usilují o zlepšení integrace Romů a současně mají problémy s romskou komunitou, které nezvládají samy řešit, případně jim jejich finanční situace neumožňuje zajistit potřebnou terénní práci. Finanční problémy se zpravidla týkají malých obcí s nižším počtem obyvatel, proto jsou tyto obce v programu podporovány přednostně. Dále jsou při hodnocení projektů preferováni prvožadatelé nebo příjemci dotace z minulosti, kteří jsou v programu doposud pouze omezenou dobu. **Zároveň je přednostně vyhověno těm žádostem, které se geograficky překrývají se sociálně vyloučenými lokalitami**. Tomu je přizpůsoben celý mechanismus dotačního řízení, včetně evaluačních mechanismů jednotlivých projektů. Podmínkou pro udělení dotace je proto například nutnost schváleného komunitního plánu obce nebo jiného strategického dokumentu, který řeší integraci romských komunit a sociálně vyloučených romských lokalit. Současně program přispívá k lepší spolupráci mezi státní správou a obcemi v dané oblasti a zároveň vytváří a posiluje strukturu veřejné správy pro řešení problematiky romské integrace. Program rovněž přispívá k zaměstnávání Romů na pozicích terénních pracovníků a poskytuje jim tak možnost naučit se určité profesi a získat potřebné zkušenosti. Dlouhodobým přínosem dotačního programu je i aktivace občanů a obcí k převzetí spoluodpovědnosti za řešení vznikajících problémů a za situaci dané komunity.

Projektové cíle dotačního programu Podpora terénní práce musí být v souladu s:

- Zásadami dlouhodobé Koncepce romské integrace do roku 2025;
- Strategií romské integrace do roku 2020;
- Strategickými a koncepčními dokumenty krajů a obcí, na jejichž území se projekt realizuje, které se vztahují k integraci, resp. sociálnímu začleňování Romů a obyvatel romských sociálně vyloučených lokalit.

Tabulka č. 1: Vývoj financování programu a počet podpořených obcí v posledních letech

Rok	Rozpočet (v Kč)	Vyplaceno (v Kč)	Skutečně použito (v Kč)	Podpořené projekty
2008	10.000.000	9.700.000	8.861.452	46
2009	10.036.954	10.036.954	10.036.954	47
2010	9.903.000	9.899.522	9.770.742	49
2011	10.000.000	9.771.587	9.579.921	47
2012	10.000.000	9.972.088	9.972.088	40
2013	8.544.000	8.376.324	8.367.241	43
2014	8.000.000	7.966.625	7.966.625	40
2015	9.532.355	9.531.408	9.260.106	46
2016	9.922.552	9.196.122	8.843.581	41

2. Vyhodnocení programu v roce 2016

Vyhodnocování dotačního titulu a jeho efektivnosti jako celku probíhá každoročně v několika fázích. První z těchto fází probíhá na zasedání Rady vlády pro záležitosti romské menšiny (dále jen „Rada“), která projednává zaměření dotačního titulu na následující rok. Druhou fází hodnocení efektivnosti je zasedání hodnotitelské Komise. Komise je složena z členů z řad odborné veřejnosti, zaměstnanců státní správy a zástupců romské občanské společnosti. Hodnotitelská komise zohledňuje kromě výsledku obsahového hodnocení žádostí externími hodnotiteli také velikost obce,

počet let v programu, potřebnost podpory vzhledem k dané lokalitě, hodnocení terénní práce v obci v minulých letech a celkovou úroveň zpracování projektu. Další instancí sledování jsou následné a průběžné veřejnosprávní kontroly příjemců dotací, realizované přímo v místě realizace projektu.

Poslední fází sledování projektů představuje povinnost zaslat Průběžnou a Závěrečnou zprávu o realizaci projektu a řádně a včas přidělenou dotaci vyúčtovat. Na základě předložených zpráv jsou pak zpracovávány analýzy dotačního programu za uplynulý kalendářní rok. Zjištění a doporučení, která z těchto hodnocení vzejdou, jsou pak zpětně promítnuta do podmínek dotačních řízení, např. ve formě sledovaných indikátorů. O poskytovaných dotacích je vláda mj. informována prostřednictvím každoroční Zprávy o stavu romské menšiny.

V roce 2016 bylo podáno celkem 52 žádostí s finálním finančním požadavkem **13.638.462,43 Kč**. Podpořeno bylo 41 projektů v celkové výši **9.196.122 Kč²⁶**. Ihned po vyplacení dotace, tzn. ještě před započítáním realizace projektu, obec Veselí nad Moravou prostředky vrátila. **Celkem projekty tedy realizovalo 40 obcí.**

Tabulka č. 2: Obce zapojené do programu Terénní práce v roce 2016

Obec	Počet osob TP (z toho jednotlivé úvazky)	Počet měsíců realizace TP (v roce 2016)	Rok zařazení do programu	Počet let trvání bez přerušení
Krásná Lípa	1	12	2007	9
Česká Lípa	1	12	2001	16
České Budějovice	2 (úvazky 0,8 a 0,2)	12 (úvazek 0,8 na 12m., úvazek 0,2 pouze 7 m.)	2012	1
Hranice	1	12	2005	12
Ralsko	1	12	2011	6
Písek	1	12	2014	3
Trmice	1	12	2015	2
Nový Bor	1	12	2014	3
Znojmo	1	12	2008	3
Tábor	1	12	2005	9
Vysoké Mýto	2 (úvazky 0,5 a 0,5)	12 (souběh 2 TP, každý na 0,5 úvazku)	2015	2
Orlová	7	12	2005	1
Milevsko	1	12	2005	12
Moravská Ostrava a Přívoz	1	12	2011	6
Mikulovice	1	12	2013	3
Chomutov	2 (úvazky 1,0 a 1,0)	12 (souběh 2 TP, každý na 1,0 úvazku)	2005	5
Rumburk	2 (úvazky 1,0 a 1,0)	12 (souběh 2 TP, každý na 1,0 úvazku)	2009	8
Cheb	1	12	2004	4

²⁶ Jedna z organizací po zasedání Komise odstoupila z dotačního projektu (Obrnice – navrhovaná dotace 340.000 Kč). V rámci Dodatků rovněž došlo k ponížení navrhované dotace ze strany některých obcí.

České Velenice	1	12	2015	2
Sokolov	2 (úvazky 1,0 a 1,0)	11 (úvazek 1,0 na 1 m., úvazek 1,0 následujících 10 m.)	2007	6
Větřní	1	12	2013	4
Velké Hamry	1	12	2014	3
Odry	2 (úvazky 0,25 a 0,25)	12 (souběh 2 TP, každý na 0,25 úvazku)	2013	4
Štětí	1	12	2013	2
Žďár nad Sázavou	3 (úvazky 0,6; 0,4 a 0,4)	12 (úvazek 0,4 na 12m., úvazek 0,6 na 8 m., úvazek 0,4 následující 4 m.)	2011	6
Roudnice n. L.	1	12	2004	7
Doksy	1	12	prvožadatel	1
Svitavy	1	9	2015	2
Bruntál	1	12	2001	16
Dubí	1	12	2014	3
Šluknov	2 (úvazky 1,0 a 1,0)	12 (úvazek 1,0 na 1m., úvazek 1,0 následujících 11m.)	2009	8
Moravská Třebová	3 (úvazky 1,0; 0,5 a 0,5)	12 (úvazek 1,0 na 1m. a další dva úvazky 0,5 následujících 11m.)	2003	14
Český Krumlov	2 (úvazky 1,0 a 1,0)	12 (úvazek 1,0 na 3 m. a navazující úvazek 1,0 na 9 m.)	2011	6
Hrádek nad Nisou	1	8	2015	2
Poběžovice	1	12	2015	2
Velká Bystřice	2 (úvazky 0,62 a 0,61)	12 (úvazek 0,62 na 8 m. a další úvazek 0,61 na 4 m.)	2011	6
Nové Město pod Smrkem	1	12	2015	2
Liberec	2 (úvazky 0,5 a 0,5)	12 (úvazek 0,5 na 11 m. a další úvazek 0,5 na 10 m.)	prvožadatel	1
Praha 14	2 (úvazky 1,0 a 1,0)	12 (souběh 2 TP, každý na 1,0 úvazku)	2004	7
Vrbátky	1	12	2007	5
Celkem 40 obcí				

Za účelem posouzení účelnosti, hospodárnosti a efektivity byly sledovány níže uvedená kritéria, která ukazují **stabilizaci a kvalitu poskytované terénní práce**.

1. kontinuita trvání programu TP
2. personální kapacita TP
3. vzdělávání TP ze strany obce
4. personální charakteristiky TP
5. geografické rozložení TP
6. další ukazatele

Kontinuita programu

Toto kritérium slouží k posouzení „institucionalizace“ a „zrání“ programu TP v rámci obce. Nejsilněji tak vypovídá o naplnění cílů vládního programu. Z následující tabulky je zřejmé, že obce do programu vstupovaly průběžně a ve sledovaném roce 2016 do něj nově vstoupily čtyři obce, z toho dvě jako prvožadatelé (Doksy a Liberec), a dvě po několikaleté pauze (České Budějovice a Orlová).

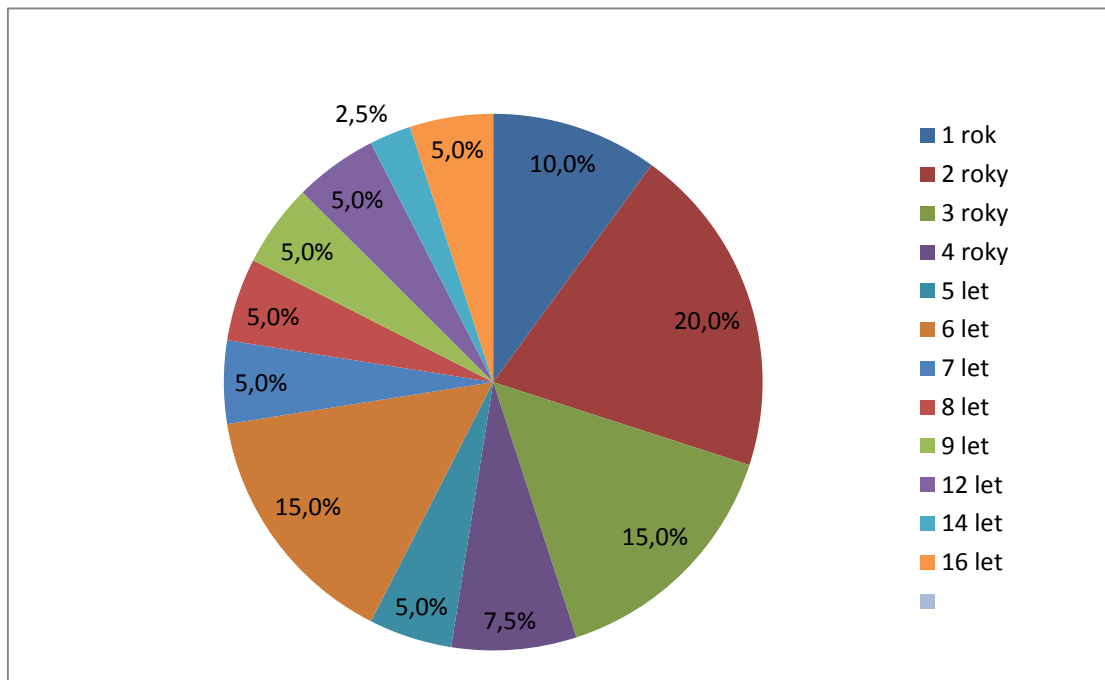
Naopak 5 obcí je v programu zapojeno více než 10 let.

Tabulka č. 3: Počet let trvání programu v obci bez přerušení

Počet let v programu	Počet obcí	Podíl (%)
1 rok	4	10 %
2 roky	8	20 %
3 roky	6	15 %
4 roky	3	7,5 %
5 let	2	5 %
6 let	6	15 %
7 let	2	5 %
8 let	2	5 %
9 let	2	5 %
12 let	2	5 %
14 let	1	2,5 %
16 let	2	5 %
Průměrný počet let v programu: 5,35		

Z tabulky č. 3 vyplývá, že postupně dochází k obměně obcí, které v programu participují již delší dobu. Největší počet obcí, které obdržely dotaci, jsou obce, jež jsou do programu zapojeny do 5 let bez přerušení. Celkově se jedná se o téměř 3/5 obcí (57,5 %). Průměrný počet trvání programu v obci je pak 5,35 let.

Graf č. 1: Počet let trvání programu TP v obci

Personální kapacita TP

Zjišťování personální kapacity TP slouží k posouzení personální politiky úřadu vzhledem k TP, které dále ovlivňuje cíle terénní (sociální) práce a její výkon v lokalitě. Byl sledován prostřednictvím ukazatelů uvedených v následujících tabulkách:

Tabulka č. 4: Počet úvazků TP zřízených v rámci programu v obci

Počet celých úvazků TP	Počet obcí	Podíl (%)
do 1,0	36	90 %
více jak 1,0	4	10 %
celkem	40	100 %

V 90 % obcí byl v roce 2016 v rámci programu zřízen úvazek do 1,0 (vykonáván jednou nebo více osobami). Obce s více jak 1,0 úvazkem byly celkově 4: Orlová, Chomutov, Rumburk a Praha 14. To může souviset jak s celkovým počtem romských obyvatel, tak počtem vyloučených lokalit, které generují problémy, na které se TP soustředí.

V naprosté většině příjemců dotace byla zřízená místa TP spojena s plným úvazkem, tedy úvazkem 1,0. Preference plných úvazků před polovičními ze strany obce hodnotíme jako pozitivní trend, který jsme zaznamenali již v minulých letech. Ukazuje se tak, že stabilita pracovního poměru slouží ke kvalitnějšímu výkonu práce, snaze se nadále vzdělávat apod. Důsledkem toho je pak lepší a kvalitnější výkon terénní práce.

Tabulka č. 5: Typ pracovního poměru TP

Typ pracovního vztahu	Počet osob	Podíl (%)
PP na dobu neurčitou	27	67,5 %
PP na dobu určitou	13	32,5 %
DPČ	0	0 %
Celkem obcí	40	100 %

Velmi pozitivním trendem je upřednostňování pracovního poměru oproti DPČ. V roce 2016 se již pracovníci na DPČ nevyskytovali vůbec. Zásadní je také posun od pracovních smluv na dobu určitou ke smlouvám na dobu neurčitou, což vede ke kvalitnějšímu pracovnímu výkonu, jelikož pracovníci nejsou ohroženi bezprostředním ukončením pracovního poměru. Pro srovnání, v roce 2015 bylo uzavřeno na dobu neurčitou pouze 42,9 % smluv, v roce 2016 to bylo již 67,5 % smluv.

Personální charakteristiky TP

Tabulka č. 6: Délka praxe jednotlivých TP, kteří pracovali alespoň 11 měsíců

Praxe TP	Počet osob	Podíl (%)
do 6 měsíců	1	2,12 %
7-11 měsíců	1	2,12 %
12-23 měsíců (1-2 let)	7	14,89 %
24-59 měsíců (2-5 let)	20	42,55 %
60- 119 měsíců (5-10 let)	12	25,53 %
120 – (více jak 10 let)	6	12,76 %
celkem	47	100,0 %

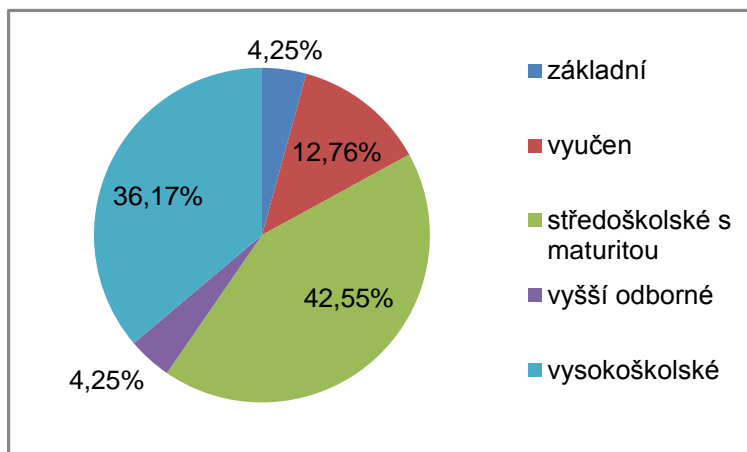
Z tabulky č. 6 vyplývá, že pozici terénního pracovníka vykonávají spíše osoby zkušenější 80,84 % z nich má praxi ve stejném či obdobném oboru delší než 2 roky. Naopak pouze 4,24 % TP má praxi méně než jeden rok. Toto zjištění napovídá tomu, že okruh pracovníků, kteří vykonávají místa terénních pracovníků je již relativně stabilizován a výjimečně se objevují „nováčci“ jako absolventi škol či lidé z romské komunity, kteří by byli zcela bez zkušeností.

Tabulka č. 7: Nejvyšší dokončené vzdělání TP, kteří pracovali alespoň 11 měsíců

Vzdělání terénních pracovníků	Počet osob	Podíl (%)
základní	2	4,25 %
vyučen	6	12,76 %
středoškolské s maturitou	20	42,55 %
vyšší odborné	2	4,25 %
vysokoškolské	17	36,17 %
celkem	47	100 %

Oproti předchozímu období se významně proměnila vzdělanostní struktura terénních pracovníků, a to v pozitivním směru. Naprostou většinu představují osoby se středoškolským vzděláním s maturitou (42,55 %, rok 2015 - 35,7 %), vyšším odborným (4,25 %, rok 2015 - 10,7 %) a vysokoškolským vzděláním (36,17 %, rok 2015 - 32,1 %). Dohromady tyto skupiny tvoří 82,97 % (rok 2015 - 78,5 %) všech terénních pracovníků.

Graf č. 2 Nejvyšší dokončení vzdělání terénních pracovníků

Tabulka č. 8: Genderová struktura TP, kteří pracovali alespoň 11 měsíců

Pohlaví terénního pracovníka	Počet osob	Podíl (%)
žena	41	87,23 %
muž	6	12,76 %
Celkem	47	100,0 %

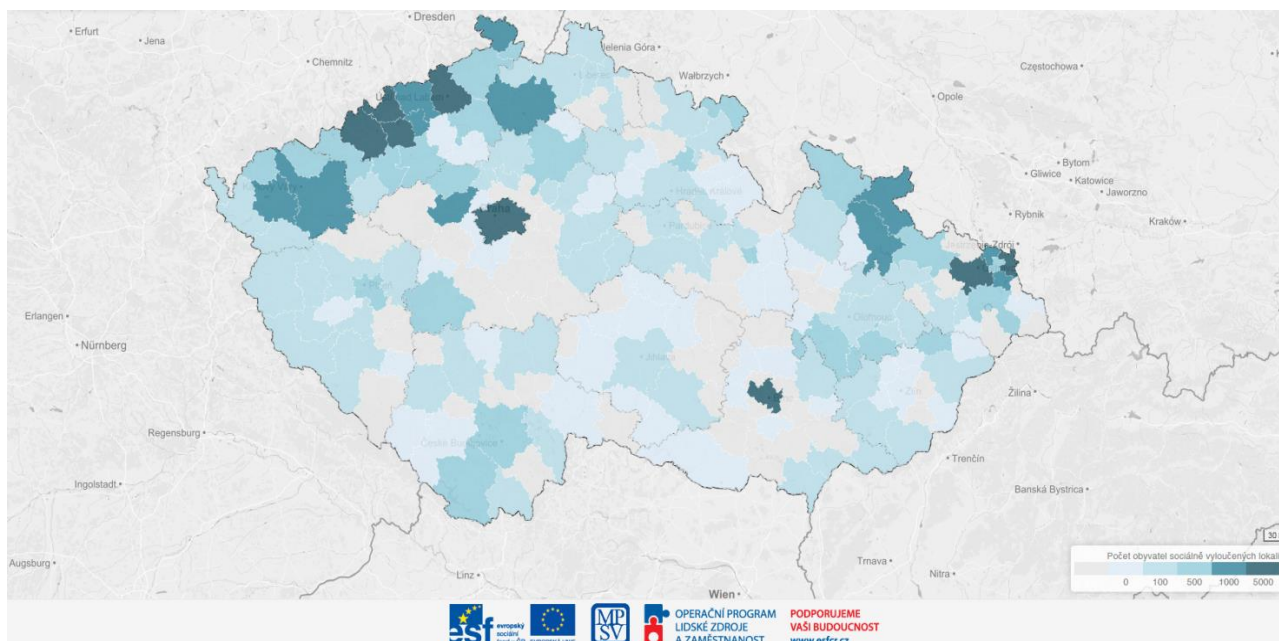
Z hlediska generové struktury představovaly většinu terénních pracovníků ženy (87,23 %), muži tvořili pouze 12,76 % ze všech pracovníků. Tento výsledek tak odpovídá celospolečenskému trendu v oblasti zaměstnanosti. V oblasti sociální práce a sociálních služeb obecně převažují ženy. Dle dat ČSÚ výzkumu *Zaostřeno na muže a ženy z roku 2015*²⁷ pracovalo ve zdravotnictví a sociálních službách 79 % žen.

Geografické rozložení TP

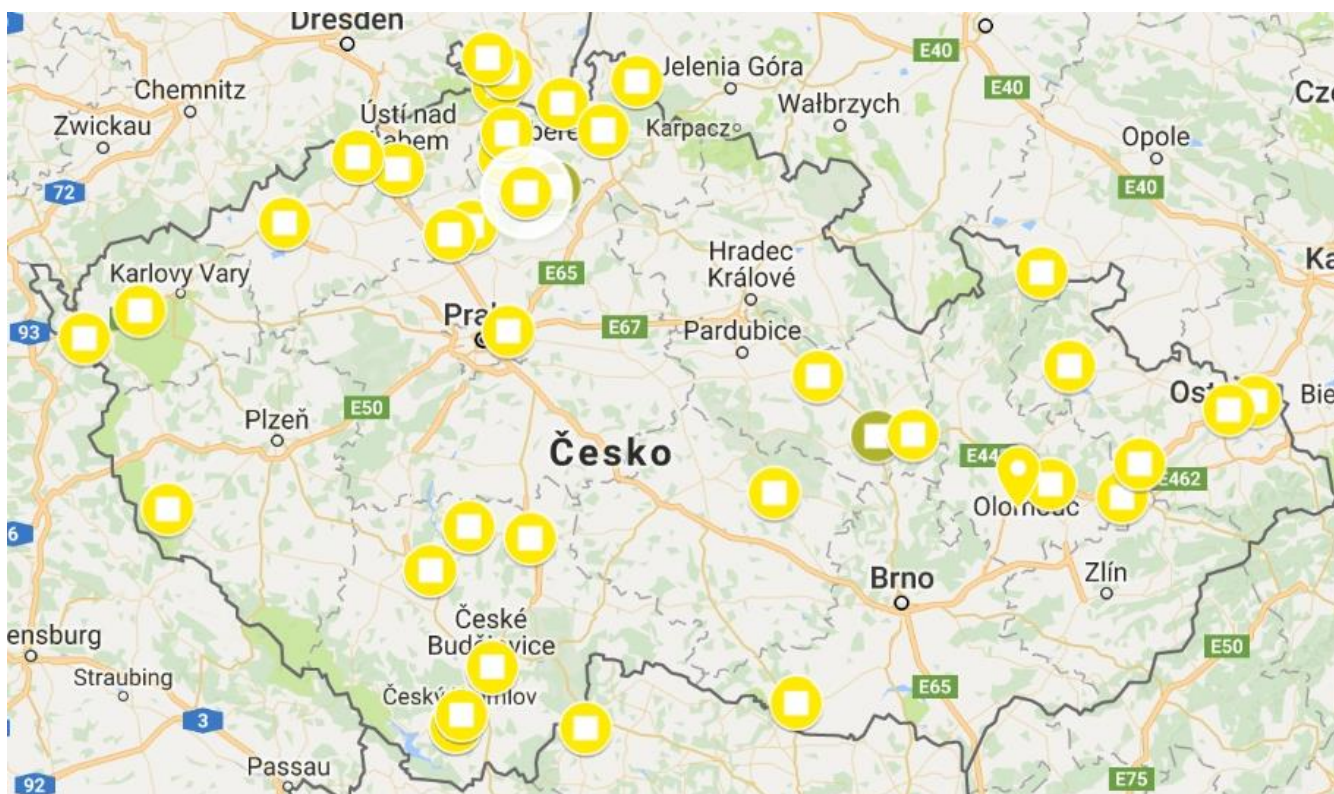
Na obrázku č. 1 je zobrazena Analýza sociálně vyloučených lokalit, která byla realizována v roce 2015. Obrázek č. 2 zobrazuje rozložení finančních prostředků v dotačních programech Podpora terénní práce (žluté kolečko). Z obrázků je tak pozorovatelné, že poskytnutá podpora ve většině lokalit pokrývá místa s nejvyšším počtem osob sociálně vyloučených či osob sociálním vyloučením ohrožených.

²⁷ Viz <https://www.czso.cz/documents/10180/20556865/300002154407.pdf/5bfc653e-caa1-4e93-96b3-b2b808a41c3a?version=1.0>

Obrázek č. 1: Analýza sociálně vyloučených lokalit 2015

Obrázek č. 2 Rozložení finančních prostředků dotačního programu Podpora terénní práce podle místa realizace projektu v roce 2016

Vyhodnocení úspěšnosti programu

Tabulka č. 9: Vyhodnocení indikátorů dotačního programu Podpora terénní práce

Sledované Indikátory k činnosti terénních pracovníků	Počet osob/klientů
Celkový počet uživatelů	12659
Počet uživatelů do 14 let	3377
Počet uživatelů od 15 let	9063
Počet žen do 14 let	1580
Počet žen od 15 let	5030
Počet uživatelů negramotných	242
Počet nezaměstnaných uživatelů	4479
Počet uživatelů, s nimiž TP hledal práci	1252
Počet úspěšně zaměstnaných uživatelů	415
Počet uživatelů aktivních u ÚP	1283
Počet uživatelů, s nimiž TP hledal bydlení	3161
Počet uživatelů s nalezeným bydlením	795
Počet uživatelů s problematickými nájemními vztahy	752
Počet vyřešených uživatelů s problematickými nájemními vztahy	344
Počet uživatelů s udrženým bydlením	784
Celkový počet uživatelů v oblasti práce s dětmi a s mládeží	3366
Počet dětí umístěných do mateřské školy	141
Počet dětí umístěných do přípravného ročníku	122
Počet dětí umístěných do ZŠ	172
Počet dětí s doučováním	452
Počet dětí umístěných do SŠ	84
Počet dětí umístěných do VŠ	5
Počet uživatelů, jimž pomáhal s úvěry	628
Počet uživatelů, jimž vyřešil úvěry	355
Počet uživatelů, jimž pomáhal s dluhy s bydlením	911
Počet uživatelů, jimž vyřešil dluhy s bydlením	540
Počet uživatelů, jimž řešil ustanovení zvláštního příjemce	130
Počet uživatelů, jimž pomáhal s exekucí	1267
Počet úspěšně vyřešené exekuce	8
Počet uživatelů návykových látek	344
Počet uživatelů - gamblerství	168
Počet uživatelů záškoláků	321
Počet uživatelů - lichvářství	62
Počet uživatelů s nedostatečnou hygienou	810
Počet rasových a násilných činů	15
Počet uživatelů - kriminalita	128
Počet uživatelů - prostitute	28
Počet případů diskriminace v práci	60
Počet případů diskriminace v bydlení	355
Počet případů diskriminace ve vzdělávání	28

Počet případů diskriminace v lékařských a sociálních službách	56
Počet případů diskriminace osobní	12

Celkový počet klientů, se kterými všichni podpoření terénní pracovníci pracovali, je 12.659. Tento počet však nemusí být zcela vypovídající vzhledem k extrémně vysokým vykázaným hodnotám některých příjemců dotace (například Liberec až 4.700 klientů) a případům, kdy jeden terénní pracovník ukončil pracovní poměr a na jeho místo nastoupil nový terénní pracovník, který mohl převzít část jeho klientů.

Terénní pracovníci pomáhali klientům v široké škále problémů běžného života, které obyvatele vyloučených lokalit tíží a nezvládají je řešit sami. Pomáhali např. klientům s vyřizováním dávek, včetně dávek pro osoby se zdravotním postižením, vyřizováním potřebných dokumentů (např. občanský průkaz nebo průkazka zdravotní pojišťovny), při řešení dluhů a exekucí, zvládání náročných životních situací (stěhování, ztráta zázemí), při hledání bydlení a zaměstnání a ve spolupráci s dalšími aktéry usilovali o eliminaci rizikového chování či záškoláctví a o zlepšení péče o děti. Tabulka č. 9 shrnuje také některé úspěchy, které byly dosaženy za pomoci terénní práce v rámci podpořených projektů.

3. Shrnutí

Hlavním přínosem programu Podpora terénní práce je podpora obcí v zaměstnávání terénního pracovníka pracujícího s romskou menšinou. V souladu s nastavením programu je trendem podpora menších obcí, které usilují o zlepšení integrace Romů a současně mají problémy, které nezvládají samy řešit. V roce 2016 byly 4 obce prvožadatelem a téměř 3/5 podpořených obcí bylo v programu méně než pět let. Mimo tento pozitivní vývoj v podobě nově zapojených obcí se pozitiva jednoznačně prosazují také v podobě zaměstnávání TP na plný pracovní úvazek a s pracovní smlouvou na dobu neurčitou (67,5 %, rok 2015 – 42,9 %). Proměňuje se také vzdělanostní struktura TP, 82,97 % (rok 2015 - 78,5 %) pracovníků tvořily v roce 2016 osoby se středoškolským vzděláním s maturitou, vyšším odborným a vysokoškolským vzděláním.

Celkový počet klientů, se kterými podpoření terénní pracovníci pracovali, je **12.659**. Terénní pracovníci pomohli nalézt za rok 2016 práci 415 klientům a nové bydlení díky jejich pomoci našlo klientů 795. Celkem 141 dětí bylo díky TP umístěno do mateřské školy a 355 klientů s pomocí TP vyřešilo své úvěry a 540 dluhů na bydlení.

Provedená hodnocení ukazují, že program na Podporu terénní práce je efektivním nástrojem státní politiky při začleňování dotčených skupin obyvatel do společnosti. Neduplikuje činnosti jiných dotačních programů, poskytovaných ministerstvy či Úřadem vlády, ale spíše se navzájem doplňují.

Tabulka č. 10: Přehled podpořených projektů v programu Podpora terénní práce v roce 2016

Přehled podpořených projektů na rok 2016 v dotačním programu Podpora terénní práce			
Číslo projektu	Název žadatele	Kraj	Přidělená dotace (v Kč)
50	Praha 14	Hlavní město Praha	450 000,00
Hlavní město Praha celkem			450 000,00
4	České Budějovice	Jihočeský	200 000,00
9	Písek	Jihočeský	248 800,00
13	Tábor	Jihočeský	250 000,00
16	Milevsko	Jihočeský	200 000,00
22	České Velenice	Jihočeský	240 000,00
24	Větrní	Jihočeský	248 682,00
41	Český Krumlov	Jihočeský	246 000,00
Jihočeský kraj celkem			1 633 482,00
12	Znojmo	Jihomoravský	150 000,00
32	Veselí nad Moravou	Jihomoravský	250 000,00
Jihomoravský kraj celkem			400 000,00
21	Cheb	Karlovarský	250 000,00
23	Sokolov	Karlovarský	200 000,00
Karlovarský kraj celkem			450 000,00
3	Česká Lípa	Liberecký	125 000,00
6	Ralsko	Liberecký	246 252,00
11	Nový Bor	Liberecký	207 541,00
25	Velké Hamry	Liberecký	250 000,00
33	Doksy	Liberecký	125 000,00
44	Hrádek nad Nisou	Liberecký	250 000,00
47	Nové Město pod Smrkem	Liberecký	196 000,00
48	Liberec	Liberecký	194 811,00
Liberecký kraj celkem			1 594 604,00

15	Orlová	Moravskoslezský	499 992,00
17	Moravská Ostrava a Přívoz	Moravskoslezský	245 728,00
26	Odry	Moravskoslezský	123 816,00
35	Bruntál	Moravskoslezský	120 347,00
Moravskoslezský kraj celkem			989 883,00
5	Hranice	Olomoucký	250 000,00
18	Mikulovice	Olomoucký	125 000,00
46	Velká Bystřice	Olomoucký	125 000,00
52	Vrbátky	Olomoucký	175 000,00
Olomoucký kraj celkem			675 000,00
14	Vysoké Mýto	Pardubický	249 960,00
34	Svitavy	Pardubický	208 330,00
38	Moravská Třebová	Pardubický	105 000,00
Pardubický kraj celkem			563 290,00
45	Poběžovice	Plzeňský	223 300,00
Plzeňský kraj celkem			223 300,00
1	Krásná Lípa	Ústecký	200 000,00
10	Trmice	Ústecký	230 563,00
19	Chomutov	Ústecký	460 000,00
20	Rumburk	Ústecký	200 000,00
27	Štětí	Ústecký	250 000,00
30	Roudnice n. L.	Ústecký	175 000,00
36	Dubí	Ústecký	221 000,00
37	Šluknov	Ústecký	230 000,00
Ústecký kraj celkem			1 966 563,00
28	Žďár nad Sázavou	Vysočina	250 000,00
Kraj Vysočina celkem			250 000,00
CELKEM			9 196 122,00

D) Vyhodnocení dotačního programu Podpora koordinátorů pro romské záležitosti

V rámci dotačního řízení pro rok 2016 bylo zajištěno financování pozice romského koordinátora včetně jeho potřeb na úrovni kraje. V roce 2016 pracoval krajský koordinátor na plný úvazek ve čtyřech krajích, přičemž v případě Jihočeského a Ústeckého kraje byla poskytnuta maximální výše dotace 500.000 Kč. K posílení pozice koordinátora došlo v Kraji Vysočina a v Pardubickém kraji. Romští koordinátoři si prostřednictvím absolvování kurzů (celkem 43) prohlubovali znalosti v oblasti integrace Romů, práci se sociálně ohroženými dětmi anebo připravované legislativy v sociálním bydlení a sociálních službách.

V průběhu roku romští koordinátoři pořádali školení a konference, zapojovali se do tvorby strategických dokumentů, účastnili se platform a porad s partnery při řešení romských záležitostí v kraji. Romští koordinátoři uspořádali celkem 25 akcí, které se tematicky zaměřily např. na zdravotně rizikové chování, sociální vyloučení, problematiku finanční gramotnosti a oddlužení, práci s osobami ve výkonu trestu a po jejich propuštění a stereotypizací menšin; zabývaly se též prací asistentů prevence kriminality, romských poradců, terénních a komunitních pracovníků či asistentů pedagoga. Spolupráci s těmito pracovníky dále rozvíjeli prostřednictvím porad k aktuálním kauzám a dílčím problémům v regionu (celkem 110 porad). Na celostátní úrovni byla nastavena potřebná spolupráce s Ministerstvem vnitra, konkrétně se styčnými důstojníky pro menšiny. Kromě toho se krajské koordinátoři účastnili 64 celostátních, krajských a lokálních platform a podíleli se na tvorbě 30 strategických materiálů v oblasti rozvoje sociálních služeb na území kraje, prevence kriminality, romské integrace a vzdělávání.

1. Charakteristika a cíle dotačního programu

Program Podpora koordinátorů pro romské záležitosti je realizován na základě usnesení vlády ze dne 14. června 2010 č. 461 ke Zprávě o stavu romských komunit v České republice za rok 2009. Vláda ČR tímto usnesením uložila vedoucímu Úřadu vlády uvolňovat každoročně v rámci schváleného rozpočtu kapitoly 304 - Úřad vlády finanční prostředky krajům prostřednictvím Dotačního programu Podpora koordinátorů pro romské záležitosti. Program je plně v souladu se strukturálním strategickým cílem zaměřeným na oblast podpory integrace Romů na krajské a místní úrovni a boj proti sociálnímu vyloučení, který je uveden ve Strategii romské integrace do roku 2020.

Příjemcem dotace na zabezpečení jedné pracovní pozice koordinátora pro romské záležitosti (dále jen „romský koordinátor“) může být pouze **kraj**. Maximální výše neinvestiční dotace je 500.000 Kč. Poměrným způsobem se krátí dotace v případě sníženého pracovního úvazku nebo v případě kumulování funkce romského koordinátora s dalšími činnostmi, které nemají přímý vztah k výkonu agendy romských záležitostí. K poměrnému krácení dotace rovněž dochází v případě, že romský koordinátor bude zaměstnán méně než 12 měsíců.

Pozice romských koordinátorů je zřizována krajskými úřady na základě ustanovení § 67 odst. 1 písm. f) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů. Podle ustanovení § 6 odst. 7 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, krajský úřad řídí a koordinuje ve svém správním obvodu plnění úkolů na úseku státní politiky napomáhající integraci příslušníků romské komunity do společnosti.

Cíle dotačního programu

Primární: zabezpečení pozice romského koordinátora včetně jeho potřeb na úrovni kraje v návaznosti na ustanovení § 67 odst. 1 písm. f) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Sekundární: zajištění stability institucionální sítě, jejímž prostřednictvím stát komunikuje a prosazuje centrální integrační politiku na úrovni kraje, a která významně přispívá ke koherentní a koordinované tvorbě a realizaci politik romské integrace na území České republiky.

Tabulka č. 1: Vývoj poskytovaných finančních prostředků v letech 2010 – 2016

Rok	Rozpočet (v Kč)	Vyplaceno (v Kč)	Skutečně použito (v Kč)*	Podpořené projekty
2011	5.165.000	5.065.700	4.565.700	12
2012	5.165.000	4.959.200	4.959.200	13
2013	5.165.000	5.066.600	5.066.600	13
2014	5.165.000	5.046.000	5.046.000	13
2015	5.165.000	4.935.020	4.935.020	13
2016	5.165.000	5.235.520	5.235.520	13

* po vratkách v rámci finančního vypořádání se státním rozpočtem

2. Proces schvalování žádostí

Zásady a podmínky dotačního programu Podpora koordinátorů pro romské záležitosti jsou v daném roce vždy stanoveny příslušnou Směrnicí vedoucího Úřadu vlády České republiky (dále jen „Směrnice“). V roce 2016 byl dotační proces stanoven Směrnicí vedoucího Úřadu vlády České republiky č. 24/2014 o poskytování neinvestičních dotací k financování programů v oblasti lidských práv. Směrnice upravuje postupy pro vyhodnocování a schvalování projektů a podmínky a kritéria pro výběr projektů, a to jak kritéria společná všem programům, tak i specifická pro jednotlivé programy.

Dotace jsou rozdělovány transparentním způsobem ve výběrovém dotačním řízení. Celý proces je monitorován příslušnými útvary Úřadu vlády, zejména Oddělením kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a Oddělením kontroly.

Efektivnost, hospodárnost a účelnost vynaložených veřejných prostředků je zajišťována následující řadou mechanismů a sledovaných indikátorů:

- Zasedání Rady vlády pro záležitosti romské menšiny** (dále jen „Rady“), která projednává zaměření dotačního programu na další rok. Členové Rady zde vznášejí své připomínky a návrhy k zacílení dotačního programu.
- Kontrola formálních náležitostí žádostí.** Tento krok zajišťuje Oddělení kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny. V rámci kontroly jsou hodnocena následující kritéria:
  - dodání žádosti ve stanoveném termínu,
  - použití standardizovaného formuláře žádosti, předložení ve stanovené podobě s požadovanými identifikačními údaji a přílohami,
  - zda je žadatelem kraj,
  - zda žádost byla podepsána oprávněnou osobou s právem jednat jménem uchazeče.
- Při zjištění nedostatků v žádosti nebo povinných přílohách byli žadatelé vyzváni prostřednictvím elektronické pošty, aby nedostatky do 5 pracovních dnů ode dne doručení výzvy odstranili.
- Pokud byla žádost Úřadu vlády předložena po stanovené lhůtě nebo nebyla kompletní, tj. chyběla některá z povinných příloh, aniž by absence byla řádně odůvodněna, nebo nebyla shoda mezi písemným originálem a elektronickou kopií na CD/DVD, anebo nebyly nedostatky žádosti napraveny, příslušný útvar takové žádosti z dotačního řízení vyřadil.

5. Obsahové hodnocení projektů a následné zasedání hodnotitelské komise. Každou **žádost posuzují dva nezávislí hodnotitelé** - osoby, jež profesně působí v oblastech úzce provázaných s integrací romské menšiny. Hodnotitelé stvrdili svou nezájatost podpisem čestného prohlášení o nestrannosti a mlčenlivosti.
6. Při obsahovém hodnocení externími hodnotiteli jsou posuzovány následující kategorie:
  - Obsahová stránka projektu popisující jasné a srozumitelné zdůvodnění žádosti o dotaci - popis situace romské menšiny v kraji; popis aktivit koordinátora pro příslušný kalendářní rok; očekávaný přínos práce koordinátora; zařazení romského koordinátora do struktury krajského úřadu a zajištění jeho odborného vedení; spolupráce kraje a romského koordinátora s jinými institucemi a orgány veřejné správy a s neziskovým sektorem
  - přiměřenost a hospodárnost projektu - přiměřenost výše požadovaných finančních prostředků; podrobný a srozumitelný popis rozpočtových položek
  - celková úroveň zpracování projektu - zda projekt odpovídá vymezení účelu dotace a tematickým okruhům činnosti romského koordinátora; zda je v souladu se Zásadami dlouhodobé Koncepce romské integrace do roku 2025, Strategií romské integrace do roku 2020 a dalšími relevantními dokumenty

Pro posouzení splnění výše uvedených kritérií se používají stupnice hodnocení jednotlivých stupňů (počtu bodů). Stupnice hodnocení v rámci věcného posuzování žádosti je součástí Přílohy č. 4 Směrnice.

7. Zasedání hodnotitelské komise. Komise je složena z řad odborníků a zaměstnanců veřejné správy a je jmenována předsedou Rady vlády pro záležitosti romské menšiny.
Hodnotitelská komise:
  - je seznámena se všemi projekty ucházejícími se o podporu;
  - je seznámena s věcným hodnocením nezávislých hodnotitelů;
  - při jednání posuzuje, zda projektové žádosti naplňují princip účelnosti, hospodárnosti a efektivity; dále úplnost, správnost a celkovou úroveň zpracování předložené žádosti a projektu

Následné a průběžné veřejnosprávní kontroly příjemců dotací realizované na místě Oddělením kontroly ve spolupráci s kanceláří Rady vlády pro záležitosti romské menšiny. V souladu se zákonem o finanční kontrole v rámci průběžných i následných kontrol je posuzována nejen hospodárnost a efektivnost nakládání s dotací, ale zejména účelnost využití finančních prostředků, tj. součástí kontroly na místě je i kontrola věcného plnění schváleného projektu. Ze získaných zkušeností se vychází při hodnocení projektů a přidělování dotací v následujícím kalendářním roce. V roce 2016 byla uskutečněna jedna průběžná veřejnosprávní kontrola na projekt z roku 2015. Z dlouhodobého hlediska převažují situace, kdy je častěji chybováno v oblasti finanční nežli v oblasti věcného plnění.

3. Vyhodnocení dotačního programu Podpora koordinátorů pro romské záležitosti v roce 2016

V rámci vyhodnocování účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti poskytovaných dotací byla vypracována metodika vyhodnocování projektů. Přestože povinnost zřídit pozici romského koordinátora krajům vyplývá ze zákona o krajích, Úřad vlády coby poskytovatel dotace a orgán odpovědný za metodické vedení romských koordinátorů nastavil systematické vyhodnocování vybraných ukazatelů na základě předložených závěrečných zpráv o realizaci projektu. Způsob vyhodnocování je postaven na komparaci primárních indikátorů, které příjemce dotace (kraj) uvedl v závěrečných zprávách o realizaci projektu v letech 2014, 2015 a 2016. Zvolenou metodou lze monitorovat nejen efektivitu vynakládaných finančních prostředků a přínos současného nastavení

dotačního programu, ale rovněž aktivizaci koordinátorů v řadě sledovaných oblastí a jejich odbornou způsobilost.

Předložené indikátory mohou být dle identifikované potřeby v průběhu dalšího období aktualizovány. Kancelář Rady vlády pro záležitosti romské menšiny s ohledem na základní účel programu, jímž je zabezpečení pozice romského koordinátora na krajském úřadu, definuje jako **primární indikátor** výši úvazku romského koordinátora, jež je vyhrazena na výkon agendy romských záležitostí. Primárními indikátory můžeme dále označit počet měsíců v podpořeném roce, kdy byla obsazena pozice romského koordinátora v kraji, a zařazení romského koordinátora do struktury krajského úřadu.

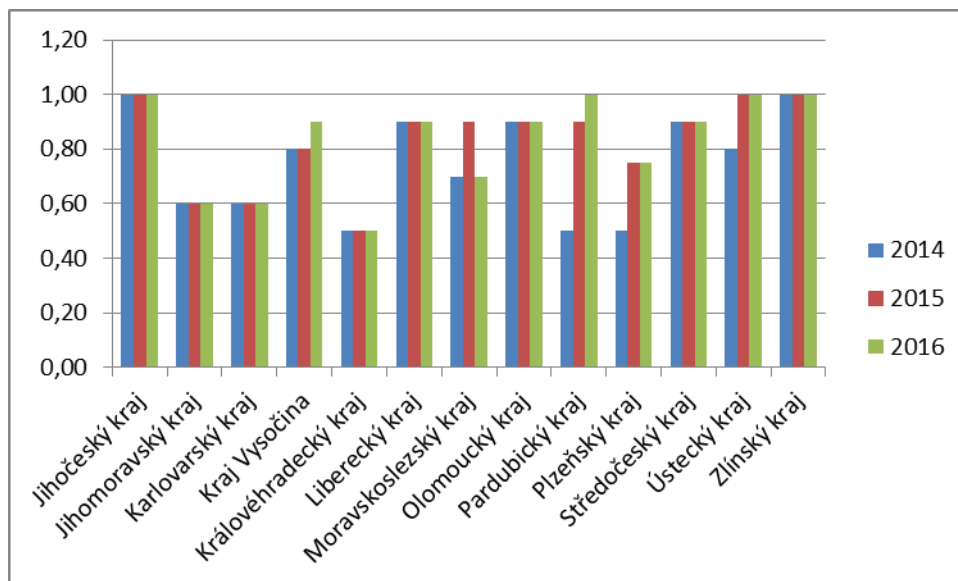
Primární indikátory:

- Výše úvazku romského koordinátora vyhrazeného na výkon agendy romských záležitostí;
- Počet měsíců v podpořeném roce, kdy byla obsazena pozice romského koordinátora v kraji;
- Zařazení romského koordinátora do struktury krajského úřadu.

Tabulka č. 2: Výše úvazku romských koordinátorů v letech 2014 – 2016

Kraj	2014	2015	2016
<i>Jihočeský kraj</i>	1,00	1,00	1,00
<i>Jihomoravský kraj</i>	0,60	0,60	0,60
<i>Karlovarský kraj</i>	0,60	0,60	0,60
<i>Kraj Vysočina</i>	0,80	0,80	0,90
<i>Královéhradecký kraj</i>	0,50	0,50	0,50
<i>Liberecký kraj</i>	0,90	0,90	0,90
<i>Moravskoslezský kraj</i>	0,70	0,90	leden - únor 0,90 březen - prosinec 0,70
<i>Olomoucký kraj</i>	0,90	0,90	0,90
<i>Pardubický kraj</i>	0,50	leden - červen 0,50 červenec - prosinec 0,90	leden - srpen 0,90 září - prosinec 1,00
<i>Plzeňský kraj</i>	0,50	leden - srpen 0,50 září - prosinec 0,75	0,75
<i>Středočeský kraj</i>	0,90	0,90	0,90
<i>Ústecký kraj</i>	0,80	leden - květen 0,80 červen - prosinec 1,00	1,00
<i>Zlínský kraj</i>	1,00	1,00	1,00

Graf č. 1: Výše úvazku romských koordinátorů v letech 2014 – 2016

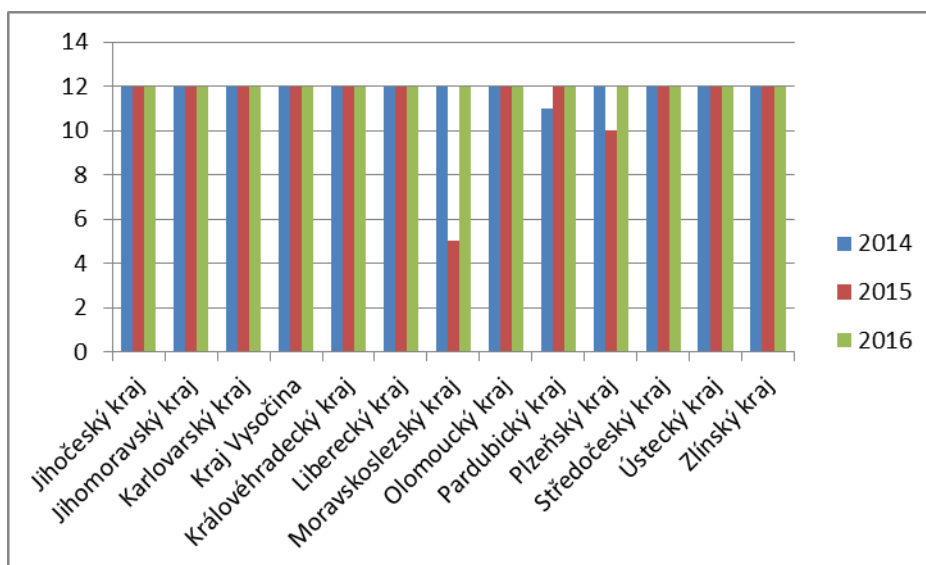

Výše úvazku v průběhu sledovaných let narostla u Kraje Vysočina, Pardubického kraje, Plzeňského kraje a Ústeckého kraje. V roce 2016 pracoval krajský koordinátor na plný úvazek ve čtyřech krajích. Nejnižší úvazek má krajský koordinátor v Královéhradeckém kraji (0,50 úvazek).

Tabulka č. 3: Počet měsíců v letech 2014 – 2016, kdy byla obsazena pozice romského koordinátora v kraji

Kraj	2014	2015	2016
Jihočeský kraj	12	12	12
Jihomoravský kraj	12	12	12
Karlovarský kraj	12	12	12
Kraj Vysočina	12	12	12
Královéhradecký kraj	12	12	12
Liberecký kraj	12	12	12
Moravskoslezský kraj	12	5	12
Olomoucký kraj	12	12	12
Pardubický kraj	11	12	12
Plzeňský kraj	12	10	12
Středočeský kraj	12	12	12
Ústecký kraj	12	12	12
Zlínský kraj	12	12	12

Graf č. 2: Počet měsíců v letech 2014 – 2016, kdy byla obsazena pozice romského koordinátora v kraji

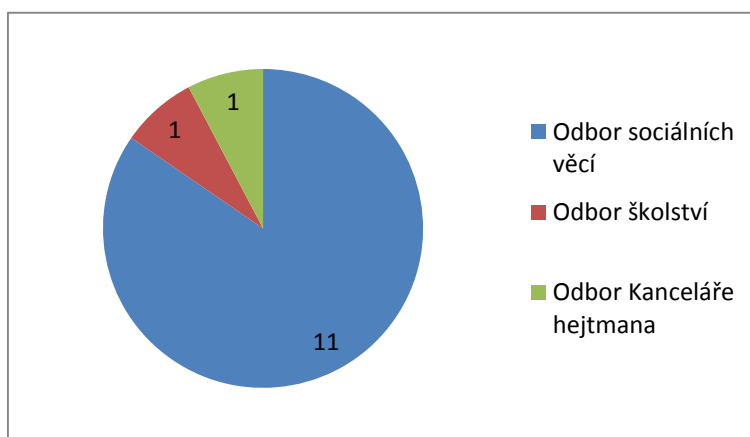
V roce 2016 byla pozice krajského koordinátora obsazena ve všech krajích po dobu dvanácti měsíců.

Tabulka č. 4: Zařazení romského koordinátora do struktury krajského úřadu v letech 2014 – 2016

Kraj	2014	2015	2016
Jihočeský kraj	Od. sociální prevence a humanitárních činností; Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	Od. sociální prevence a humanitárních činností; Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	Od. humanitárních činností a prevence; Odbor sociálních věcí
Jihomoravský kraj	Odbor školství	Odbor školství	Odbor školství
Karlovarský kraj	Od. sociálních věcí; Odbor sociálních věcí	Od. sociálních věcí; Odbor sociálních věcí	Od. sociálních věcí; Odbor sociálních věcí
Kraj Vysočina	Od. sociální správy; Odbor sociálních věcí	Od. sociální správy; Odbor sociálních věcí	Od. sociální správy; Odbor sociálních věcí
Královéhradecký kraj	Od. koncepcí, analýz a financování; Odbor sociálních věcí	Od. koncepcí, analýz a financování; Odbor sociálních věcí	Od. analýz, koncepcí a financování; Odbor sociálních věcí
Liberecký kraj	Od. sociální práce; Odbor sociálních věcí	Od. sociální práce; Odbor sociálních věcí	Od. sociální práce; Odbor sociálních věcí
Moravskoslezský kraj	Od. rozvoje sociálních služeb; Odbor sociálních věcí	Od. rozvoje sociálních služeb; Odbor sociálních věcí	Od. rozvoje sociálních služeb; Odbor sociálních věcí
Olomoucký kraj	Od. sociální pomoci; Odbor sociálních věcí	Od. sociální pomoci; Odbor sociálních věcí	Od. sociální pomoci; Odbor sociálních věcí
Pardubický kraj	Koncepční oddělení; Odbor sociálních věcí	Koncepční oddělení; Odbor sociálních věcí	Koncepční oddělení; Odbor sociálních věcí
Plzeňský kraj	Od. organizačně správní; Odbor sociálních věcí	Od. správní a realizace projektů; Odbor sociálních věcí	Od. sociálních věcí; Odbor sociálních věcí
Středočeský kraj	Od. sociálních služeb a humanitárních činností; Odbor sociálních věcí	Od. sociálních služeb a humanitárních činností; Odbor sociálních věcí	Od. sociální práce a registrace; Odbor sociálních věcí
Ústecký kraj	Od. sociální práce; Odbor sociálních věcí	Od. sociální práce; Odbor sociálních věcí	Odbor sociálních věcí
Zlínský kraj	Odbor Kanceláře hejtmána	Odbor Kanceláře hejtmána	Odbor Kanceláře hejtmána

Graf č. 3: Pozice třinácti romských koordinátorů ve struktuře krajského úřadu v roce 2016

Kancelář Rady vlády pro záležitosti romské menšiny v rámci své metodické úlohy dlouhodobě doporučuje zařazení romského koordinátora do kmenové struktury krajského úřadu, kde bude zajištěno rovnocenné postavení romského koordinátora ve vztahu k pracovníkům dalších odborů. Toto zařazení umožňuje bezproblémové uplatňování mezioborového a multidisciplinárního přístupu při řešení romských záležitostí. Z uvedeného důvodu se jako ideální řešení nabízí

zařazení romského koordinátora do kanceláře hejtmána, kanceláře tajemníka krajského úřadu či kanceláře náměstka hejtmána pro sociální oblast. Jak však vyplývá z tabulky výše, doporučení se odráží pouze v případě Zlínského kraje, kde je romská koordinátorka zařazena do Odboru Kanceláře hejtmána. V případě jasné většiny krajů je romský koordinátor zařazen do Odboru sociálních věcí (11 krajů) či Odboru školství (1 kraj).

Jako **sekundární indikátory** můžeme označit ty, u nichž nelze očekávat pravidelný nárůst z hlediska kvantifikovaného ukazatele, protože reagují na aktuální situaci a stav v oblasti integrace příslušníků romské komunity a specifickou nabídku (např. ve vztahu ke školení). Ze závěrečných zpráv vyplývá, že přístup romských koordinátorů k výkonu agendy romských záležitostí je rozdílný, proto nelze ve všech případech provést srovnání.

Sekundární indikátory:

- Počet školení, seminářů a konferencí pořádaných koordinátorem v příslušném roce;
- Počet porad s romskými poradci, terénními sociálními pracovníky, asistenty pedagoga a jinými partnery při řešení romských záležitostí v kraji;
- Počet strategických dokumentů v kraji, do jejichž tvorby byl romský koordinátor v příslušném roce zapojen;
- Počet platforem, do jejichž činnosti byl romský koordinátor zapojen
- Počet romským koordinátorem absolvovaných školení a kurzů vedoucích k prohloubení jeho znalostí a zkušeností.

Počet školení, seminářů a konferencí pořádaných romským koordinátorem v roce 2016

Romští koordinátoři v závěrečné zprávě o realizaci projektu v roce 2016 uváděli přehled akcí, které byly hrazeny nejen z prostředků neinvestiční dotace, ale také činnosti hrazené z prostředků kraje nebo jiných subjektů. Na přípravě v tabulce uvedených aktivit se vzhledem k působnosti romského koordinátora podíleli.

Tabulka č. 5: Přehled školení, seminářů a konferencí pořádaných romským koordinátorem v roce 2016

Kraj	Přehled školení, seminářů a konferencí pořádaných romským koordinátorem v roce 2016
Jihočeský kraj	- Evaluace práce Asistentů prevence kriminality a strážníků MP v Jihočeském kraji
Jihomoravský kraj	- Zdravotně rizikové chování české populace a dopady na zdraví s akcentací na národnostní menšiny – Dr. Hnilicová, Ph.D
Karlovarský kraj	- VII. Krajská konference Prevence kriminality na téma Problematika menšin a sociálního vyloučení - seminář Aven vakeras pal Roma – Mluvme s Romy, Pracovní příležitosti Romů
Kraj Vysočina	- Seminář - Metodika kontroly výkonu přenesené působnosti a metodika zabezpečení výkonu agendy integrace příslušníků romské komunity do společnosti
Královéhradecký kraj	- Porada pro romské poradce a sociální pracovníky obcí na téma práce s osobami ve výkonu trestu a návaznost po jejich propuštění
Liberecký kraj	- Problematika finanční gramotnosti a oddlužení v terénní práci - Asistent pedagoga pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí (3x) - Kazuistický seminář pro terénní pracovníky (2x)
Moravskoslezský kraj	- Setkání pracovníků obcí, pověřených výkonem agendy romských záležitostí (2x)
Olomoucký kraj	- Seminář k mediální stereotypizaci menšin a jak jim čelit - Perspektivy komunitní práce v ČR – odborná konference
Pardubický kraj	- Jednání komise Rady Pardubického kraje pro integraci romské menšiny a dalších etnických skupin - Metodické setkání sociálních pracovníků na obcích (2x)
Plzeňský kraj	- Romové a instituce
Středočeský kraj	- Krajská konference – Stop sociálnímu vyloučení ve SK
Ústecký kraj	- Společné setkání terénních pracovníků, zástupců NNO a romských poradců (2x)
Zlínský kraj	- Seminář zaměřený na romskou problematiku - Vyhodnocení domovnícké činnosti v lokalitách Zlínského kraje

Počet porad s romskými poradci, terénními sociálními pracovníky, asistenty pedagoga a jinými partnery při řešení romských záležitostí v kraji

Počty uskutečněných porad romského koordinátora s relevantními partnery v oblasti integrace romské menšiny v roce 2016 jsou uvedeny v souhrnné tabulce č. 9. U tohoto ukazatele je zapotřebí poukázat na již zmíněný odlišný metodický přístup, který romští koordinátoři uplatňují při výkonu své funkce, a rovněž různé pojetí vyplňování závěrečné zprávy. Někteří do části „Počet porad při řešení romských záležitostí v kraji“ zařadili jenom pravidelné porady pracovníků krajského úřadu, jiní zde uvedli také individuální jednání s klienty anebo účast na platformách či seminářích. Přibližně polovina koordinátorů má pro tento účel zřízenou pracovní platformu, kde dochází ke koordinaci aktivit a přenosu informací. Dva romští koordinátoři (Moravskoslezský kraj a Zlínský kraj) se dle počtu uvedených jednání zaměřují na individuální schůzky – například s jednotlivými zástupci měst a obcí v kraji ohledně situace romské menšiny.

Počet strategických dokumentů v kraji, do jejichž tvorby byl romský koordinátor v roce 2016 zapojen

Romští koordinátoři byli v roce 2016 zapojeni zejména do přípravy střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb na území kraje (6 krajů) a koncepce / strategie prevence kriminality (6 krajů). Dále se podíleli na přípravách strategie romské integrace, dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy nebo vyhodnocení domovnické činnosti v lokalitách kraje. V regionech, v nichž působí Agentura pro sociální začleňování, jsou romští koordinátoři součástí tzv. lokálního partnerství, tedy platformy, jejímž cílem je řešit nelichotivou situaci v oblasti sociálního vyloučení osob. V rámci této platformy romští koordinátoři připomínají strategické plány sociálního začleňování zacílené na postižené lokality. Romští koordinátoři se nepodílejí pouze na zpracování a připomínkování strategických či koncepčních dokumentů, ale jsou v období platnosti těchto dokumentů rovněž důležitými aktéry v procesu monitoringu implementace jednotlivých opatření a politik sociálního začleňování.

Tabulka č. 6: Přehled strategických dokumentů v kraji, do jejichž tvorby byl romský koordinátor v roce 2016 zapojen

Kraj	Přehled strategických dokumentů v kraji, do jejichž tvorby byl romský koordinátor v roce 2016 zapojen
<i>Jihočeský kraj</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Koncepce oddělení sociální prevence a humanitních činnosti Jihočeského kraje
<i>Jihomoravský kraj</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihomoravském kraji za škol. rok 2015/2016 - Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Jihomoravském kraji na období 2016 – 2020 - Strategie romské integrace v Jihomoravském kraji na období 2014 – 2018 - Koncepce prevence kriminality Jihomoravského kraje na období 2017-2021 - Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2015 - 2017
<i>Karlovarský kraj</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Karlovarském kraji na období 2014 – 2017 - Akční plán rozvoje sociálních služeb v Karlovarském kraji na rok 2016 - Koncepce prevence kriminality
<i>Kraj Vysočina</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Kraje Vysočina na roky 2016 - 2018
<i>Královéhradecký kraj</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Strategie prevence sociálně nežádoucích jevů v KHK 2017 - 2012
<i>Liberecký kraj</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Koncepce prevence kriminality Libereckého kraje na období 2017-2021 - Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Libereckého kraje - Program rozvoje Libereckého kraje - Komunitní plán sociálních služeb Jablonecka - Strategický plán sociálního začleňování mikroregionu Frýdlantsko - Strategický plán sociálního začleňování města Nový Bor - Strategický plán sociálního začleňování města Liberec - Strategický plán sociálního začleňování města Ralsko - Strategický plán sociálního začleňování města Velké Hamry
<i>Moravskoslezský kraj</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Strategie prevence kriminality Moravskoslezského kraje na období 2017 - 2021
<i>Olomoucký kraj</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Komunitní plán sociálních služeb Olomoucka na období let 2016-2019 - Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Olomouckého kraje pro roky 2018 až 2019
<i>Pardubický kraj</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Akční plán rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje na rok 2017
<i>Plzeňský kraj</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Bezpečnostní analýza – hlavní bezpečnostní problémy Plzeňského kraje 2016 - Koncepce prevence kriminality a sociálně patologických jevů Plzeňského kraje
<i>Středočeský kraj</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Středočeského kraje
<i>Ústecký kraj</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Strategie prevence kriminality na území Ústeckého kraje na období 2017-2021

	- Metodika zajištění sítě sociálních služeb Ústeckého kraje
Zlínský kraj	- Vyhodnocení domovnícké činnosti v lokalitách Zlínského kraje

Počet platform, do jejichž činnosti byl v roce 2016 romský koordinátor zapojen

V roce 2016 byli romští koordinátoři součástí celkem 64 platform. Jednalo se jak o pracovní a poradní orgány na centrální úrovni (např. Výbor pro spolupráci se samosprávami, Rada vlády pro záležitosti romské menšiny), tak o pracovní skupiny na krajské (např. Pracovní skupina prevence kriminality) a místní úrovni (např. lokální partnerství v rámci spolupráce obce s Agenturou pro sociální začleňování).

Tabulka č. 7: Přehled platform, do jejichž činnosti byl v roce 2016 romský koordinátor zapojen

Kraj	Přehled platform, do jejichž činnosti byl v roce 2016 romský koordinátor zapojen
Jihočeský kraj	<ul style="list-style-type: none"> - Pracovní skupina prevence kriminality - Lokální partnerství města České Velenice - Pracovní skupina krajských koordinátorů při Radě vlády pro záležitosti romské menšiny - Pracovní tým styčného důstojníka pro národnostní menšiny v Jihočeském kraji
Jihomoravský kraj	<ul style="list-style-type: none"> - Rada pro národnostní menšiny Jihomoravského kraje - pracovní skupina Regionální stálé konference pro území Jihomoravského kraje – oblast sociální - pracovní skupina Společenská odpovědnost Jihomoravského kraje – oblast sociální - Pracovní skupina prevence kriminality
Karlovarský kraj	<ul style="list-style-type: none"> - Pracovní skupina pro realizaci prevence kriminality - Výbor pro spolupráci se samosprávami Úřadu vlády - Výbor pro národnostní menšiny ZKK
Kraj Vysočina	<ul style="list-style-type: none"> - Pracovní skupina prevence kriminality Kraje Vysočina - Pracovní skupina poskytovatelů služeb pro národnostní a etnické menšiny, osoby bez přístřeší a oběti trestné činnosti
Královéhradecký kraj	<ul style="list-style-type: none"> - Pracovní skupiny styčného důstojníka pro menšiny - Komise pro lidská práva - Pracovní skupina prevence kriminality - Dotační komise MŠMT
Liberecký kraj	<ul style="list-style-type: none"> - Komise rady kraje pro národnostní menšiny a sociální začleňování - Odborná skupina odboru sociálních věcí KÚ LK pro plánování soc. služeb - Pracovní skupina prevence kriminality Libereckého kraje - TEAM – Program rozvoje Libereckého kraje - Komunitní plánování rozvoje sociálních služeb – Jablonec nad Nisou - Komunitní plánování rozvoje sociálních služeb – Liberec - Rada pro národnostní menšiny – Liberec - Lokální partnerství – Ralsko - Lokální partnerství – Velké Hamry - Lokální partnerství – mikroregion Frýdlantsko - Lokální partnerství – Nový Bor - Lokální partnerství – Liberec - Lokální partnerství - Tanvald

<p><i>Moravskoslezský kraj</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pracovní skupina pro naplňování Strategie integrace romské komunity Moravskoslezského kraje - Pracovní skupina Prevence kriminality Moravskoslezského kraje - Pracovní skupina krajských koordinátorů - Výbor pro spolupráci s orgány samosprávy Rady vlády pro národnostní menšiny - Monitorovací výbor Rady vlády pro záležitosti romské menšiny pro činnost Agentury pro sociální začleňování - Výbor pro národnostní menšiny Zastupitelstva Moravskoslezského kraje - Výbor pro spolupráci se samosprávami Rady vlády pro záležitosti romské menšiny
<p><i>Olomoucký kraj</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Rada vlády pro záležitosti romské menšiny - Výbor pro spolupráci se samosprávami - Pracovní skupina krajských koordinátorů Výboru pro spolupráci se samosprávami - Komise pro sociální začleňování ministra práce a sociálních věcí (nominace Asociace krajů) - Monitorovací výbor Rady vlády pro záležitosti romské menšiny - Platforma pro komunitní práci Agentury pro sociální začleňování - Pracovní skupina prevence kriminality Olomouckého kraje - Lokální partnerství města Moravský Beroun (včetně pracovních skupin: bydlení, vzdělání a zaměstnanost) - Lokální partnerství města Moravský Beroun (včetně pracovních skupin: bydlení, vzdělání a zaměstnanost) - Pracovní skupina Etnické menšiny a cizinci střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb Olomouckého kraje - Pracovní skupina Etnické menšiny a cizinci - Statutární město Olomouc - Regionální stálá konference pro území Olomouckého kraje - pracovní skupina Sociální oblast
<p><i>Pardubický kraj</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Komise Rady Pardubického kraje pro integraci romské komunity a dalších etnických skupin - Pracovní skupina "Cizinci, národnostní a etnické menšiny" komunitního plánování V Pardubicích - Pracovní skupina pro prevenci kriminality Pardubického kraje
<p><i>Plzeňský kraj</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Regionální stálá konference pro území Plzeňského kraje - Regionální platforma pro otázky integrace cizinců na území Plzeňského kraje
<p><i>Středočeský kraj</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pracovní skupina pro prevenci kriminality - Krajská protidrogová komise
<p><i>Ústecký kraj</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pracovní skupina pro prevenci kriminality ÚK - Výbor pro národnostní menšiny – Ústecký kraj - Výbor pro spolupráci se samosprávami - Monitorovací výbor Agentury pro sociální začleňování - Hodnotící komise MŠMT - Odborná pracovní skupina odboru sociálních věcí Krajského úřadu Ústeckého kraje pro plánování, kvalitu a financování sociálních služeb
<p><i>Zlínský kraj</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Komise Rady Zlínského kraje pro sociálně vyloučené - Pracovní skupina pro hodnocení projektů prevence

Počet romským koordinátorem absolvovaných školení a kurzů vedoucích k prohloubení jeho znalostí a zkušeností

Romští koordinátoři do přehledu absolvovaných školení uváděli příležitosti vedoucí k jejich profesnímu rozvoji. Vzdělávání bylo v průběhu roku 2016 převážně zaměřeno na odborná témata v oblasti výkonu agendy romské integrace (např. Aktivizace a zmocňování romských aktérů anebo Specifikace sociální práce s romskou rodinou). Třetina koordinátorů se zúčastnila školení, která se zabývala výchovou a vzděláváním dětí ze znevýhodněného prostředí (např. Práce s dětmi s psychiatrickou diagnózou, výchovnými problémy, Dítě a poruchy rodinného prostředí – střídavá výchova). Koordinátoři se také vzdělávali v oblasti připravované legislativy (Zákon o sociálním bydlení a Sociální služby – změny a aktuality vč. Informací k připravované velké novele zákona o sociálních službách).

Tabulka č. 8: Přehled romským koordinátorem absolvovaných školení a kurzů vedoucích k prohloubení jeho znalostí a zkušeností

Kraj	Přehled romským koordinátorem absolvovaných školení a kurzů vedoucích k prohloubení jeho znalostí a zkušeností
Jihočeský kraj	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivizace a zmocňování romských aktérů prostřednictvím Národní platformy - Pracovní setkání krajských koordinátorů pro romské záležitosti a styčných důstojníků pro menšiny v Solenicích
Jihomoravský kraj	<ul style="list-style-type: none"> - Zdravotně rizikové chování české populace a dopady na zdraví s akcentací na národnostní menšiny – Dr. Hnilicová, Ph.D. - Práce s dětmi s psychiatrickou diagnózou, výchovnými problémy - Dítě v krizi - Emoční inteligencí proti syndromu vyhoření - Zvládání konfliktních situací
Karlovarský kraj	<ul style="list-style-type: none"> - konference Jak na vzdělávání v KK - konference Zákon o sociálním bydlení - konference Děti a mládež NM-Vzdělávání Romů
Kraj Vysočina	<ul style="list-style-type: none"> - neabsolvoval
Královéhradecký kraj	<ul style="list-style-type: none"> - Vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách v medializaci, veřejném slyšení a sociální akci
Liberecký kraj	<ul style="list-style-type: none"> - Specifika sociální práce s romskou rodinou - Seminář - EU pro zaměstnanost - Seminář - Dotace nejen pro obce aktuální (výzva č. 32, 33, 34, 35) - Seminář - Komunitní práce - Seminář k aktuálním výzvám - Seminář k výzvám č. 46 a 47
Moravskoslezský kraj	<ul style="list-style-type: none"> - Zkoušky zvláštní odborné způsobilosti - Vzdělávání v oblasti ochrany soukromí a ochrany osobních údajů - Snižování zdravotních nerovností - Hodnocení ohrožení a potřeb dítěte - Kontakt dítěte s původní rodinou, asistovaný kontakt
Olomoucký kraj	<ul style="list-style-type: none"> - Specifika práce s romskou rodinou - Mediální stereotypizace menšin a jak jim čelit

	<ul style="list-style-type: none"> - Konference Integrace bez hranic - Perspektivy komunitní sociální práce v ČR
<i>Pardubický kraj</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Specifika sociální práce s romskou rodinou - Motivace nemotivovaného - Jak podpořit klienta slovem, vést dialog - Sociální práce s pachateli a oběťmi trestných činů v kontextu Probační a mediační služby
<i>Plzeňský kraj</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Specifika sociální práce s romskou rodinou
<i>Středočeský kraj</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Územní samosprávné celky - Syndrom vyhoření - Základy obecního zřízení a postavení úředníka - IS – GINIS modul PEV - celoživotní vzdělávání - MPA
<i>Ústecký kraj</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Jak klienty správně odhadnout a přesvědčit - Dítě a poruchy rodinného prostředí - střídavá výchova - Sociální služby-změny a aktuality vč. informací k připravované velké novele zákona o sociálních službách - Komunikace v krizových situacích a etiketa na pracovišti
<i>Zlínský kraj</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Workshop – Organizace práce a času - Obrana proti diskriminaci - Seminář – Čí je to vina? - Seminář – Zdravotní péče a zdravotní pojištění v ČR - Seminář – Pomoc v hmotné nouzi a dávky na bydlení - Seminář pro krajské koordinátory

Tabulka č. 9: Souhrnný přehled sekundárních indikátorů – roky 2015 a 2016

Sekundární indikátory	Počet školení, seminářů a konferencí pořádaných romským koordinátorem		Počet porad s romskými poradci, terénními sociálními pracovníky, asistenty pedagoga a jinými partnery při řešení romských záležitostí v kraji		Počet strategických dokumentů v kraji, do jejichž tvorby byl romský koordinátor zapojen		Počet platforem, do jejichž činnosti byl romský koordinátor zapojen		Počet romským koordinátorem absolvovaných školení a kurzů vedoucích k prohloubení jeho znalostí a zkušeností	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Rok	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Jihočeský kraj	3	1	4	3	1	1	4	4	4	2
Jihomoravský kraj	1	1	5	3	5	5	3	4	4	5
Karlovarský kraj	1	2	2	1	3	3	3	3	7	3
Kraj Vysočina	1	1	2	4	2	1	3	2	18	0
Královéhradecký kraj	2	1	7	6	0	1	4	4	3	1
Liberecký kraj	5	6	5	2	5	9	12	13	2	1
Moravskoslezský kraj	0	2	21	67	1	1	2	7	0	6
Olomoucký kraj	3	2	5	4	4	2	7	12	4	5
Pardubický kraj	6	3	3	5	2	1	4	3	6	4
Plzeňský kraj	0	1	0	1	2	2	1	2	1	1
Středočeský kraj	1	1	2	1	1	1	2	2	2	5
Ústecký kraj	3	2	2	1	1	2	5	6	3	4
Zlínský kraj	6	2	28	12	1	1	2	2	9	6
CELKEM	32	25	86	110	28	30	52	64	63	43

Finanční prostředky určené na program Podpora koordinátorů pro romské záležitosti byly do kapitoly 304 – Úřad vlády přiděleny ve schváleném rozpočtu na rok 2016 ve výši 5.165.000 Kč. Celkem bylo navrženo k podpoře 13 žádostí v celkové výši podpory 5.235.520 Kč. Aby byla zajištěna výše uvedená finanční podpora pro všechny komisi doporučené projekty, navrhla komise převést zbývající finanční prostředky (70.520 Kč) do programu Podpora koordinátorů pro romské záležitosti z jiných programů Úřadu vlády, jež jsou zaměřené na podporu integrace příslušníků romské menšiny do společnosti. Skutečnost čerpání k 31.12.2016 byla 5.235.520 Kč. Přehled podpořených projektů je uveden v tabulce č. 10.

V případě Jihočeského a Ústeckého kraje byla poskytnuta dotace ve výši 500.000 Kč s ohledem na skutečnost, že uvedené kraje v roce 2016 zaměstnali koordinátora pro romské záležitosti na pracovní úvazek ve výši 1,00, čímž byla splněna podmínka pro poskytnutí dotace v maximální možné výši.

Dotační řízení bylo vyhlášeno 31. července 2015 s uzávěrkou 30. září 2015. Sekce pro lidská práva Úřadu vlády obdržela k tomuto datu 13 žádostí o dotaci s celkovým požadavkem 5.419.020 Kč. Dle Směrnice byly žádosti administrativně zkontrolovány z hlediska formálních a obsahových náležitostí. Žadatelé, u jejichž žádostí byly zjištěny nedostatky, byli vyzváni k odstranění nedostatků. Každou žádost věcně posuzovali dva nezávislí hodnotitelé. Bodové hodnocení hodnotitelů bylo podkladem pro hodnocení komise. Z věcného hlediska bylo v roce 2015 posuzováno zdůvodnění žádosti o dotaci, celková úroveň a zpracování projektu. Dále byla hodnocena přiměřenost a hospodárnost rozpočtu projektu (blíže k procesu hodnocení viz výše). Na zasedání Komise pro hodnocení projektů dne 10. prosince 2015 bylo navrženo vedoucímu Úřadu vlády k podpoře 13 projektů v celkové výši 5.235.520 Kč.

4. Závěr

Romští koordinátoři tvoří základní institucionální síť, jejímž prostřednictvím stát komunikuje a prosazuje centrální integrační politiku ve vztahu k romské menšině na úrovni kraje. Prostřednictvím romských koordinátorů získává stát rovněž významnou zpětnou vazbu a informace o situaci v kraji. Síť těchto pracovníků významně přispívá ke koherentní a koordinované tvorbě a realizaci politik romské integrace na celém území státu. Jsou zapojeni do tvorby strategických materiálů v kraji, které se zaměřují na situaci romské menšiny, dále pořádají semináře i konference, spolupracují s romskými poradci, s asistenty pedagoga, s terénními sociálními pracovníky při řešení aktuálních kauz a dílčích problémů v regionu, podílí se na administraci některých krajských dotačních programů. Zabývají se přednáškovou a konzultační činností, připomínkováním strategických dokumentů kraje a vlády popřípadě jednotlivých resortů. Kromě výše uvedených činností pomáhají romští koordinátoři vládě monitorovat situaci Romů v kraji a efektivitu realizovaných integračních opatření - a tyto informace předávají subjektům na centrální úrovni.

Tabulka č. 10: Přehled podpořených projektů v programu Podpora koordinátorů pro romské záležitosti v roce 2016

Program Podpora koordinátorů pro romské záležitosti v roce 2016			
Poř. č.	Žadatel	Název projektu	Dotace (Kč)
1	<i>Pardubický kraj</i>	Podpora koordinátora pro romské záležitosti 2016	450.000
2	<i>Zlínský kraj</i>	Podpora koordinátora pro romské záležitosti 2016	495.000
3	<i>Olomoucký kraj</i>	Podpora koordinátora pro romské záležitosti 2016	444.020
4	<i>Karlovarský kraj</i>	Podpora koordinátorů pro romské záležitosti 2016	300.000
5	<i>Liberecký kraj</i>	Podpora koordinátora pro romské záležitosti 2016	450.000
6	<i>Středočeský kraj</i>	Podpora koordinátora pro romské záležitosti 2016	430.000
7	<i>Plzeňský kraj</i>	Podpora koordinátora pro romské záležitosti 2016	261.400
8	<i>Kraj Vysočina</i>	Podpora koordinátora pro romské záležitosti 2016	434.000
9	<i>Jihomoravský kraj</i>	Podpora koordinátora pro romské záležitosti 2016	299.100
10	<i>Jihočeský kraj</i>	Podpora koordinátora pro romské záležitosti 2016	500.000
11	<i>Moravskoslezský kraj</i>	Podpora koordinátora pro romské záležitosti 2016	430.000
12	<i>Ústecký kraj</i>	Podpora koordinátora pro romské záležitosti 2016	500.000
13	<i>Královohradecký kraj</i>	Podpora koordinátora pro romské záležitosti 2016	242.000
Celkem			5.235.520

E) Vyhodnocení dotačního programu Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků

1. Vznik a vývoj dotačního programu

Důvodem vzniku dotačního programu byla nutnost pokrytí nákladů na aktivity spojené s implementací Evropské charty regionálních či menšinových jazyků, kterou Česká republika ratifikovala dne 15. 11. 2006 s účinností od 1.3. 2007. Konkrétně se jednalo o náklady spojené se zaváděním dvojjazyčných česko-polských nápisů, jenž jsou umístovány v obcích s vyšší přítomností národnostních menšin (polská národnostní menšina). Náklady na tyto aktivity byly od roku 2007 hrazeny ze státního rozpočtu, z rozpočtové kapitoly Úřadu vlády, přičemž výše disponibilních prostředků činila 5 000 tis. Kč. Prostředky byly původně transferovány do rozpočtu Moravskoslezského kraje, který až do roku 2009 prováděl administraci finančních úhrad obcím. Proces úhrady prošel v roce 2010 restrukturalizací, jelikož byl pro efektivnější využití finančních prostředků transformován v dotační program na podporu implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků, který v současnosti administruje Sekce pro lidská práva Úřadu vlády, přičemž zaměření dotačního programu projednala pro rok 2016 Rada vlády pro národnostní menšiny.

Tabulka č. 1: Vývoj poskytovaných finančních prostředků v letech 2007 – 2016

Rok	Rozpočet (v Kč)	Čerpáno (v Kč)	Počet podpořených projektů
2016	1.850.000	1.850.000	12
2015	2.010.000	2.010.000	12
2014	1.850.000	1.690.000	12
2013	1.850.000	1.376.000	10
2012	1.850.000	1.720.000	17
2011	1.850.000	1.849.914	12
2010	2.500.000	2.241.517	17
2009	2.000.000	263.754	1 (Moravskoslezský kraj)
2008	5.000.000	751.125	1 (Moravskoslezský kraj)
2007	5.000.000	680.227	1 (Moravskoslezský kraj)

2. Charakteristika a cíle dotačního programu

Dotační program má za cíl naplnit mezinárodní závazek, který Česká republika převzala, a to zachovat a podporovat historické regionální a menšinové jazyky spadající do ochranné části III Evropské charty regionálních či menšinových jazyků, tj.:

- polština (na území okresů Frýdek-Místek a Karviná, Moravskoslezský kraj)
- němčina
- romština
- slovenština (v rámci celé ČR, tam, kde je to vzhledem k počtu mluvčích vhodné)
- od roku 1.1.2015 také moravská chorvatština²⁸

Dotační program byl pro rok 2016 rozčleněn do tří okruhů. V rámci nich jsou podporovány následující aktivity:

- A) Vzdělávací aktivity na všech vzdělávacích stupních nad rámec standardního vyučování, které se zaměřují na výuku menšinového jazyka nebo v něm probíhají. Cílovou skupinou těchto aktivit mohou být jak osoby s menšinovým jazykem jako jazykem mateřským, tak osoby s češtinou jako mateřským jazykem. Aktivity mohou být zaměřené i na vzdělávání pedagogů s cílem podpory menšinových jazyků zejména v prostředí osob s češtinou jako jazykem mateřským. Zvláštní zřetel bude brán na aktivity podporující úctu, porozumění a toleranci mezi různými jazykovými skupinami.
- B) Kvantitativní a kvalitativní analýzy zaměřené na výzkum užívání menšinových jazyků, indikaci oblastí jejich podpory a návrhy forem této podpory.
- C) Podpora užívání tradičních a správných forem místních názvů v menšinových jazycích. Zvláštní zřetel bude brán na výrobu, instalaci a údržbu tabulí s názvy obcí, jejich částí, ulic a jiných veřejných prostranství a označení budov státních orgánů a územních samosprávných celků.

O dotaci mohly pro rok 2016 žádat tyto typy právnických osob:

- a) spolek, žadatelem nemůže být pobočný spolek hlavního spolku
- b) ústav
- c) církevní právnická osoba
- d) obecně prospěšná společnost
- e) školy a školská zařízení podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- f) vysoké školy podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů
- g) obec

3. Proces schvalování žádostí v roce 2016

Dotace jsou rozdělovány transparentním způsobem ve výběrovém dotačním řízení. Celý proces je monitorován příslušnými útvary Úřadu vlády, zejména Oddělením kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny a kontrolován Oddělením kontroly.

---

²⁸Ke schválení chorvatštiny moravských Chorvatů mezi jazyky, na něž je dotační program zaměřen, došlo v roce 2014 Radou vlády pro národnostní menšiny. V roce 2015 si o dotaci pro rok 2016 požádaly dva chorvatské spolky.

Zásady a podmínky dotačního programu Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků jsou v daném roce vždy stanoveny příslušnou Směrnicí vedoucího Úřadu vlády České republiky (dále jen „Směrnice“).²⁹

Efektivnost, hospodárnost a účelnost vynaložených státních prostředků je zajišťována následující řadou mechanismů:

Zasedání Rady vlády pro národnostní menšiny (dále jen „Rady“), která projednává zaměření dotačního programu na další dotační období. Členové Rady zde vznášejí své připomínky a návrhy k zacílení dotačního programu.

Kontrola formálních náležitostí žádostí. Tento krok zajišťuje Oddělení kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny. V rámci kontroly jsou hodnocena následující kritéria:

- dodání žádosti ve stanoveném termínu;
- použití standardizovaného formuláře žádosti; předložení žádosti ve stanovené podobě s požadovanými identifikačními údaji a přílohami;
- právní forma žadatele a délka existence;
- podmínka finanční spoluúčasti žadatele ve výši nejméně 30 % (vyjma obcí).

Při zjištění nedostatků v žádosti nebo povinných přílohách byli žadatelé vyzváni, aby nedostatky do 5 pracovních dnů ode dne doručení výzvy odstranili.

Pokud byla žádost Úřadu vlády předložena po stanovené lhůtě nebo nebyla kompletní, anebo nedostatky žádosti nebyly napraveny, příslušný útvar takové žádosti z dotačního řízení vyřadil.

Obsahové hodnocení projektů

Po formálním hodnocení byly žádosti postoupeny k obsahovému hodnocení. Každou žádost posuzovali dva nezávislí externí hodnotitelé – odborník z praxe a odborník z veřejného sektoru věnující se dané problematice. U nezávislého hodnotitele se hledělo na to, aby měl nulové či minimální vazby na hodnocený projekt. Všichni hodnotitelé stvrdili svou nezávislost podpisem čestného prohlášení o nestrannosti a mlčenlivosti.

Při obsahovém hodnocení externími hodnotiteli jsou posuzovány 2 hlavní oblasti - *Zdůvodnění záměru a jeho přínos pro příslušníky národnostních menšin a Přiměřenost a hospodárnost rozpočtu projektu* a v rámci nich stanovené podoblasti.

Zasedání hodnotitelské komise

Komise je jmenována předsedou Rady vlády pro národnostní menšiny a skládá se z řad zaměstnanců státní správy a zástupců jednotlivých národnostních menšin. Hodnotitelská komise přihlížela na svém zasedání kromě věcného hodnocení také k předpokladům žadatele pro realizaci projektu a k celkové úrovni zpracování projektu. Komise vedla rozpravu k jednotlivým projektům. Předseda komise s ohledem na stanovený postup, na hodnocení žádostí nezávislými hodnotiteli a rozpravu k jednotlivým projektům posléze navrhl výši dotace, o níž v případě, že nebyly žádné

---

²⁹V roce 2016 byl dotační proces regulován Směrnicí vedoucího Úřadu vlády České republiky č. 24/2014 o poskytování neinvestičních dotací k financování programů v oblasti lidských práv. Směrnice upravuje postupy pro vyhodnocování a schvalování projektů a podmínky a kritéria pro výběr projektů, a to jak kritéria společná všem programům, tak i specifická pro jednotlivé programy.

protinávry, komise rozhodla. V případě, že se objevil protinávrh, tak se vždy nejprve hlasovalo o protinávru. Závěrem komise bylo zpracování návrhu na přidělení dotací, včetně doporučené výše dotací, který byl podkladem vedoucímu Úřadu vlády k rozhodnutí o přidělení dotace.

Žadatelé těch projektů, které nebyly podpořeny v plné výši, zpracovali Dodatek k žádosti, ve kterém projekt upravili dle navržené výše podpory. Úprava projektů však nesměla pozměnit původní, v žádosti stanovené, cíle.

Následné a průběžné veřejnosprávní kontroly příjemců dotací realizované na místě Oddělením kontroly ve spolupráci se sekretariátem Rady vlády pro národnostní menšiny. V souladu se zákonem o finanční kontrole je v rámci průběžných i následných kontrol posuzována nejen hospodárnost a efektivnost nakládání s dotací, ale zejména účelnost využití finančních prostředků, tj. součástí kontroly na místě je i kontrola věcného plnění schváleného projektu. Ze získaných zkušeností se vychází při hodnocení projektů a přidělování dotací v následujícím kalendářním roce. V roce 2016 byly uskutečněny dvě průběžné kontroly projektů roku 2016. V rámci kontrol nebylo shledáno žádné negativní zjištění. V roce 2017 nebyla prozatím uskutečněna žádná následná kontrola projektu z roku 2016. Následné kontroly jsou plánovány na druhé a třetí čtvrtletí v roce.

Semináře a metodické konzultace pro žadatele

V srpnu roku 2015 byl uspořádán seminář pro žadatele o dotace pro rok 2016. Na seminář byl přizván vedoucí Odboru kontroly, který prezentoval nejčastější chyby při čerpání dotací, a to jak z hlediska finančního obecně, tak z pohledu vedení účetnictví o dotaci. Tento seminář byl uskutečněn i v roce 2016 pro žadatele na rok 2017. V organizování těchto seminářů plánujeme pokračovat i v roce 2016, jelikož se jedná o účinnou metodu, jak žadatelům předat podstatné informace k dotačnímu řízení a snížit tak výskyt chyb a nedostatků.

4. Vyhodnocení dotačního programu Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků za rok 2016

V roce 2016 byly do kapitoly 304 – Úřadu vlády přiděleny finanční prostředky ve výši 1.850.000 Kč. **V roce 2016 byly vyčerpány všechny prostředky určené na tento program, tzn. 1.850.000 Kč.**

Dotační řízení bylo vyhlášeno v souladu se Směrnicí s termínem předkládání žádostí do 30. září 2015. Sekce pro lidská práva Úřadu vlády obdržela k tomuto datu 21 žádostí o dotaci s celkovým požadavkem **5.198.705 Kč**. Z toho 15 žádostí spadalo do oblasti podpory A, 5 žádostí do oblasti podpory B a 1 žádost do oblasti C.

Pracovníci Sekce pro lidská práva následně provedli registraci žádostí a dle Směrnice zkontrolovali splnění jejich formálních a obsahových náležitostí. Žadatelé, u jejichž žádostí byly zjištěny nedostatky, byli vyzváni k odstranění nedostatků. 3 žádosti byly vyřazeny na základě zásadních formálních nedostatků.

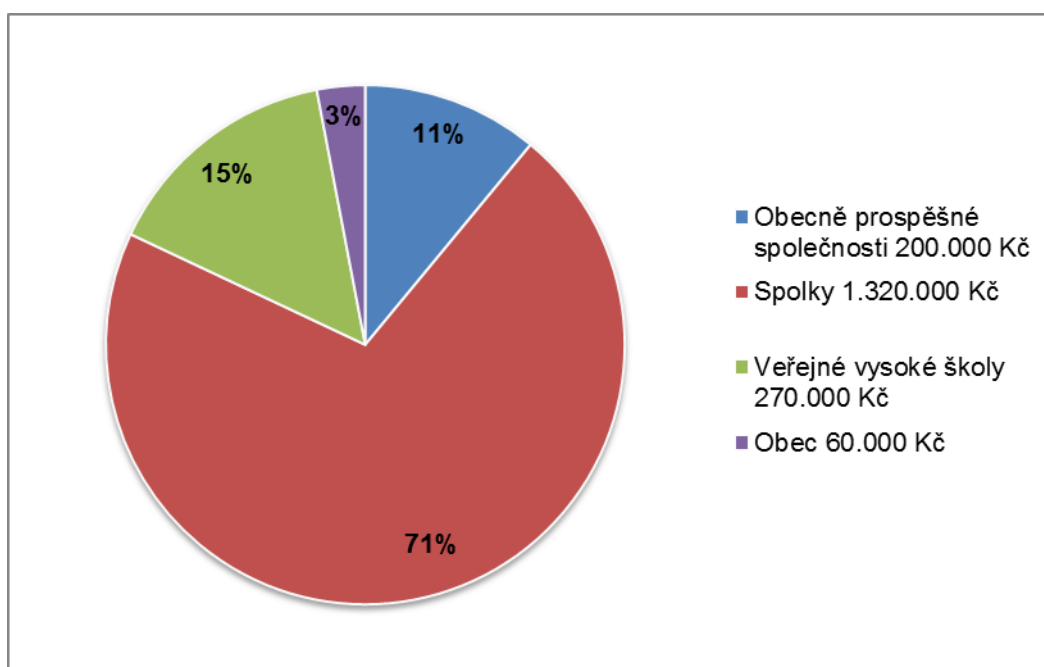
Každou žádost věcně posuzovali dva nezávislí hodnotitelé. Bodové hodnocení hodnotitelů bylo podkladem pro hodnocení komise. Z věcného hlediska bylo v roce 2016 posuzováno zejména zdůvodnění záměru projektu a jeho přínos pro jazyky příslušníků národnostních menšin. Dále byla hodnocena přiměřenost a hospodárnost rozpočtu projektu. Hodnotitelská komise posléze přihlížela kromě věcného hodnocení také k předpokladům žadatele pro úspěšnou realizaci projektu a celkovou úroveň zpracování projektu.

K dispozici ve státním rozpočtu bylo 1.850.000 Kč. Komise doporučila k podpoře 12 projektů v celkové výši 1.850.000 Kč.

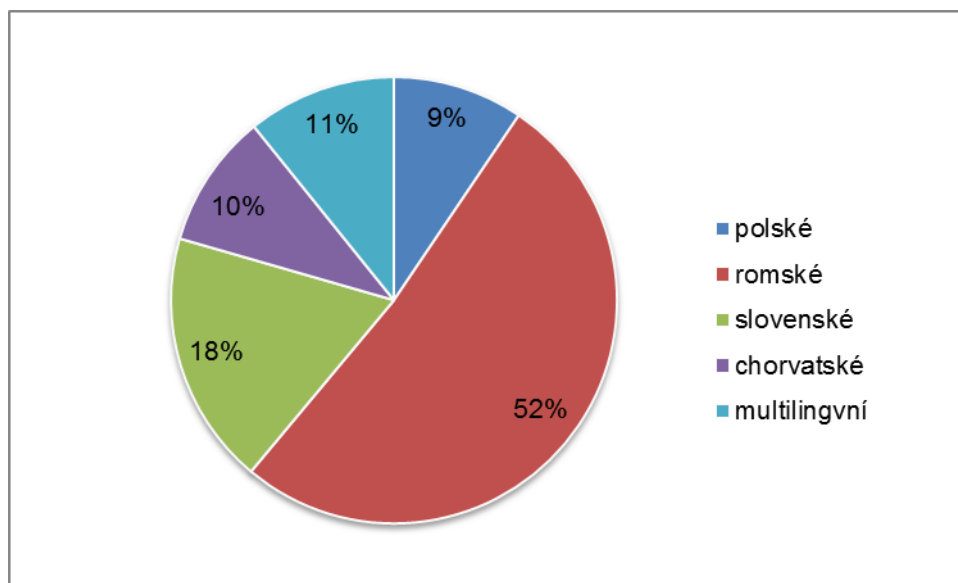
V rámci vypořádání dotací za rok 2016 byly zpět na účet Úřadu vlády zaslány vratky dvou organizací ke třem projektům v celkové výši 355,20 Kč. Organizace v rámci roku 2016 vyčerpaly prostředky ve výši 1.849.644,80 Kč.

Graf č. 1 Struktura dotací realizovaných v rámci dotačního programu Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků za rok 2016 dle právní formy žadatelů

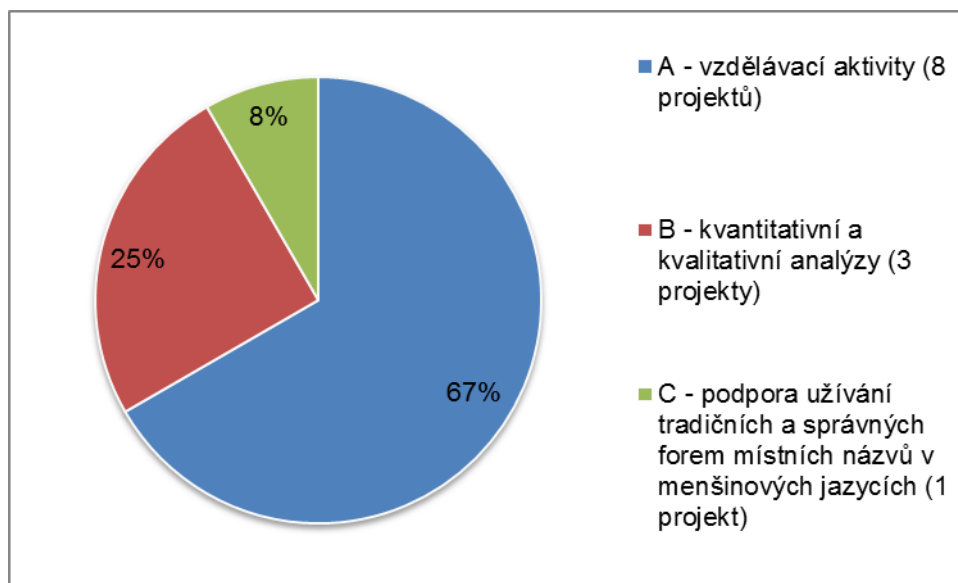
Z hlediska právní formy žadatelů bylo podpořeno 7 spolků (celkem 8 projektů), 1 vysoká škola (celkem 2 projekty), 1 obecně prospěšná společnost a 1 obec. V porovnání s rokem 2015 došlo k nárůstu podpory v právní formě obec a současně k poklesu v počtu podpořených spolků.

Graf č. 2 Rozdělení projektů dle podpory jednotlivých jazyků v dotačním programu Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků za rok 2016

Pokud jde o rozložení výše finanční podpory v rámci dotačního programu dle jednotlivých jazyků, každoročně nejvyšší část finančních prostředků – pro rok 2016 je to 955.000 Kč – směřuje na projekty zaměřující se na romštinu (5 projektů). Na druhém místě jsou projekty zaměřující se na slovenský jazyk – 340.000 Kč (2 projekty). Na třetím místě je jazyk polský s částkou 175.000 Kč a se 3 podpořenými projekty. Speciální, tzv. multilingvní kategorii s částkou 200.000 Kč tvoří projekt organizace Spolek Zaedno (dále jen „Zaedno“), který nekoncepčuje svou činnost zaměřením pouze na jeden menšinový jazyk, ale jeho činnost je mnohem rozsáhlejší. Kromě všech jazyků spadajících do ochranné části III Charty, se organizace Zaedno v roce 2016 zaměřila i na seznámení dětí s dalšími menšinovými jazyky – vietnamštinou, bulharštinou, ukrajinštinou, maďarštinou, srbštinou, chorvatštinou, běloruštinou, ruštinou, řečtinou a rusínštinou. Konečně poslední dotace ve výši 180.000 Kč podpořila i chorvatský jazyk, a to prostřednictvím projektu „*Dokumentace nejstarších mluvčích moravské chorvatštiny*“ organizace Sdružení občanů chorvatské národnosti. V roce 2016 nebyly podpořeny žádné projekty zaměřené na německý jazyk. V roce 2017 však byl k podpoře navržen výzkumný projekt Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze „*Němčina jako menšinový jazyk v ČR: Analýza potřeb, návrh řešení a studie proveditelnosti podpory německého dialektu v ČR*“.

Graf č. 3 Rozdělení projektů dle tematických okruhů činností v dotačním programu Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků za rok 2016

Tematický okruh A je zaměřen především na vzdělávací aktivity s cílovou skupinou dětí a mládeže z daných národnostních menšin. V roce 2016 byly v této kategorii podpořeny zejména tyto oblasti: vydávání neperiodických publikací, literární, audiovizuální a výtvarné soutěže, tvorba aktivit a pomůcek pro výuku jazyků, šíření textů v menšinových jazycích, přednáškové aktivity, národnostní festivaly, autorská čtení, divadelní představení, výstavy a doplňující mediální aktivity na internetu. Tento okruh je svým záběrem nejrozmanitější a každoročně, jak potvrzuje graf výše, představuje většinu vynaložených finančních prostředků.

Do tematického okruhu B spadají projekty, jejichž cílem je provést konkrétní kvalitativní a kvantitativní výzkum v oblasti národnostně menšinových jazyků. V rámci tohoto okruhu byly každoročně podporovány zejména výzkumy v oboru romského jazyka. V roce 2016 však došlo ke změně a kromě jednoho projektu zaměřeného na romštinu byl podpořen i výzkum užívání slovenského jazyka na území České republiky a jazyka chorvatského. Téměř každoročním žadatelem v této oblasti je Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, která byla pro rok 2016 podpořena s cílem tvorby slovníku olašské romštiny. Pro rok 2016 ji v rámci výzkumu slovenského jazyka doplnilo Dokumentační a muzejní středisko slovenské menšiny v ČR a v rámci chorvatského jazyka Sdružení občanů chorvatské národnosti v ČR. V této oblasti tak byly v roce 2016 podpořeny celkem 3 projekty.

Okruh C je pozůstatkem původního specifitějšího zaměření dotačního programu – podpory užívání tradičních a správných forem místních názvů v menšinových jazycích. Dle situace v předchozích letech se předpokládalo, že význam tohoto okruhu bude vzhledem k naplnění cílů (umístění dvojjazyčných cedulí do obcí s vyšším počtem příslušníků národnostních menšin) postupně klesat, ovšem s nástupem nových technologií a s obnoveným zájmem obcí o tuto oblast se objevuje další prostor pro využití tohoto okruhu. V roce 2016 bylo v tomto okruhu podpořeno město Jablunkov s projektem zaměřujícím se na umístování QR-kódů na významná místa a budovy Jablunkova. QR kód uživatele přesměruje na vytvořené česko/polské webové stránky budov/míst, které obsahují název budovy/místa, popis historie i současnosti, fotografie historické i současné a odkaz na oficiální stránky dané budovy/místa.

Vyhodnocení projektů v oblasti A

Tabulka č. 2 Naplnění sledovaných indikátorů podpořených organizací za rok 2016 v oblasti aktivit A^{30,31}

Indikátor plnění projektu	Žádost	Závěrečná zpráva	Ukazatel (jednotka)
<i>Dopad činnosti příjemce dotace³²</i>	14 600/40	16 682/36	Odhad počtu osob / institucí
<i>Podpořené jazyky v rámci projektu</i>	5 (romština, slovenština, polština, chorvatština, němčina)	5³³ + vietnamština, bulharština, ukrajinština, maďarština, srbština, chorvatština, běloruština, ruština, řečtina, rusinština)	počet podpořených jazyků ročně
<i>Publikace/články/příspěvky</i>	17	16	počet vydaných publikací/článků/příspěvků ročně
<i>Semináře/workshopy/konference</i>	23	22	počet aktivit ročně
<i>Elektronizace článků/rozšíření webových stránek/překlad webových stránek</i>	4/29	4/28	počet organizací/počet příspěvků
<i>Festivaly/soutěže</i>	5	7	počet aktivit
<i>Realizované vzdělávací aktivity nad rámec standardního vyučování</i>	13	12	počet aktivit
<i>Aktivity na podporu vzdělávání pedagogů</i>	2/10	2/10	počet aktivit/výstupů
<i>Jiné: autorská čtení, divadelní představení, výstavy, koncerty, veřejná vystoupení</i>	5	4	Počet aktivit ročně

³⁰ Vzhledem k tomu, že některé realizované aktivity spadají pod více indikátorů, jsou proto v některých kategoriích započítány vícekrát.

³¹ Indikátory vyhodnocení projektů v oblasti A byly stanoveny na základě cílů podporované oblasti a nejčastějších činností příjemců dotace. Indikátory se vztahují k projektům celkově, tzn. včetně 30 % spolufinancování.

³² Jedná se o počet osob, které byly dotčeny aktivitami projektů – například navštívili webové stránky projektů, přečetli si publikaci, navštívili aktivity projektu apod.

³³ Dotace byly poskytnuty primárně na 5 jazyků spadajících do ochranné části III Charty, nicméně organizace Zaedno v rámci celého projektu podporuje i další jazyky.

V rámci oblasti A bylo v roce 2016 podpořeno celkem 8 projektů. Indikátory vyhodnocení projektů v oblasti A byly stanoveny na základě zaměření této oblasti a současně přihledly i k nejčastějším realizovaným aktivitám a činnostem příjemce.

Podstatným sledovaným indikátorem je v této oblasti *dopad činností příjemců dotace na osoby*, jelikož cílem oblasti A je především rozšiřování povědomí o daném jazyku, a to formou písemnou (vydávání publikací, článků, elektronizace psaných výstupů apod.). Na základě kvalifikovaných odhadů příjemců bylo vyhodnoceno, že projekty v této oblasti měly dopad na přibližně 16.000 osob, což je přibližně o 2.000 více, než byl předpoklad v projektových žádostech. Nicméně je obtížné stanovit například přesný počet osob, kterým se naskytne k přečtení vydaná publikace.

Vydávání publikací, článků a jiných příspěvků je jedním z indikátorů vykazující konečnou činnost žadatelů. Předpokladem žadatelů bylo vydání 17 publikací/článků/příspěvků v nákladu přibližně 10 900 tištěných kusů. V konečném počtu došlo k poklesu oproti předpokladu o jeden kus z důvodu snížení požadované dotace jednomu z žadatelů. Výsledný počet 16 publikací, ač se může zdát jako nepřiliš vysoký, se jeví vzhledem k alokované výši na program a různorodosti podporovaných aktivit jako nadprůměrný. Dále je nutné doplnit, že tištěných publikací/článků ubývá i na úkor stále razantnějšího přechodu na elektronické verze časopisů a dalších příspěvků.

Během roku 2016 bylo organizováno přibližně 22 seminářů, workshopů a konferencí. V tomto ohledu nemusí být uvedené číslo konečné. Při vyhodnocování byly do daného počtu započítány pouze aktivity samostatně organizované žadatelem a ne aktivity žadatelů v rámci organizace s jinými subjekty. Mnoho konferencí vázících se k projektům roku 2016 také bylo a bude pořádáno až v roce 2017. Na konečném čísle se významnou měrou podílel Polský kulturně – osvětový svaz v ČR, který během uplynulého roku organizoval pravidelné přednášky cílené na mládež, střední generaci a seniory zajímající se o přírodní a humanitní vědy se zvláštním zřetelem na oblast Těšínského Slezska. Nižší počet konečného výsledku proběhlých aktivit je opět způsoben sníženou finanční podporou jednoho z žadatelů oproti jejich požadavku při podávání žádostí.

Nově stanoveným indikátorem byla *elektronizace výstupů realizovaných projektů*. Právě to bylo v roce 2016 hlavní aktivitou realizovaných projektů, k tématu elektronizace výstupů projektů viz níže ve Stručné charakteristice projektů oblasti A. V hodnocení tohoto indikátoru můžeme být pouze pozitivní. V dnešní době jsou elektronická periodika a weby mnohem oblíbenější než periodika tištěná. Z tohoto důvodu bychom elektronizací (i dodatečnou) měli nadále podporovat, jelikož pozitivně přispívá k rozšíření povědomí o menšinových jazycích i mimo geografické hranice daného prostoru. Jejím dalším pozitivem je možnost sledovat návštěvnost těchto webů, díky čemuž můžeme například zhodnotit úspěšnost projektu Univerzity Karlovy, která zaznamenala enormní nárůst návštěv v jejich online slovníku.

Realizované vzdělávací aktivity nad rámec standardního vyučování a Aktivity na podporu vzdělávání pedagogů jsou indikátory, pod které lze shrnout mnoho aktivit. Do této kategorie byly započítány aktivity jako vytvoření putovní výstavy, tvorba dokumentu, vytvoření pracovních listů zaměřených na poslech/čtení a psaní romského jazyka, přednášky o Těšínském Slezsku či tvorba metodik na výuku polského jazyka. V této kategorii lze sledovat stabilní počet realizovaných aktivit oproti žádostem, jelikož v některých případech se jednalo o hlavní výstupy projektů. Poměrně vysoká návštěvnost těchto akcí může napovědět, že tyto aktivity vedou k rozvoji individuálních znalostí a může z pohledu pedagogů vést k propracovanějšímu přístupu ve výuce menšinových jazyků.

Posledním sledovaným indikátorem je kategorie *Jiné: vydání CD, tvorba dokumentu, autorská čtení, divadelní představení, výstavy, koncerty*. Jak již bylo řečeno, některé z těchto aktivit byly zařazeny také do kategorie vzdělávacích aktivit, jelikož současně přispívají k pozitivnímu rozvoji a lze je hodnotit jako vzdělávací. Některé organizace v rámci své činnosti pořádají také divadelní představení a koncerty, které vedou k osobnímu setkávání členů menšin a zájemců o menšinový jazyk.

Stručná charakteristika projektů v oblasti A

Nejvíce finančních prostředků v oblasti vzdělávacích aktivit získaly v roce 2016 projekty *Romský stan-Romaři Cerha-Roma Big Top* organizace Pražská společnost bloumající veřejnosti a projekt *Romano suno* organizace Nová škola, o.p.s.

Projekt Romský stan je jediným projektem zaměřeným na pořádání festivalových akcí. Vytváří nízkoprahové a přátelské prostředí pro setkávání a diskuzi o romském jazyce, historii, kultuře a situaci Romů obecně. Projekt nabízí menšině i majoritě informace o romském etniku, a to formou projekcí, výstav, prezentace literatury a setkání s odborníky. Obecněji projekt směřuje k objektivizaci a zrovnoprávnění romské národnostní menšiny a tím k posílení odpovědné občanské společnosti. Projekt je zpravidla realizován v Praze a jednom dalším městě mimo Prahu. Dle závěrečné zprávy je patrné, že zájem o festival přichází především z řad základních škol, které v rámci výuky akcí navštěvují. Pozitivem tohoto projektu je také fakt, že do jeho organizace jsou zapojeni samotní členové romské komunity.

Projekt Romano suno organizace Nová škola, o.p.s. je literární, audiovizuální a výtvarnou soutěží pro žáky základních a středních škol v rámci celé ČR. Cílem projektu je tvůrčím způsobem podpořit děti, které umí romsky. Usiluje o rozvinutí této jejich schopnosti nad rámec neformální rodinné či vrstevnické komunikace a použít ji autorským způsobem pro veřejnou komunikaci. Skrze dětské práce, ke kterým se široká veřejnost dostane na veřejných čteních, putovních výstavách a četbou sborníku - může svět očima romských dětí zahlédnout také česká veřejnost a stát se v otázce soužití s Romy senzitivnější.

Dalším příjemcem v oblasti A zaměřujícím se na romský jazyk byla Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, jejíž projekt měl napomoci všem vyučujícím, žákům a uživatelům, kteří zacházejí s psanou romštinou. Hlavním cílem projektu bylo vytvořit internetově dostupný podrobný výklad pravidel romského pravopisu a zároveň rozšíření internetového slovníku romských neologismů. Jako hlavní sledovaný indikátor účelnosti tohoto slovníku byl stanoven počet návštěv webového slovníku, který se během roku 2016 téměř zdvojnásobil (7070 návštěv oproti 4500 v roce 2015).

Na vzdělávací aktivity ve slovenském jazyce byla přidělena podpora dvěma organizacím. Úkolem projektu Asociace Limbora, z.s., bylo nabídnout slovenské menšině a široké pražské veřejnosti možnost hlubšího vzdělávání v jazyku, historii, etnografii a tradicích. Druhý projekt byl realizován Dokumentačním a muzejním střediskem slovenské menšiny v ČR. Cílem bylo prozkoumat a zdokumentovat užívání slovenského jazyka a život Slováků ve vybraných regionech ČR pomocí kulturně antropologického a sociologického šetření dle dotazníku ve vybraných lokalitách se zapojením středoškolských pedagogů a středoškolských studentů daných lokalit. Následně zpracovat statistické materiály o slovenské menšině v ČR v těchto vybraných regionech a zjistit znalosti slovenského jazyka, kulturních jevů a zvyků. Konečným cílem bylo výsledky porovnat s výsledky výzkumu provedeného v roce 2012 a zjištění dále prezentovat a publikovat.

Vzdělávací aktivity v multilingvním prostředí realizovala organizace Zaedno. Z její závěrečné zprávy vyplývá, že v konečném důsledku bylo jejich činností podpořeno 15 menšinových jazyků. Hlavní aktivitou projektu bylo vydávání tištěného dětského časopisu Kamarádi na podporu výuky v menšinových jazycích. Spolek současně listinnou podobu časopisu převádí

do interaktivní elektronické verze. Časopis je koncipován jako pracovní sešit (tedy pomůcka k výuce), který si děti samy dopisují a dovytvářejí. Jeho cílovou skupinou jsou ale i další, z řad pedagogů, knihovníků, pracovníků volnočasových klubů, rodičů, ale i celé české společnosti, jimž časopis poskytuje průvodce a pomocníka při multikulturní výchově a vzdělávání dětí. Doprovodnou aktivitou je celostátní dětská soutěž na podporu psaní v menšinových jazycích.

V roce 2016 cílilo mnoho projektů na elektronické výstupy. Kromě výše uvedeného Zaedna a Univerzitu Karlovu se na tuto oblast zaměřila i organizace Romano džaniben, která usnadnila přístup k romsky psanému obsahu archivních i aktuálních čísel stejnojmenného časopisu Romano džaniben. Podobného zaměření byl také jeden z projektů Polského kulturně-osvětového svazu v ČR, který byl zaměřen na dvojjazyčnost portálu www.zwrot.cz, jelikož stávající podoba byla již pro polskou menšinu nevyhovující. Při tvorbě nového webu vznikla zároveň i jeho česká verze, aby bylo možné rozšiřovat obzory i českým zájemcům o polštinu a polskou kulturu. Prostřednictvím portálu jsou v polštině a češtině informováni členové polské menšiny i české většiny o životě polské menšiny a současně jsou návštěvníci vzdělávání v praktickém používání polského jazyka.

Druhý z realizovaných projektů Polského kulturně – osvětového svazu v ČR se zaměřil na přednáškové aktivity Mezigenerační regionální univerzity a byl cílen na mládež, střední generaci a seniory zajímající se o přírodní a humanitní vědy se zvláštním zřetelem na oblast Těšínského Slezska. Výstupem tohoto projektu byl certifikát za absolvování realizovaných přednášek a to s minimálně 80% docházkou. Jednalo se tedy o vzdělávací projekt, kterého se účastnilo přibližně 45 osob, které navštěvovaly realizované přednášky širokého zaměření.

Cíle dotačního programu byly v roce 2016 v oblasti A naplněny. Nesoulad mezi počty aktivit uvedenými v žádosti a reálně uskutečněnými aktivitami vykázanými v závěrečné zprávě je ve většině případů způsoben nižší podporou, než jakou organizace žádali při podávání žádostí o neinvestiční dotace. U některých indikátorů došlo naopak k pozitivnímu růstu, kdy bylo uskutečněno více akcí, než bylo předpokládáno v žádosti (kategorie *Festivally/soutěže* a *Dopad činnosti příjemce dotace*). Aktivity v oblasti A se soustředí především na děti a mládež a usilují o rozvoj menšinových jazyků u mladé generace menšin žijících v České republice.

Vyhodnocení projektů v oblasti B

Tabulka č. 3: Naplnění sledovaných indikátorů podpořených organizací za rok 2016 v oblasti aktivit B

Indikátor plnění projektu	Žádosti celkem	Závěrečné zpráva	Ukazatel (jednotka)
<i>Počet participujících vědeckých/odborných pracovníků</i>	18	18	počet osob
<i>Články</i>	15	15	počet článků
<i>Publikace</i>	2	2	počet publikací
<i>Příspěvky na konferencích / prezentace výsledků</i>	3	3	počet příspěvků na konferencích
<i>Realizované semináře/konference/workshopy/školení</i>	1	1	počet seminářů/konferencí/workshopů
<i>Jiné - metodika</i>	1	1	

V oblasti B byly podpořeny 3 projekty. Oblast se zaměřuje na kvalitativní a kvantitativní analýzy. Celkem na aktivitách v oblasti B participovalo 18 pracovníků. Jedním z výstupů oblasti B je 15 publikovaných článků – jedná se o články zveřejněné ve veřejně přístupné pamětnické databázi Paměť národa, které se vztahují k chorvatským pamětníkům, viz informace k projektu výše. V roce 2016 byly z dotace vytvořeny i dvě publikace – elektronický *Slovník olašské romštiny* a dokument *Slovenčina a jej podoby vo vybraných regiínech Āiech, Moravy a Sliezska*. Výsledky projektů byly veřejně prezentovány na 3 konferencích. V rámci podpořených aktivit bylo realizováno i 1 školení, nicméně jednalo se o školení zaměstnanců projektu Univerzity Karlovy v Praze věnující se softwaru ke zpracování slovníku Olašské romštiny. V rámci tohoto projektu vznikla i 1 metodika, týkající se koncepce struktury hesel, která předcházela tvorbě slovníku.

Stručná charakteristika projektů v oblasti B

První projekt Univerzity Karlovy v Praze se soustředil na tvorbu slovníku olašské romštiny. Slovník vychází z transkribovaných nahrávek/elicítací lingvistických dotazníků s mluvčími olašské romštiny z ĀR a SR. Rozsahem i počtem nahrávek byly překročeny indikátory stanovené v žádosti o dotaci. Nahrávky sloužící k excerptci textů byly natočeny celkem s 21 mluvčími z 12 různých lokalit (plánováno 5-10 lokalit). Rovněž množství dat, celkem 20764 lingvistických položek, je vyšší, než plyne ze žádosti. Slovníková hesla obsahují vedle českého překladu romského lexému a jeho gramatických charakteristik také dialektologické informace o variantních podobách a geografickém rozšíření daného lexému v rámci olašské romštiny a základní etymologické informace o jeho původu. Slovník je dostupný online na adrese: http://www.romistika.eu/?c_id=554&pre=1.

Cílem druhého podpořeného projektu v rámci oblasti B organizace Sdružení občanů chorvatské národnosti bylo natočit rozhovory s pamětníky (moravskými Chorvaty), a to v moravské chorvatštině a s využitím technologie eye direct (video). Bylo natočeno celkem 15 rozhovorů, což představuje cca 25 hodin video záznamu, z nichž byl pořízen kompletní textový přepis (277 stran v moravské chorvatštině). Rozhovory byly zpracovány po textové, zvukové i video stránce a publikovány v databázi Paměť národa: <http://www.pametnaroda.cz/project/detail/id/73>. Videoklipy budou v roce 2017 využity v expozici Muzea moravských Chorvatů a ve spolupráci s organizací Post Bellum se plánuje v první polovině roku 2017 uskutečnit veřejnou prezentaci videonahrávek v některém z pražských kin.

*Třetí podpořený projekt organizace Dokumentační a muzejní středisko slovenské menšiny v ĀR cílil na analýzu a dokumentaci užívání slovenského jazyka a život Slováků ve vybraných regiónech ĀR pomocí kulturně antropologického a sociologického šetření dle dotazníku ve vybraných lokalitách se zapojením středoškolských pedagogů a středoškolských studentů daných lokalit. V rámci projektu byly zpracovány statistické materiály o slovenské menšině v ĀR v těchto vybraných regiónech. Projekt dosáhl stanovených cílů, jelikož bylo získáno 562 dotazníků, na základě kterých byly zpracovány rozsáhlé statistické materiály nejen ke slovenské menšině v ĀR, ale také k dalším menšinám v ĀR ve vybraných regiónech. Výsledky byly předneseny na třech odborných konferencích, přičemž další konference se očekávají v roce 2017. Odborná studie bude rovněž publikovaná v „Listoch Slovákov a Āechov, ktorí chcú o sebe vedieť viac, č. 3/2017“. Název publikace/tištěného materiálu: *Slovenčina a jej podoby vo vybraných regiínech Āiech, Moravy a Sliezska*. Popis: odborná studie s historickým úvodem charakterizující vybrané regióny a Slováky v ní žijící od roku 1945 do současnosti. Připojena fotodokumentace a grafy s komentářem. Náklad: 2 500 ks.*

Cíle dotačního programu v oblasti B byly naplněny. V rámci této oblasti probíhají činnosti ve všech sledovaných ukazatelích. Díky těmto činnostem nejenže dochází k podpoře menšinových jazyků spadajících do ochranné části III Charty, ke které se ĀR zavázala, ale

výstupy jsou praktického charakteru a napomáhají menšinám k udržení a rozšiřování podporovaných menšinových jazyků.

Vyhodnocení projektů v oblasti C

Tabulka č. 4: Naplnění sledovaných indikátorů podpořených organizací za rok 2016 v oblasti aktivit C

Indikátor plnění projektu	Žádost	Závěrečná zpráva	Ukazatel (jednotka)
Umístěné dvojjazyčné cedule/tabule/tabulky	40	40	počet umístěných cedulí

V rámci oblasti C byl v roce 2016 podpořen jeden projekt, a to ve městě Jablunkov, kde bylo umístěno 40 kusů cedulí s QR kódy na významných místech a objektech města. Tabule obsahují kromě názvu objektu a jeho stručného popisu v českém a polském jazyce i QR kód a znak města Jablunkova. Umístění tabulí lze kategorizovat do následujících tematických okruhů: přírodní památky, církevní památky a historické a veřejné budovy. QR kód přitom představuje inovativní formu, jak udržet informace o daném místě/budově stále aktuální. Stejně tak zaručuje přístup obyvatel či návštěvníků k informacím skrze svůj mobilní telefon v jakýkoliv den a čas. Po načtení QR kódu jsou uživatelé přesměrováni na vytvořené česko/polské webové stránky budov/míst. Tyto webové stránky obsahují název budovy/místa, popis historie i současnosti, fotografie historické i současné a odkaz na oficiální stránky dané budovy/místa. Všechny vytvořené webové stránky pak budou propojeny s oficiálními stránkami města Jablunkova. Cíle dotačního programu v oblasti C byly naplněny. V této oblasti nedošlo k rozporu mezi aktivitami uvedenými v žádostech a aktivitami vykázanými v závěrečné zprávě. Výstupy této oblasti denně vedou k podpoře užívání tradičních a správných forem místních názvů a napomáhají tak rozvíjet menšinové jazyky v dotčených obcích.

5. Shrnutí

V roce 2016 bylo v rámci dotačního programu Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků podpořeno v rámci dvou kol dotačního řízení celkem 12 projektů v celkové výši 1.850.000 Kč. Byly tudíž vyčerpány všechny finanční prostředky dostupné pro rok 2016 pro daný dotační program.

Z hlediska jednotlivých oblastí bylo podpořeno 8 projektů ve vzdělávacích aktivitách, 3 projekty v kvantitativních a kvalitativních výzkumech a 1 projekt v oblasti označování tradičních a správných forem názvů v místních jazycích. Oblast podpory A – vzdělávací aktivity - dlouhodobě převažuje nad dalšími oblastmi. Vzdělávací aktivity se zaměřují především na děti a mládež z národnostních menšin a pomocí praktických činností se u nich snaží rozvinout a udržet zájem o jazyky národnostních menšin. V oblasti B, ačkoliv je zaměřena spíše teoreticky, byly v roce 2016 realizovány i aktivity s praktickým dopadem na minoritu a majoritu – například v podobě rozpracování a uveřejnění první části slovníku olašské romštiny. Oživení zažívá oblast C, kde v roce 2015 nebyl podpořen žádný projekt, v roce 2016 1 projekt a pro rok 2017 jsou navrženy k podpoře 3 projekty. Obce opětovně projevují zájem o podporu tradičních a správných forem názvů v místních jazycích a celkově o podporu menšinových jazyků na svém území.

Analýzou podpory jazyků bylo potvrzeno, že optikou přidělených finančních prostředků stejně jako v předchozích letech převažují projekty zaměřené na romský jazyk (5), které byly

podpořeny částkou 955.000 Kč. Romský jazyk je pak zastoupen celou škálou aktivit a činností, a to jak v oblasti vzdělávání, tak v oblasti analýz. Druhým finančně nejvíce podpořeným jazykem je slovenština s částkou 340.000 Kč a 2 podpořenými projekty. Obdobně jako u romštiny, aktivity spojené se slovenským jazykem byly realizovány jak v oblasti A, tak i B. V pořadí třetí je kategorie multilingvní zastoupená organizací Zaedno. Organizace svým projektem podpořila kromě jazyků spadajících pod ochrannou část III Charty i dalších 10 jazyků. Další v pořadí je finanční optikou chorvatský jazyk s jedním projektem, avšak s alokovanou částkou 180.000 Kč. Posledním je poté jazyk polsky, ačkoliv s podporou tří projektů, ale v celkové částce 175.000 Kč.

Z hlediska sledovaných indikátorů v oblasti A bylo uspořádáno 22 seminářů, workshopů či konferencí, dále 5 festivalů či soutěží a 5 jiných aktivit zaměřených střídavě na autorská čtení, divadelní představení, výstavy a veřejná vystoupení. Počet však bude ještě narůstat, jelikož několik setkání bude následovat i v roce 2017. Dále bylo v tištěné podobě publikováno 16 publikací, článků či příspěvků. Byl také zaznamenán výrazný posun z tištěných dokumentů na elektronické. Celkem bylo elektronicky zveřejněno 28 článků na webových stránkách. Souhrnně bylo realizováno 12 vzdělávacích aktivit a 2 aktivity na podporu vzdělávání pedagogů s 10 výstupy. Nejdůležitějším údajem v oblasti A je, že realizované aktivity měly dopad přibližně na 16.682 osob. Hodnoty v některých zkoumaných indikátorech při srovnání s žádostí v závěrečné zprávě poklesly. Je nutné si však uvědomit, že v roce 2016 bylo požadováno 5.198.705 Kč, přičemž ve státním rozpočtu bylo k dispozici pouze 1.850.000 Kč. Předkládané projekty v drtivé většině případů nebyly podpořeny v plné výši a došlo tedy logicky i k redukci některých aktivit. V oblasti B vzniklo z podpořených projektů 15 článků, 2 publikace a 1 metodika, přičemž proběhlo i jedno interní školení a výsledky aktivit byly prezentovány na 4 konferencích. V oblasti C bylo ve městě Jablunkov umístěno 40 dvojjazyčných cedulí na významných místech a budovách obsahujících kromě názvu a stručného popisu místa i QR kód s přesměrováním na webovou stránku Jablunkova s dalšími informacemi.

Tabulka č. 5: Přehled podpořených projektů v dotačním programu Podpora implementace Evropské charty v roce 2016

Přehled podpořených projektů na rok 2016 v dotačním programu Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků					
Číslo projektu	Oblast podpory	Název žadatele	Organizační forma	Název projektu	Přidělená dotace (v Kč)
12	C	Město Jablunkov	obec	Česko - polské tabulky s QR kódy na významných budovách a místech Jablunkova	60 000,00
Obce celkem					60 000,00
2	A	Nová škola, o.p.s.	o.p.s.	Romano suno 2016	200 000,00
Obecně prospěšné společnosti celkem					200 000,00
1	A	Spolek Zaedno	spolek	Kamarádi, celoroční vzdělávací aktivity pro děti z národnostních menší	200 000,00
7	B	Sdružení občanů chorvatské národnosti v ČR	spolek	Dokumentace nejstarších mluvčích moravské chorvatštiny	180 000,00
9	A	ROMANO DŽANIBEN	spolek	Romano džaniben: on-line přístup k romským textům II	85 000,00
13	B	Dokumentační a muzejní středisko slovenské menšiny v ČR	spolek	Slovenský jazyk a Slováci ve vybraných lokalitách ČR	150 000,00
16	A	Asociace Limbora, z.s.	spolek	Slovenčina moja, krásne zvuky máš	190 000,00
18	A	Pražská společnost bloumající veřejnosti	spolek	Romský stan- Roma Big Top- Romaři cerha	400 000,00
19	A	Polský kulturně-osvětový svaz v České republice z.s.	spolek	Přednáškové aktivity Mezigenerační regionální univerzity (MJR)	30 000,00
20	A	Polský kulturně-osvětový svaz v České republice z.s.	spolek	Polská menšina on-line prostřednictvím www.zwrot.cz	85 000,00
Spolky celkem					1 320 000,00
3	B	Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta	vyšší škola	Slovník olašské romštiny	170 000,00
5	A	Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta	vyšší škola	Webová podpora pro učitele a uživatele psané romštiny v ČR	100 000,00
Veřejné vysoké školy celkem					270 000,00
CELKEM					1 850 000

F) Vyhodnocení dotačního programu Podpora veřejně účelných aktivit nestátních neziskových organizací v oblasti rovnosti žen a mužů

1. Program Podpora veřejně účelných aktivit nestátních neziskových organizací v oblasti rovnosti žen a mužů a jeho poslání

Dotační program Podpora veřejně účelných aktivit nestátních neziskových organizací v oblasti rovnosti žen a mužů byl zřízen v roce 2013 na Ministerstvu práce a sociálních věcí (MPSV), poprvé byl realizován v roce 2014. Společně s přesunem agendy rovnosti žen a mužů z MPSV na Úřad vlády v roce 2014 došlo také k přesunu tohoto dotačního programu.

Dotační řízení programu je vyhlašováno předsedou Rady vlády pro rovnost žen a mužů ve spolupráci s Úřadem vlády. Program byl v roce 2016 jedním ze šesti dotačních titulů v oblasti lidských práv. Jeho zaměření projednává a schvaluje Rada vlády pro rovné příležitosti žen a mužů a je určen na výdaje spojené s realizací aktivit nestátních neziskových organizací (spolků, ústavů, obecně prospěšných společností, nadací nebo nadačních fondů) v oblasti rovnosti žen a mužů, v souladu s Vládní strategií pro rovnost žen a mužů v České republice na léta 2014–2020 (dále jen „Strategie“). Dotační program podporuje naplňování strategických cílů v oblasti státní politiky v oblasti rovnosti žen a mužů prostřednictvím aktivního zapojení nestátních neziskových organizací.

Strategie identifikuje specifická genderová opatření a specifické cíle. Jedná se o první víceletý rámcový koncepční dokument v oblasti rovnosti žen a mužů na vládní úrovni v ČR a zahrnuje devět hlavních strategických oblastí.

Hlavní strategické oblasti:

1. Institucionální zabezpečení rovnosti žen a mužů
2. Vyrovnané zastoupení žen a mužů v rozhodovacích pozicích
3. Rovnost žen a mužů na trhu práce a v podnikání
4. Sňadování pracovního, soukromého a rodinného života
5. Vzdělávání, výzkum a rovnost žen a mužů ve znalostní společnosti
6. Důstojnost a integrita žen a mužů
7. Rovnost žen a mužů ve vnějších vztazích
8. Všední život a životní styl
9. Horizontální strategické priority (genderové stereotypy a vztahy, legislativa v oblasti rovnosti žen a mužů, sběr statistických dat, muži a rovnost žen a mužů, spolupráce s partnery).

Cíle dotačního programu

Zacílení dotačního programu vychází z jednotlivých oblastí Strategie – jejích hlavních cílů a specifických podcílů. Činnost nestátních neziskových organizací (dále jen NNO) v oblasti genderové rovnosti je v řadě oblastí Strategie nezastupitelná. Svou roli v rámci dotačního programu NNO plní zejména v aktivním vyhledávání problémů, jež pojmenovávají jednotlivé strategické oblasti, a v dílčích činnostech, kterými se v rámci svých projektů NNO snaží přispět zejména ke zviditelnění problémů a v hledání cest k jejich řešení v praxi.

Identifikované problémy jsou součástí jednotlivých hlavních strategických oblastí a specifických cílů vládní Strategie a jsou podrobně definovány a popsány ve Vládní strategii pro rovnost žen a mužů v České republice na léta 2014 – 2020.

2. Vyhodnocení dotačního řízení v roce 2016

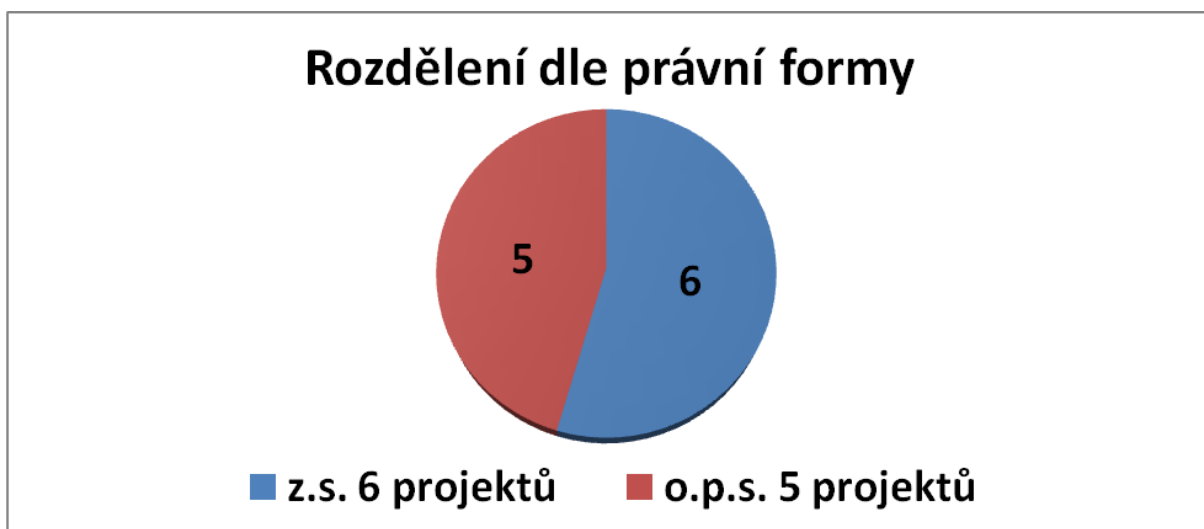
V roce 2016 bylo podpořeno v rámci dotačního titulu v oblasti veřejně účelných aktivit na podporu rovnosti žen a mužů 11 projektů z 36 přijatých žádostí. Dotace byly poskytnuty spolkům (6 podpořených projektů) a obecně prospěšným společnostem (5 podpořených projektů).

Tabulka č. 1: Struktura dotací realizovaných v rámci dotačního programu za rok 2016 dle právní formy žadatelů, výše přidělených dotací a jejich využití

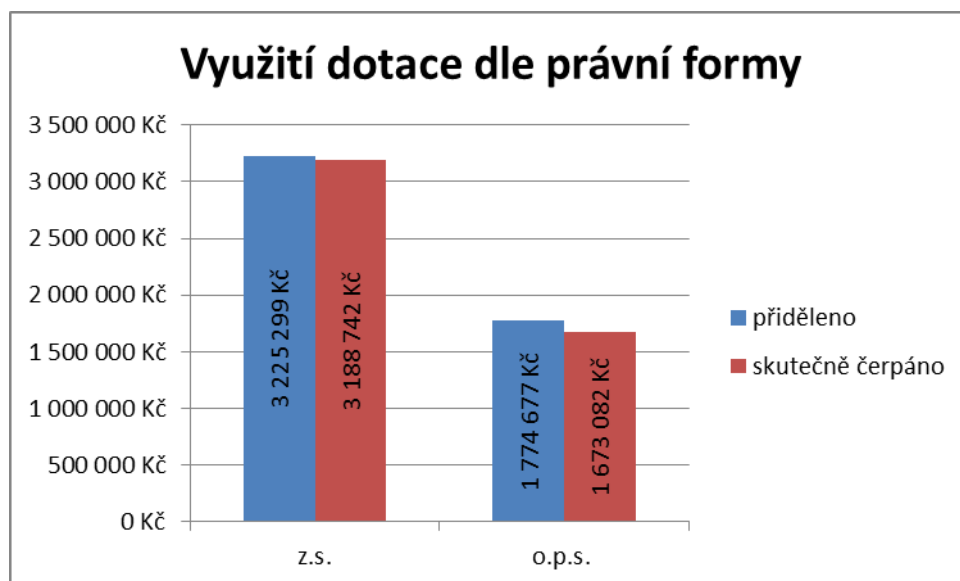
Právní forma příjemců dotace	Počet projektů (v Kč)	Vyplaceno (v Kč)	Skutečně použito (v Kč)
z. s.	6	3.225.299 Kč	3.188.742 Kč
o. p. s.	5	1.774.677 Kč	1.673.082 Kč
Celkem	11	4.999.976 Kč	4.861.824 Kč

*po vratkách v rámci finančního vypořádání se státním rozpočtem

Graf č. 1: Rozdělení příjemců dotace dle právní formy

Graf č. 2: Využití dotace dle právní formy příjemce – přidělená výše dotace vs. skutečné čerpání

Tabulka č. 2: Průměrná výše dotace dle právní formy příjemce

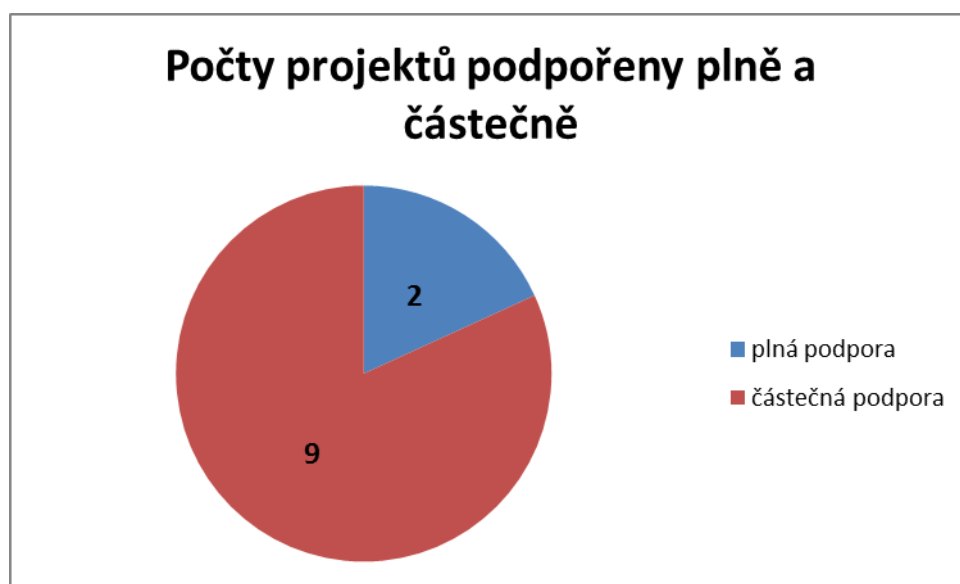
	Vyplaceno	Skutečně použito
Průměrná výše dotace	454.543 Kč	441.984 Kč
Průměrná výše dotace – o.p.s.	354.935 Kč	334.616 Kč
Průměrná výše dotace – z.s.	537.550 Kč	531.457 Kč

Maximální výše dotace určená na projekt nebyla v rámci dotačního programu stanovena. Výše dotace včetně dalších finančních prostředků ze státního rozpočtu však může činit maximálně 70 % z celkového rozpočtu projektu.

V roce 2016 činila průměrná výše přidělené dotace 454 543 Kč, skutečně čerpáno bylo v průměru 441 984 Kč.

Z následujícího grafu vyplývá, že pouze dvě z 11 organizací byly podpořeny v plné výši, tj. že obdržely z dotačního programu částku ve výši, kterou na své projekty žádaly.

Graf č. 3: Počet projektů podpořených v plné výši vs. počet projektů podpořených částečně

Tabulka č. 3: Přehled organizací s názvy projektů a přidělenou dotací

Název NNO	Název projektu	Obsah projektu	Přidělená částka	Sídlo Město
<i>Sít' pro rodinu z.s.</i>	Rovný není stejný	Celkovým cílem projektu je v souladu s Vládní strategií pro rovnost žen a mužů v ČR na léta 2014–2020 vytváření celospolečenských podmínek pro efektivní sladování pracovního, osobního a rodinného života.	785 816 Kč	Praha
<i>Civitas per Populi, o.p.s.</i>	Gender analýza posuz. hodnocení vlivu staveb na živ. prostředí.	Cílem projektu je analyzovat podíl žen –posuzovatelek EIA, důvody, proč se v procesu posuzování v praxi uplatňují méně než jejich mužští kolegové, a zda a jaké existují rozdíly v subjektivní části posuzování procesu EIA mezi ženami a muži.	205 500 Kč	Hradec Králové
<i>Gender Studies, o. p. s.</i>	Strategické informační nástroje v oblasti genderové rovnosti	Hlavním cílem projektu je posílit genderovou rovnost a přispět k naplňování mise Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v České republice na léta 2014–2020, a to zejména v oblastech Genderové stereotypy a vztahy, Rovnost žen a mužů na trhu práce a v podnikání, Sladování pracovního, soukromého a rodinného života, Důstojnost a integrita žen a mužů.	358 512 Kč	Praha

<p><i>Fórum</i> 50 %, o.p.s.</p>	<p>Naplňujeme Strategii, podporujeme rovnost: Podpora vyrovnaného zastoupení žen a mužů v rozhodovacích pozicích</p>	<p>Hlavním cílem projektu je zvýšení zastoupení žen v politice a rozhodovacích pozicích. Projekt reaguje na dlouhodobě nízké zastoupení žen v rozhodovacích pozicích, které odráží hlubší problém strukturálně znevýhodněného postavení žen. Například v žebříčku Světového ekonomického fóra Česká republika v posledních letech klesá zejména kvůli nedostatkům v této oblasti. Projekt zároveň navazuje na Vládní strategii pro rovnost žen a mužů v České republice na léta 2014–2020 a klade si za cíl přispět k jejímu efektivnějšímu naplňování.</p>	<p>435 750 Kč</p>	<p>Praha</p>
<p><i>Persefona z. s.</i></p>	<p>Komplexní řešení problematiky domácího a sexuálního násilí</p>	<p>Naším cílem je snížení výskytu domácího násilí, sexuálního násilí, tzn. znásilnění a sexuálního zneužívání, ve společnosti pomocí kvalitativního a kvantitativního rozšíření služeb obětem a zvýšení kapacity terapie násilných osob. K optimalizaci řešení domácího násilí, sexuálního násilí a terapie násilných osob chceme přispět skrze zvyšování citlivosti zainteresovaných profesních skupin a posílením jejich zájmu o tyto oblasti.</p>	<p>567 075 Kč</p>	<p>Brno</p>
<p><i>Unie porodních asistentek</i></p>	<p>Porodní asistentka na dosah</p>	<p>Cílem projektu je podpora dostupnosti péče porodních asistentek v takové míře, aby rodiče měli možnost vybrat si způsob, okolnosti a místo porodu a péči v těhotenství. Cílem projektu je také zlepšení postavení porodních asistentek v systému péče tak, aby mohly vykonávat své povolání v plném rozsahu zákonem daných kompetencí. Cílem projektu je propagace profese porodní asistentky jako vzdělaného a zodpovědného zdravotnického pracovníka, poskytovatele primární péče o ženu a dítě, jehož náplň činnosti, kompetence a odpovědnost vycházejí z mezinárodní definice porodní asistentky, doporučení WHO a směrnic EU.</p>	<p>257 515 Kč</p>	<p>Praha</p>

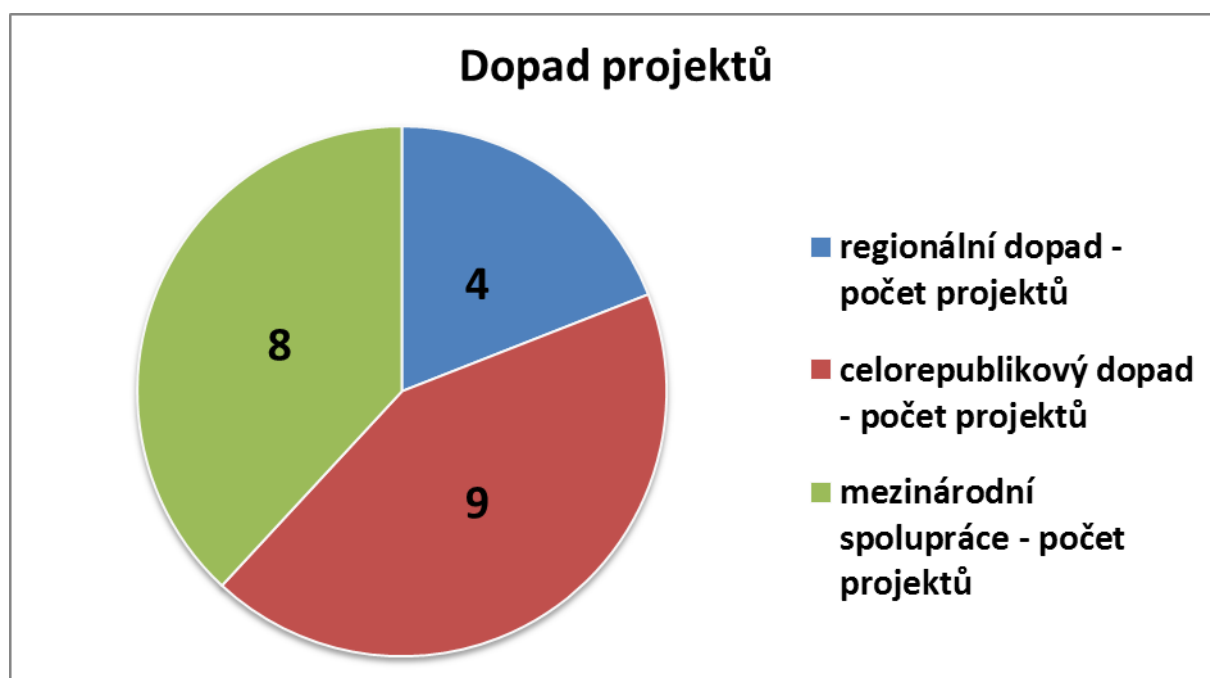
NESEHNUTÍ	Dialogem k etické reklamě	Dlouhodobým záměrem naší práce je systémová změna v přístupu a posuzování diskriminačních a neetických reklam ze strany institucí zodpovědných za posuzování reklam, aktivní zapojení veřejnosti do boje proti tomuto druhu reklam, zvyšování povědomí mládeže a veřejnosti v širších genderových souvislostech a dopadech sexistických reklam na další společenské problémy (domácí a sexuální násilí, nerovnost platů, překážky mužů v péči o děti atd.) a změna přístupu firem v používání diskriminačních a neetických reklam jako nástrojů komunikace s veřejností.	494 858 Kč	Brno
Sdružení pro integraci a migraci	Migrantky mezi ženami	Očekávaným dlouhodobým cílem je zmenšit zranitelnost migrantek, snížit riziko jejich diskriminace, vyrovnat jejich postavení. Projekt chce provázaným souborem aktivit přispět k zamezení ztráty integračního potenciálu a negativních důsledků nepovedené integrace ve vztahu k migrantkám, většinové společnosti i k státu. Jeho cílem je napomoci k větší otevřenosti tvůrců politik a společnosti k vnímání potřeb a situace migrantek - v neposlední řadě tak bude mít tento projekt významný dopad i na kohezi české společnosti. Ambicí projektu je tak zapojení/zvýšení povědomí dalších dotčených subjektů do/o problematiky/ce rovných příležitostí migrantek, rozvoj veřejné debaty ohledně rovných příležitostí migrantek, a v neposlední řadě i posílení spolupráce různých aktérů směrem k rovnému postavení migrantek v evropském prostoru.	569 016 Kč	Praha
Slovo 21, z.s.	JILEHA	Práce Romské ženské skupiny Manushe je od počátku založena na koučovacím přístupu, mentoringu a přenosu pozitivních příkladů. Ženy se vzájemně podporují a učí jedna od druhé. Jelikož v romských komunitách přetrvávají genderové stereotypy, je potřeba zvýšit informovanost o rovnosti žen a mužů, a to způsobem, který je pro cílovou skupinu srozumitelný a zároveň nevznívá jako útok na „romské tradice“. Nejlepším PR pracovníkem v tomto ohledu jsou a budou vždy romské ženy, které dobře znají prostředí, v	670 640 Kč	Praha

		němž žijí, a jichž se téma rovnosti žen a mužů bytostně týká. Tyto postupy se osvědčily i v projektu JILEHA v roce 2015. Podařilo se otevřít řadu více či méně tabuizovaných témat, jako jsou reprodukční práva, domácí násilí, zdravotní témata apod., zatím však pouze v bezpečí uzavřených ženských skupin. Obzvláště násilí na ženách je stále v mnoha komunitách tabu, ačkoli realizace projektu v roce 2015 nám ukazuje, že případy domácího násilí nejsou bohužel ojedinělé.		
Česká ženská lobby	Hájíme práva žen v České republice	Cílem projektu je zlepšit prosazování rovných šancí pro ženy a muže na všech úrovních – tedy v institucionální rovině, na trhu práce, v rodině i ve společnosti. Toho dosáhneme prostřednictvím: - monitoringu a zveřejnění připomínek k faktickému naplňování politiky RP - prosazení legislativních opatření, která povedou k efektivnějšímu naplňování rovných příležitostí, především co se týče znevýhodněných cílových skupin - síťování mezi aktéry na poli RP (zejména členských organizací ČŽL, vládních orgánů, odborné veřejnosti i evropských institucí) - informování a osvěty veřejnosti o problematice RP.	412 838 Kč	Praha
La Strada Česká republika, o.p.s.	Identifikace obchodovaných osob	Obecným cílem projektu je zlepšit postavení obchodovaných osob. Konkrétní cíl projektu je pak zlepšení schopnosti zdravotnického personálu identifikovat obchodované osoby, především ženy obchodované za účelem nucené prostituce.	104 304 Kč	Praha

Z podpořených organizací má sídlo v Praze 8 organizací, v Brně 2 organizace a 1 podpořená organizace sídlí v Hradci Králové. Celkem 9 z podpořených projektů mělo celorepublikový dopad a 4 projekty směřovaly do konkrétních regionů. Díky 8 projektům došlo k posílení mezinárodní spolupráce.

Projekty dotačního titulu byly zacíleny jak do regionů, tak s celorepublikovým dosahem. Celorepublikové, resp. regionální zacílení přispívá k rovnoměrnému podporování rovnosti žen a mužů na celém území České republiky. Šest z realizovaných projektů mělo jak regionální, tak celorepublikové působení (organizace La Strada, Slovo 21, Nesehnutí, Unie porodních asistentek, Gender Studies a Síť pro rodinu).

Graf č. 4: Dopad projektů (územní dimenze)

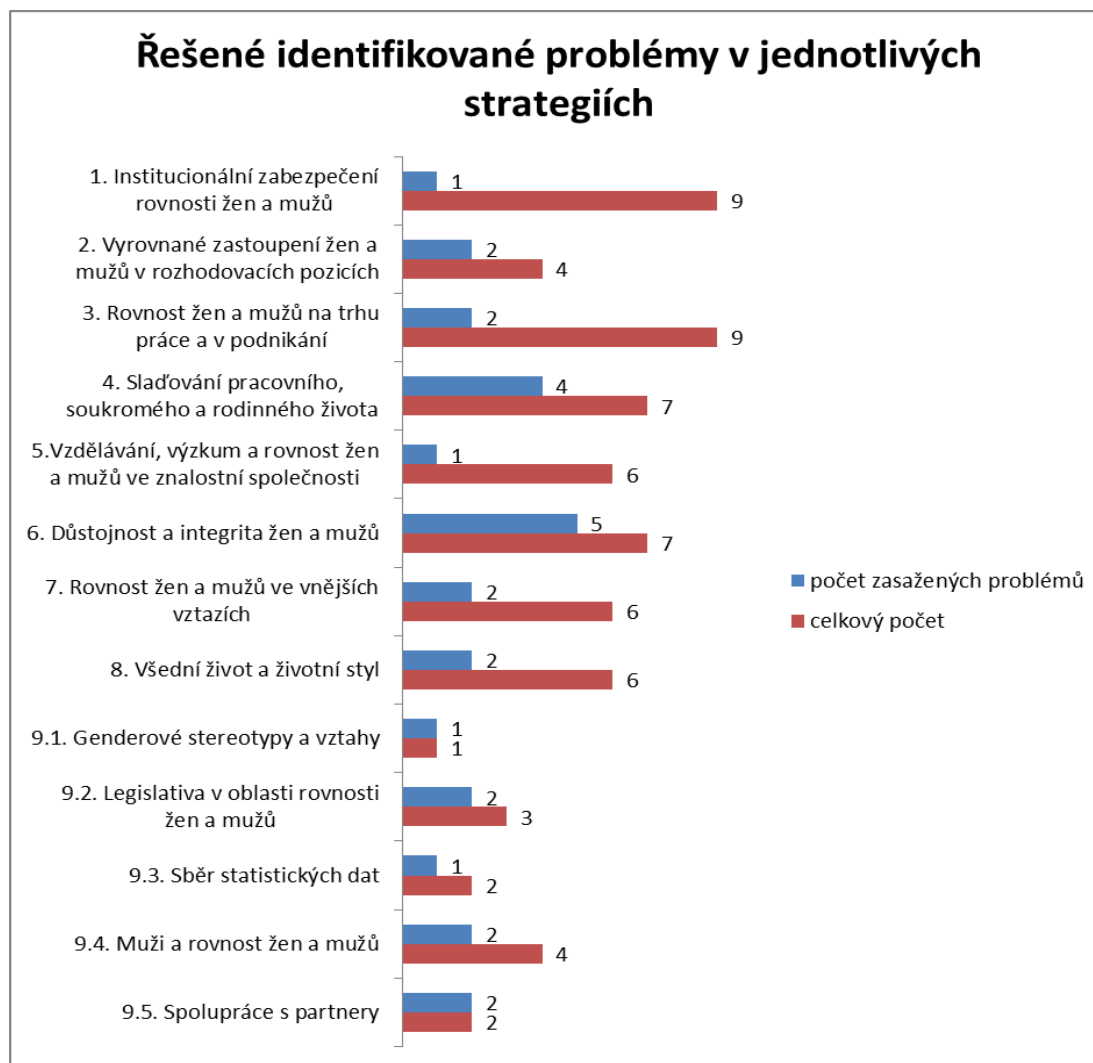

Plnění cílů v projektech nestátních neziskových organizací na základě Strategie a řešení problematických oblastí

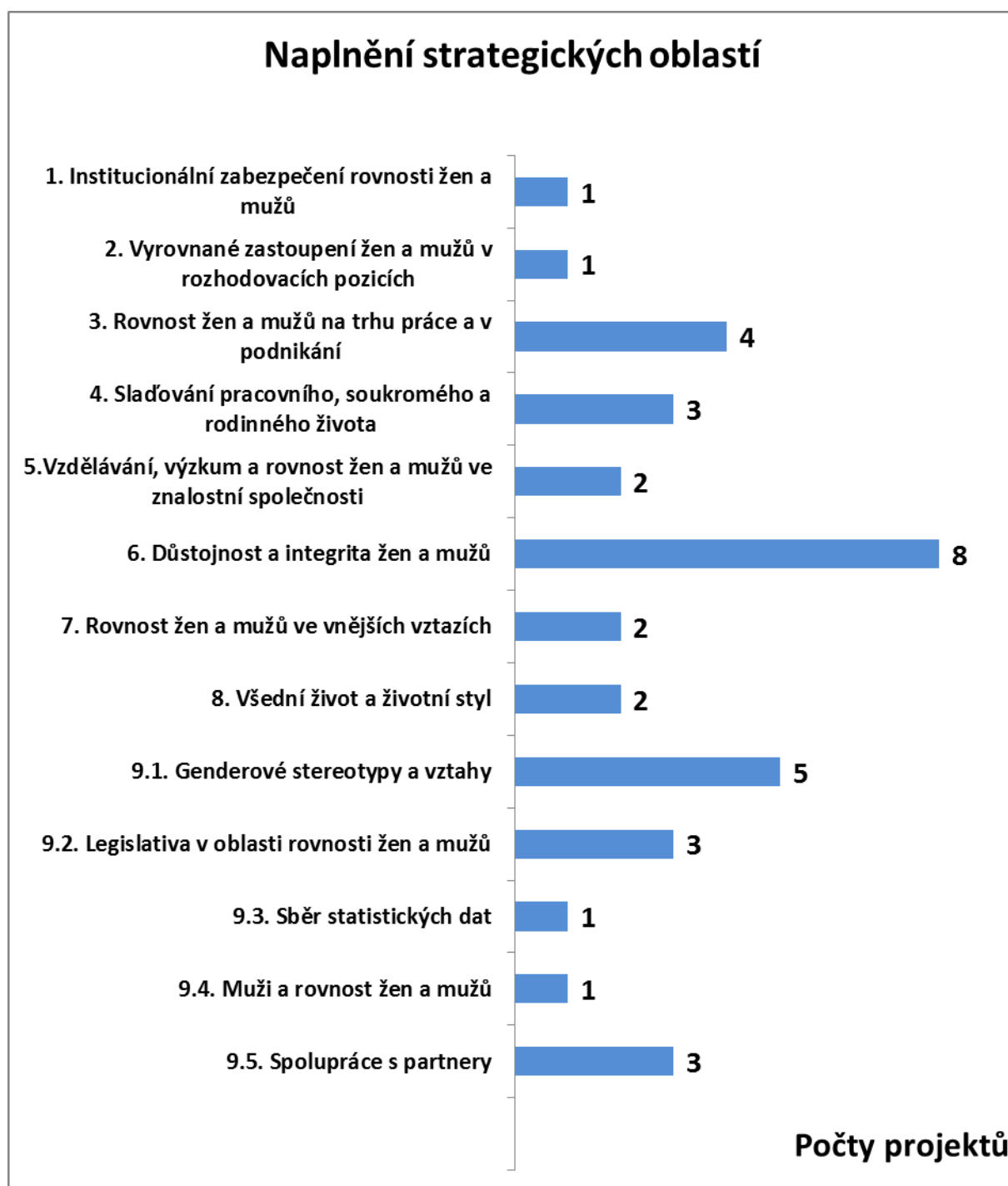
Realizací svých aktivit a naplněním stanovených cílů v rámci projektů přispěly podpořené organizace k hlavní vizi strategie, která zní: „Rovnost žen a mužů je přínosem a hodnotou pro celou společnost, proto usilujeme o to, aby rovnost, jako základní lidské právo, nebyla v České republice pouhým ideálem, ale realitou.“ Problémy identifikované v rámci hlavních strategických oblastí představují výchozí body k definování specifických cílů, tj. opatření, která vedou k naplnění hlavních cílů Strategie. V rámci každé strategické oblasti je stanoven konkrétní počet identifikovaných problémů, jež se díky realizaci aktivit v projektech podpořených v roce 2016 podařilo v přiměřené míře sanovat, viz graf č. 5.

Identifikované problémy se podpořeným projektům podařilo zasáhnout alespoň částečně ve všech oblastech. Nejvíce identifikovaných problémů pokryly aktivity organizací v oblasti sladování pracovního, soukromého a rodinného života (4 z celkových 7 identifikovaných problémů) a důstojnost a integrita žen a mužů (5 z celkových 7 identifikovaných problémů).

Graf č. 5: Identifikované problémy a reakce na ně

Graf č. 6: Naplnění strategických cílů

Z grafu č. 6 Naplnění strategických oblastí/cílů vyplývá, že projekty podpořené dotačním titulem zasáhly v roce 2016, stejně jako v předchozím roce, všechny oblasti vládní Strategie. Více než polovina projektů řešila problematiku důstojnosti a integrity žen a mužů (8 projektů z podpořených), dále se organizace zaměřovaly na genderové stereotypy a vztahy (5 projektů z podpořených). Své aktivity ve strategické oblasti důstojnosti a integrity žen a mužů realizovaly organizace Sdružení pro integraci a migraci, Česká ženská lobby, Gender Studies, Unie porodních asistentek, Nesehnutí, Persefona, Slovo 21 a La Strada. Na

problematiku genderových stereotypů a vztahů své projekty zacílily Sdružení pro integraci a migraci, Gender Studies, Slovo 21, La Strada a Fórum 50 %.

Další oblasti, které organizace svými aktivitami v rámci projektů zasáhly, jsou rovnost žen a mužů na trhu práce a v podnikání (4 projekty – Fórum 50 %, Civitas per Populi, Gender Studies a Síť pro rodinu) a sladování pracovního, soukromého a rodinného života (3 projekty – Česká ženská lobby, Síť pro rodinu a Gender Studies).

Pouze po jednom projektu z hlediska zásahu strategických oblastí získaly čtyři oblasti: institucionální zabezpečení rovnosti žen a mužů, vyrovnané zastoupení žen a mužů v rozhodovacích pozicích, sběr statistických dat a muži a rovnost žen a mužů. Nižší počet projektů zacílených do těchto oblastí lze přičítat menšímu počtu neziskových subjektů specificky se zaměřujících právě na tuto problematiku (například v předchozím roce jednou z podpořených organizací byla Liga otevřených mužů, která významně přispěla k zásahu dvou oblastí v roce 2016 upozaděných, a to v oblasti sběru statistických dat a v oblasti mužů a rovnost žen a mužů).

Z významných aktivit ve vztahu k plnění cílů napříč Strategii v nastavení projektů v loňském roce lze vyzdvihnout následující:

- **Podpis Istanbulské úmluvy** (2. 5. 2016) – úspěšná kampaň Stop.cz za podpis Istanbulské úmluvy spojená s peticí (9 000 podpisů, leden 2016) – Česká ženská lobby
- **Lobbing a přijetí novely školského zákona** – monitoring průběžných kroků státní správy, samosprávy, firem a dalších relevantních aktérů/institucí v oblasti rovných příležitostí – Česká ženská lobby
- **Několik odborných konferencí pro odbornou i širokou veřejnost** – byly tak mimo jiné představeny výsledky sociologických a ekonomických studií, které podpořily naplňování cílů definovaných ve Strategii – Gender Studies, Česká ženská lobby, Fórum 50 %
- **Osvětově-vzdělávací akce o genderu v migraci v českém prostředí** – semináře, workshopy a komunikační kampaň s celorepublikovým zásahem – Sdružení pro integraci a migraci
- **Networking organizací zabývajících se problematikou genderové (ne)rovnosti** – prohloubení síťování organizací a také navazování smysluplné spolupráce s dalšími subjekty, která vede ke sdílení zkušeností a výměně informací

Dosažené výstupy

Projekty podpořené v roce 2016 významně přispěly k osvětě a propagaci problematiky rovnosti žen a mužů na úrovni regionální i celorepublikové, a to jak prostřednictvím mediálních výstupů, tak i přímých veřejných akcí (konference, workshopy, osvětově-vzdělávací akce, happeningy aj.). Nezanedbatelnou součástí výstupů je poradenská činnost a vzdělávání.

Tabulka č. 5: Výstupy projektů

Výstup	Počet
Mediální výstupy	
Kampaně (mediální, on-line)	5
Letáky, plakáty	1
Mediální výstupy (články, citace, blogy, noviny, zpravodaje, vstupy TV a rozhlas)	195
Tiskové konference	2
Tiskové zprávy	16
Konkrétní nástroje	
Databáze (vytvořené, aktualizované)	1
Dotazník	1
Konference – uspořádání	6
Konference – účast	12
Kulaté stoly, debaty, přednášky, besedy	15
Newslettery, buletiny, zpravodaje	4
Odborné analýzy	6
Petice	1
Poskytnutá poradenství	407
Publikace (metodiky, manuály, brožury, sborníky, informační balíčky, výukové materiály, překlady)	7
Semináře, školení, síťovací setkání, workshopy, kurzy	20
Setkávání účastníků/účastnic projektu	174
Setkávání účastníků/účastnic projektu na mezinárodní úrovni	4
Soutěž /ocenění v rámci projektu	4
Veřejná akce – účast	9
Veřejná akce – uspořádání (happening, osvětově vzdělávací akce, výstavy, debaty atp.)	24
Zácviky, vzdělávání cílových skupin	2
Založení nové platformy, odborné sekce atp.	2
Podněty k řešení problematiky na legislativní úrovni	
Podněty (předložené podněty, osobní prezentace, schůzky s politiky, účast na jednáních, stínové zprávy)	38

Příklady dobré praxe

- **SDRUŽENÍ PRO INTEGRACI A MIGRACI: Projekt Migrantky mezi ženami**

Projekt se svými vhodně strukturovanými aktivitami zaměřil na hledání vhodných způsobů diskriminace a zlepšení postavení migrantek v české společnosti a prosazování práv migrantek skrze genderová témata. Pro dosažení cílů zvolil kombinaci poradenských, osvětových, networkingových a advokačních činností. Celkem bylo během projektu individuálně podpořeno 267 osob z cílové skupiny, což významně předčilo očekávání stanovená v žádosti projektu o dotaci. Přestože realizace projektu byla nepříznivě

poznámena změnami sociálního klimatu v ČR v souvislosti s tzv. uprchlickou krizí, stanovené cíle, které se shodují s některými specifickými cíli stanovenými ve Strategii, se organizaci podařilo vesměs naplnit. Za velmi zdařilý lze považovat networking a dále také sociální kampaň spojenou s promítáním dokumentárního filmu „Zeny od vedle“ i medializací tématu.

- **ČESKÁ ŽENSKÁ LOBBY: projekt Hájíme práva žen v České republice**

Projekt ČŽL významně přispěl svými aktivitami směřujícími ke zlepšení postavení žen v ČR a zmírnění genderových nerovností v pracovním i soukromém životě k naplňování cílů Strategie. Příkladem dobré praxe jsou pracovní skupiny ČŽL – spojení členských organizací přispívá k efektivnějším výsledkům v rámci společně vytvořeného plánu aktivit, které přineslo účinné výstupy (předání petice ministrowi pro lidská práva v lednu 2016, uspořádání kulatého stolu v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR a veřejné debaty aj.) – a spolupráce a vzájemná podpora se zástupci Oddělení rovnosti žen a mužů Úřadu vlády v rámci problematiky násilí na ženách.

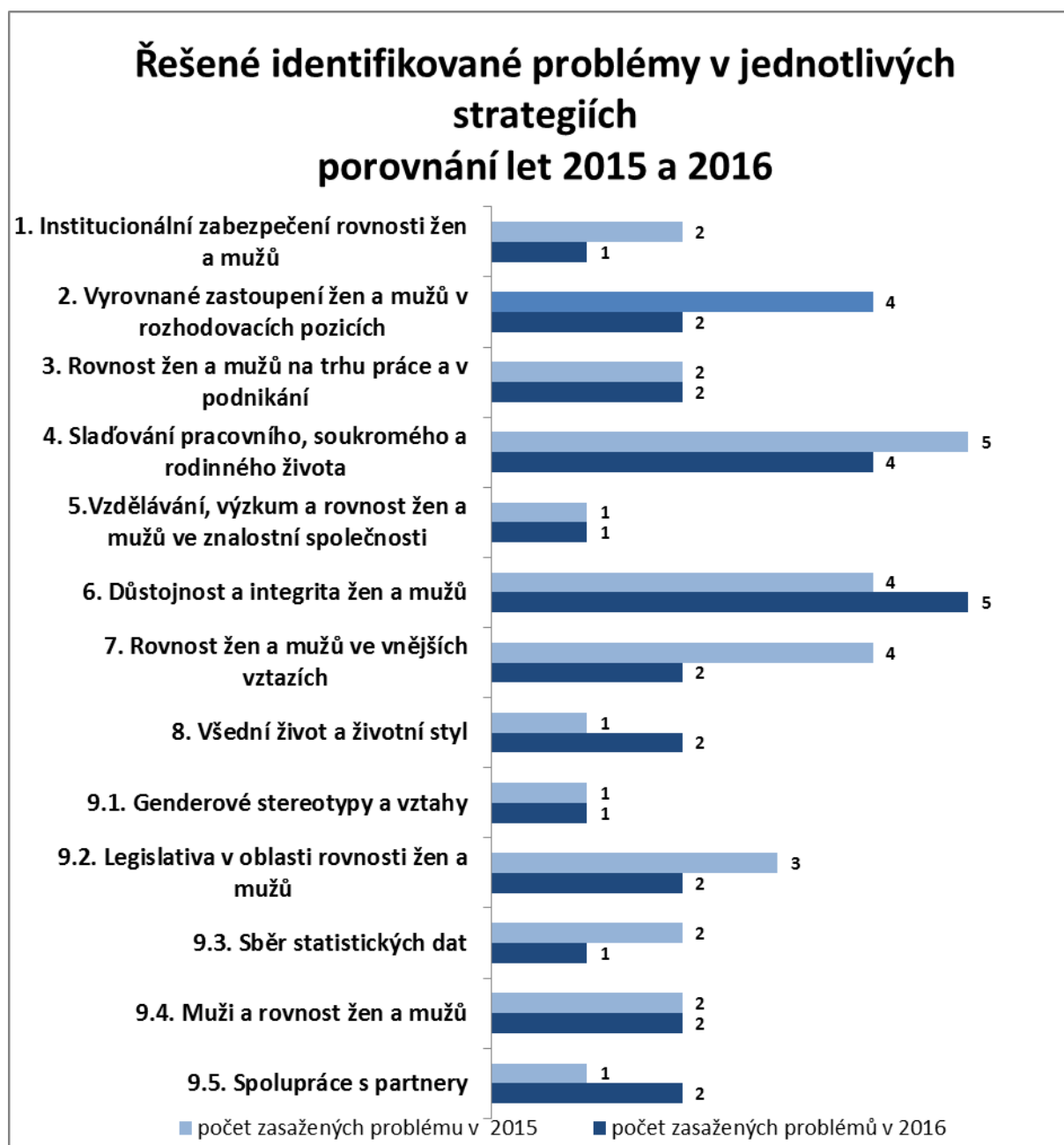
- **SÍŤ PRO RODINU: Rovný není stejný**

V souladu se Strategií bylo cílem projektu organizace Síť pro rodinu vytváření celospolečenských podmínek pro efektivní sladování pracovního, osobního a rodinného života. Vhodně strukturované a logicky navazující aktivity cílily k podpoře flexibilních forem práce, zvýšení podpory rodičů i poskytování firemní péče o děti předškolního věku. Kromě pozitivně laděné soutěže Společnost přátelská rodině (proběhla jak na celorepublikové, tak na krajské úrovni – v sedmi krajích ČR) spojené se slavnostním vyhlášením výsledků lze i v případě této organizace vyzdvihnout jako výrazně úspěšnou snahu o síťování organizací a podporu sdílení zkušeností (v rámci projektových aktivit se aktivně zapojilo 155 různých organizací z celé ČR).

Porovnání řešených identifikovaných problémů v projektech v roce 2015 a 2016

Graf č. 7: Řešené identifikované problémy v porovnání dotačního programu v roce 2015 a 2016

Z porovnání v grafu č. 7, na jaké identifikované problémy v rámci jednotlivých strategických oblastí se organizace ve svých projektech nejvíce zaměřovaly, vyplývá, že v posledních dvou letech se v rámci dotačního programu podařilo zasáhnout přibližně stejný počet problémů.

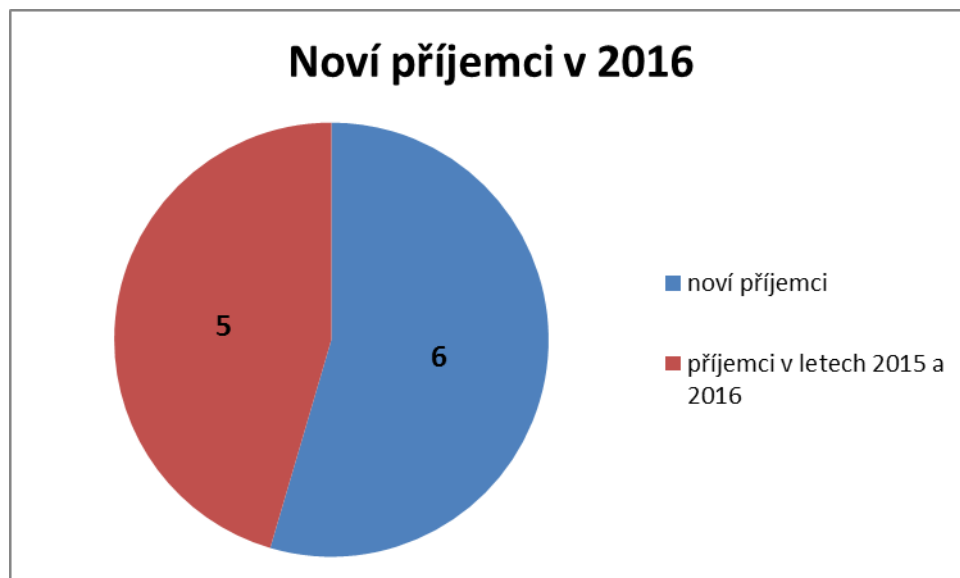
Graf č. 8: Naplnění strategických oblastí – porovnání 2015 a 2016

Z porovnání v grafu č. 8, jak podpořené projekty naplnily oblasti Strategie v posledních dvou letech, vyplývá, že méně se organizace v roce 2016 zaměřily na oblast vyrovnaného zastoupení žen a mužů v rozhodovacích pozicích (pouze 1 projekt oproti 5 v roce 2015) a více svými aktivitami zasáhly oblast důstojnosti a integrity žen a mužů (oproti 5 projektům v roce 2015 šlo v roce 2016 o 8 projektů; konkrétně o problematiku vysokého výskytu domácího násilí, sexuálního násilí a násilí ve veřejném prostoru). Více projektů (celkem 6 v roce 2016 oproti 3 v roce 2015) směřovalo do oblasti sladování pracovního, soukromého a rodinného života.

Srovnání dotačního programu v roce 2015 a 2016 z hlediska opakovaně podpořených příjemců

Graf č. 9: Organizace podpořené pouze v roce 2016 (tzv. noví příjemci) ve srovnání s organizacemi podpořenými jak v roce 2015, tak i v roce 2016

Tabulka č. 6: Příjemci podpoření pouze v roce 2016

Název NNO	Název projektu	Přidělená částka	Sídlo - Město
<i>Civitas per Populi, o.p.s.</i>	Gender analýza posuz. hodnocení vlivu staveb na živ. prostř.	205 500 Kč	Hradec Králové
<i>Persefona z. s.</i>	Komplexní řešení problematiky domácího a sexuálního násilí	567 075 Kč	Brno
<i>Unie porodních asistentek, z. s.</i>	Porodní asistentka na dosah	257 515 Kč	Praha
<i>NESEHNUTÍ</i>	Dialogem k etické reklamě	494 858 Kč	Brno
<i>Sdružení pro integraci a migraci, o. p. s.</i>	Migrantky mezi ženami	569 016 Kč	Praha
<i>La Strada Česká republika, o.p.s.</i>	Identifikace obchodovaných osob	104 304 Kč	Praha

Tabulka č. 7: Organizace podpořené v roce 2015 a 2016

Název NNO	Název projektu	Přidělená částka	Sídlo - Město
<i>Síť pro rodinu, z.s.</i>	Rovný není stejný	785 816 Kč	Praha
<i>Gender Studies, o. p. s.</i>	Strategické informační nástroje v oblasti genderové rovnosti	358 512 Kč	Praha
<i>Fórum 50 %, o.p.s.</i>	Naplnujme Strategii, podporujme rovnost: Podpora vyrovnaného zastoupení žen a mužů v rozhodovacích pozicích	435 750 Kč	Praha
<i>Slovo 21, z.s.</i>	JILEHA	670 640 Kč	Praha
<i>Česká ženská lobby, z. s.</i>	Hájíme práva žen v České republice	412 838 Kč	Praha

3. Shrnutí

Projekty realizované v rámci dotačního programu Podpora veřejně účelných aktivit nestátních neziskových organizací v oblasti rovnosti žen a mužů v roce 2016 přispěly ve všech svých aktivitách k posílení principu rovnosti žen a mužů a genderového mainstreamingu, daly podněty k lepšímu nastavení antidiskriminační legislativy a přinesly průřezově pozitivní opatření pro ženy i muže. Byla podpořena ochrana lidských práv a úcta k nim, posílena spravedlnost ve společnosti, zviditelněn princip nediskriminace a způsob participativnějšího rozhodování.

Výrazným prvkem v aktivitách projektů organizací podpořených v rámci dotačního programu v roce 2016 bylo síťování organizací zabývajících se problematikou rovnosti žen a mužů na různých úrovních. Zasiťované neziskové organizace se tak zejména stávají silnějším a výraznějším partnerem pro vyjednávání na legislativní úrovni i v osvětových kampaních směrem k odborné i široké veřejnosti, které jsou stále velice potřebné. Je tím zvýrazněna role nestátních neziskových organizací, která je v oblasti genderové rovnosti žen a mužů nezastupitelná v tom, že NNO v rámci svých projektových aktivit přinášejí zásadní témata, důležitá data o problematice jevů a ukazují účelná řešení vedoucí k jejich zvládnutí. Ve spolupráci s dalšími klíčovými aktéry (ministerstva, poslanecké a senátní výbory, pracovní skupiny apod.) se tak díky aktivitám realizovaným v projektech setkávají nad problémy a společně realizují konkrétní kroky přispívající výraznou měrou k nápravě genderové nerovnosti žen a mužů v České republice.

Tabulka č. 8: Přehled podpořených projektů v programu Podpora veřejně účelných aktivit nestátních neziskových organizací v oblasti rovnosti žen a mužů v roce 2016

Přehled podpořených projektů na rok 2016 v dotačním programu Podpora veřejně účelných aktivit nestátních neziskových organizací v oblasti rovnosti žen a mužů				
	Název organizace	Název projektu	Právní forma	Přidělená dotace (Kč)
1	<i>Civitas per Populi, o.p.s.</i>	Gender analýza posuzování hodnocení vlivu staveb na životní prostředí	o.p.s.	205 500
2	<i>Fórum 50 %, o.p.s.</i>	Naplňujeme Strategii, podporujeme rovnost: Podpora vyrovnaného zastoupení žen a mužů v rozhodovacích pozicích	o.p.s.	435 750
3	<i>Gender studies, o.p.s.</i>	Strategické informační nástroje v oblasti genderové rovnosti	o.p.s.	358 512
4	<i>Sdružení pro integraci a migraci, o. p. s.</i>	Migrantky mezi ženami	o.p.s.	633 231
5	<i>La Strada České republiky, o.p.s.</i>	Identifikace obchodovaných osob	o.p.s.	141 684
6	NESEHNUTÍ	Dialogem k etické reklamě	spolek	494 858
7	<i>Persefona, z. s.</i>	Komplexní řešení problematiky domácího a sexuálního násilí	spolek	603 410
8	<i>Síť mateřských center o.s.</i>	Rovný není stejný	spolek	785 816
9	<i>Slovo 21, z. s.</i>	JILEHA	spolek	670 640
10	<i>Unie porodních asistentek, z. s.</i>	Porodní asistentka na dosah	spolek	257 515
11	<i>Česká ženská lobby, z.s.</i>	Hájíme práva žen v České republice	spolek	413 060
Celkem				4 999 976

VYHODNOCENÍ DOTAČNÍHO PROGRAMU V OBLASTI PROTIDROGOVÉ POLITIKY

Rozsah problému užívání návykových látek a hazardního hraní

Protidrogová politika, proč vlastně?

Užívání návykových látek a závislostní chování je komplexní a mnohvrstevný jev s celou řadou vzájemně se ovlivňujících potenciálních rizik pro jedince i pro společnost. Jde zejména o jeho negativní sociální, zdravotní, trestněprávní, bezpečnostní a ekonomické dopady, které nepříznivě ovlivňují zdravý vývoj jednotlivců i společnosti ve všech uvedených aspektech.

V ČR se **počet osob, které jsou v riziku vzniku závislosti**, a jsou tak potenciálními nositeli společenských, zdravotních sociálních problémů na úrovni jednotlivce i společnosti, odhaduje následovně – tabák cca 2 mil. osob, alkohol cca 1,2 mil. osob, z toho ve vysokém riziku závislosti 640 tis. osob, konopí cca 200 tis. osob, z toho ve vysokém riziku 80 tis. osob, problémoví uživatelé opioidů (heroinu a buprenorfinu) a pervitinu (zejména injekční uživatelé) tvoří cca 45 tis. osob. V pásmu problémového hráčství se nachází 130-200 tis. osob, z nichž problémoví hráči tvoří 55-110 tis. osob.

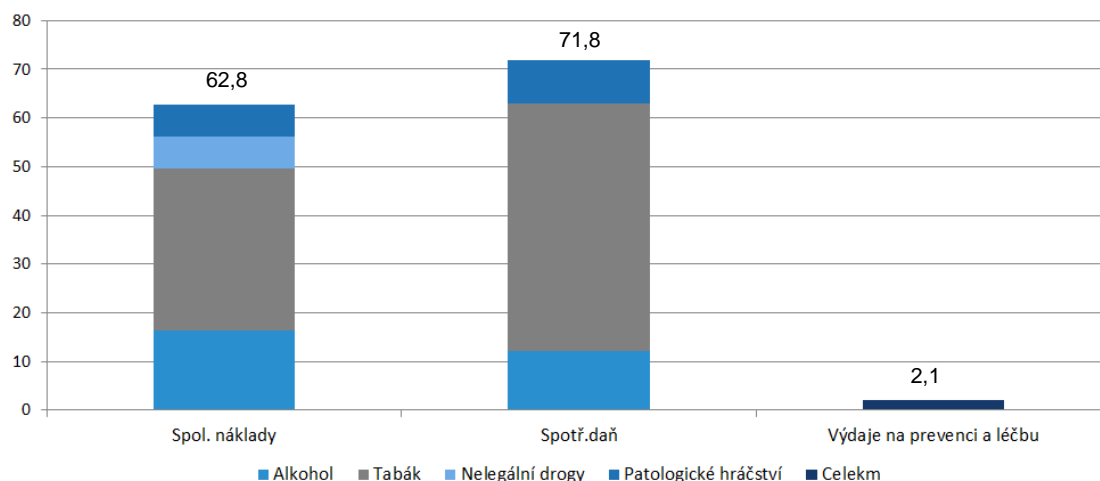
Společenské náklady užívání tří hlavních skupin psychotropních látek: legálního tabáku, legálního alkoholu a nelegálních (pouličních) drog v roce 2007 činily celkem 56,2 miliardy Kč (jde o konzervativní odhad, některé odhady jsou až dvojnásobné). Z toho společenské náklady užívání tabáku v ČR v roce 2007 činily 33,1 miliard Kč (59,0 %); společenské náklady užívání alkoholu činily 16,4 miliard Kč (29,1 %) a společenské náklady užívání nelegálních drog činily 6,7 miliard Kč (11,9 %). Společenské náklady na hazardní hraní byly za r. 2012 Psychiatrickým centrem Praha vyčísleny na 14,2–16,1 mld. Kč ročně (revidované odhady očištěné od nehmotných nákladů) dospěly k částkám 5,3–5,7 mld. Kč a 6,2–7,9 mld. Kč ročně.

Odvody spotřebních daní z legálních návykových látek (alkohol a tabák) a odvody daně z hazardního hraní jsou významným příjmem státního, resp. veřejných rozpočtů, řádově šlo v r. 2015 u tabáku o 50,9 mld. Kč, u lihu 7,1 mld. Kč, u piva 4,7 mld. Kč, vína 0,3 mld. Kč a z hazardního hraní 8,8 mld. Kč.

Na druhou stranu **výdaje veřejných rozpočtů na prevenci a léčbu** poruch spojených s užíváním návykových látek a hazardním hraním jsou řádově mnohem nižší, v r. 2015 tyto výdaje činily 558,5 mil Kč. Výdaje ze zdravotního pojištění na léčbu poruch spojených s užíváním návykových látek (dg. F10 až F19) v r. 2014 činily 1583 mil. Kč – struktura této největší části odhadovaných léčebných výdajů je však nejasná a specializovanými programy pro závislé je spotřebována jen malá část.

Grafické znázornění poměru odhadovaného rozsahu problému závislostí v ekonomickém vyjádření pomocí odhadu společenských nákladů závislostního chování či výběru daní ze závislostních produktů vs. výdaje, jež jsou veřejnými institucemi alokované na řešení dopadů závislostí, znázorňuje graf 1.

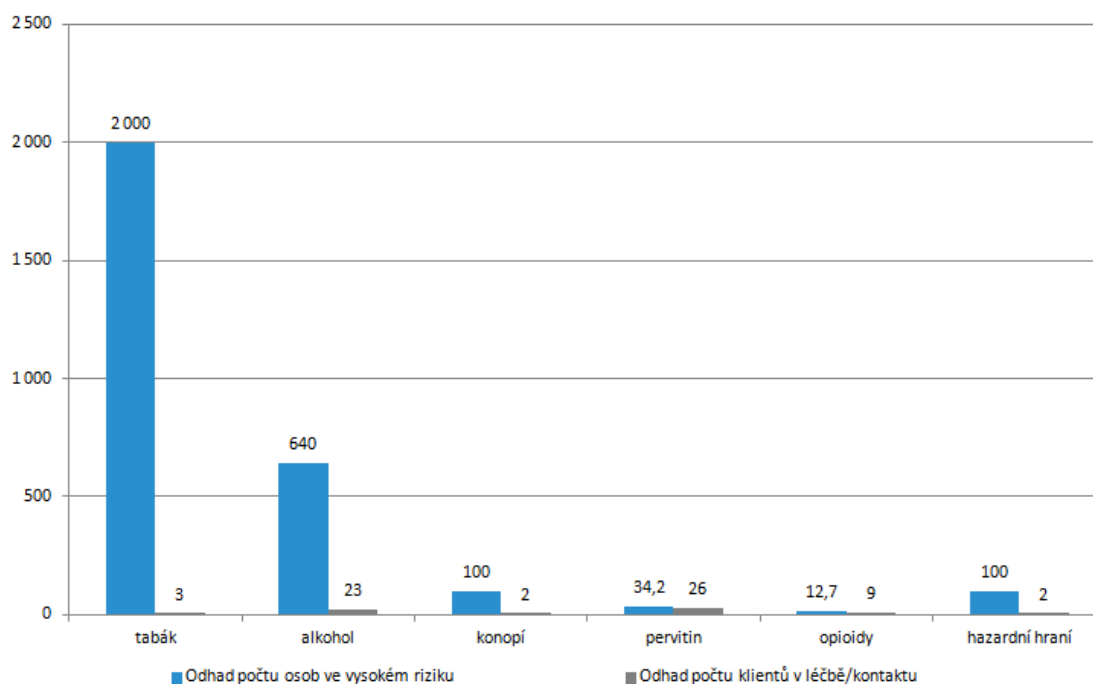
Graf 1: Společenské náklady, výběr spotřební daně, výdaje na prevenci a léčbu (mld. Kč)

Zobrazení poměru počtu osob, jež jsou v riziku vzniku závislostí a potřebují jistou formu preventivních a léčebných intervencí vs. počet osob, jež jsou skutečně v kontaktu s preventivně-léčebnými službami, je znázorněno v grafu 2.

Ve srovnání s odhadem počtu osob, jež jsou ve vysokém riziku závislostí a jež potřebují dostupnou intenzivní pomoc, je v kontaktu s léčebnými zařízeními pouze malá část.

Graf 2: Odhadovaný počet osob s problémem závislosti v ČR a počet osob v léčbě

Z výše uvedených údajů jasně vyplývá, že finanční zdroje alokované do redukce společenských škod – do prevence a léčby jsou neadekvátní. Je nezbytné upozornit, že bez přiměřených zdrojů je očekávaná redukce společenských škod nepravděpodobná a hrozí riziko, že se vytvářený systém protidrogové politiky vyprázdní a vysílí a nedosáhne se požadovaných výsledků. Potřeba protidrogové politiky a adiktologických služeb je postavena na jasně odůvodnitelných veřejnozdravotních a ekonomických základech.

1. Dotační řízení Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky

Účel dotačního řízení RVKPP

Účelem protidrogové politiky je zabezpečit ochranu jednotlivců a společnosti před zdravotními, sociálními, ekonomickými riziky škod, které může užívání návykových látek a hazardní hraní přinášet a zajistit bezpečnost jednotlivců, společnosti a majetku před dopady v podobě trestné činnosti spojené s distribucí a užíváním návykových látek a s problémovým hráčstvím.

Cíle a aktivity protidrogové politiky na konkrétní období jsou definované ve strategických dokumentech schvalovaných vládou: Národní strategii protidrogové politiky na období 2010–2018, akčních plánů realizace Národní strategie protidrogové politiky pro oblast nelegálních návykových látek, pro oblast hazardního hraní, k omezení škod působených alkoholem a pro oblast kontroly tabáku.

Účelem dotačního řízení Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky (RVKPP), které je administrováno přes rozpočtovou položku ÚV ČR, je přispět k plnění účelu protidrogové politiky a podpořit realizaci aktivit definovaných v akčních plánech protidrogové politiky.

Primárním zaměřením a účelem dotačního řízení RVKPP je, že tímto dotačním titulem se **spolufinancuje základní síť služeb pro uživatele nelegálních drog** a jejich blízké a **vytvoření dosud neexistující sítě služeb pro hazardní hráče**. Jde o služby, které jsou dlouhodobé, jsou vícezdrojově financovány a **zajišťují minimální dostupnost zdravotní a sociální péče o lidi s problémy způsobenými užíváním návykových látek a patologické hráče**.

Účelem existence služeb pro uživatele návykových látek a hazardní hráče je snižování nepříznivých zdravotních a sociálních důsledků závislostí pro společnost a samotné osoby ohrožené závislostí. Zejména jde o výskyt předávkování, infekčních nemocí a další somatické a psychiatrické komorbidity, míru nezaměstnanosti této cílové skupiny, vymanění se z dluhové pasti, v neposlední řadě snížení míry závislostního chování, ať už užívání návykových látek nebo hazardního hraní, a motivace k návratu k životnímu stylu bez závislosti.

Musíme zde upozornit na fakt, že před rokem 1990 byla léčba uživatelů všech typů psychoaktivních látek zajišťována ve státních zdravotnických zařízeních – protialkoholních poradnách (později tzv. AT ambulancích – ordinacích pro alkoholismus a jiné toxikomanie) a lůžkových zařízeních oboru psychiatrie. Následně však došlo k rozpadu této sítě AT poraden a ambulancí v důsledku zneplatnění zákona ukládajícího povinnost provozu těchto ambulantních zařízení v každém okrese tehdejší ČSSR a následným zrušením státních dotací. AT ambulance byly postaveny na stejnou úroveň s nesespecializovanými psychiatrickými ambulancemi (přičemž v sazebníku zdravotních výkonů nejsou žádné speciální lékařské výkony (kódy) pro specializaci „návykové nemoci“ kromě antabusové reakce). Postupně se většina z nich privatizovala a začala se věnovat jiné klientele nežli závislostem. Síť AT poraden se de facto rozpadla a dosud se ji nepodařilo plně nahradit. Služby pro lidi s problémy způsobenými návykovými látkami se začaly nerovnoměrně vyvíjet a síť služeb se uměle roztříštila dle cílových skupin (uživatelé nelegálních drog a uživatelé legálních návykových látek). Síť specializovaných služeb pro hazardní hráče nebyla vybudovaná vůbec. Absenci lékařských služeb začaly částečně nahrazovat nově vznikající komunitní služby – kontaktní a poradenská centra, terénní programy, terapeutické komunity, doléčovací programy, stacionáře, zřizované pracovníky nestátních nezdravotnických organizací převážně jen pro uživatele nelegálních drog.

Síť služeb pro uživatele nelegálních drog byla a je podporována systémem dotací, tj. z dotačních titulů jednotlivých resortů a krajů, který je nejvíc zranitelný a nestabilní.

Případnými restriktivními opatřeními napříč resorty na dotace pro služby pro uživatele drog hrozí rozpad sítě služeb, což reálně ohrožuje dostupnost a odbornost péče pro lidi s problémy způsobenými užíváním návykových látek.

Síť služeb pro patologické hráče není vybudovaná. Zastoupení problémových hráčů v léčbě je velmi nízké (2,5–5 % jejich odhadovaného počtu ročně). Hráči mají nedostatek informací o možnosti léčby a pomoci.

Účelem dotačního řízení RVKPP v oblasti hazardu je zmírnit negativní dopady hraní hazardních her a přispět k plnění cílů Národní strategie 2010–2018 rozvedených v Akčním plánu 2015-2018 pro oblast hazardního hraní. Prioritou dotačního řízení je podpora projektů, jejichž cílovou skupinou jsou osoby ohrožené nelátkovou závislostí a zejména vybudování sítě krajských center pro hazardní hráče.

V r. 2016 byla realizována 2 kola dotačního řízení RVKPP. První kolo dotačního řízení bylo zaměřeno na projekty v oblasti nelegálních návykových látek a oblasti hazardního hraní. Začátkem r. 2016 bylo mimořádně vyhlášené druhé kolo dotačního řízení RVKPP, které bylo zaměřené zejména na nově integrované oblasti protidrogové politiky, kterými jsou hazardní hraní, alkohol a tabák.³⁴ V celoročním součtu za obě kola dotačního řízení RVKPP bylo v r. 2016 poskytnuto celkem 118.234.000 Kč pro 205 projektů integrované protidrogové politiky.

Dotační řízení RVKPP financuje

Služby, jejichž kvalita a odborná způsobilost je pravidelně ověřovaná v rámci procesu certifikací³⁵ (v r. 2016 celkem 110,7 mil. Kč, 93,7 %):

- preventivní programy
- kontaktní centra
- terénní programy
- ambulantní léčby
- doléčovací programy
- stacionární programy
- substituční léčba
- terapeutické komunity
- adiktologické služby ve výkonu trestu a ve vazbě
- služby poradenství

Projekty, na které se proces certifikací nevztahuje:

- poradenství a léčba prostřednictvím moderních technologií (v r. 2016 celkem 2,1 mil Kč, 1,8 %)
- projekty poskytování informací uživatelům drog, odborné a laické veřejnosti, výzkumné projekty, projekty plnění aktivit akčních plánů (v r. 2016 celkem 5,4 mil Kč, 4,5 %)

---

³⁴ Závislosti jsou komplexním fenoménem, jednotlivé závislosti se vzájemně kombinují, proto je finančně efektivní využít synergický efekt a závislosti řešit společně v rámci jedné politiky a služeb. V r. 2014 proto vláda přijala koncept integrované protidrogové politiky a integrovala problematiku hazardního hraní, alkoholu a tabáku do jedné veřejné politiky.

³⁵ Certifikace jsou proces ověřování odborné způsobilosti a kvality poskytované péče osobám závislým a závislostí ohroženým. Toto ověřování v adiktologických službách probíhá každé 4 roky.

1.1 Dotační řízení zaměřené na oblast nelegálních návykových látek

Tato oblast je primárně zaměřena na podporu a udržení stávající sítě služeb pro uživatele zejména nelegálních návykových látek.

Účelem/cílem existence služeb pro uživatele drog je snižování nepříznivých zdravotních a sociálních důsledků užívání drog pro společnost a samotné uživatele, zejména jde o výskyt předávkování, infekčních nemocí a další somatické a psychiatrické komorbidity, míru nezaměstnanosti této cílové skupiny a v neposlední řadě snížení míry užívání drog a motivace k návratu k životnímu stylu bez drog u uživatelů drog a závislých na návykových látkách.

- V kontaktu s pomáhajícími službami je 70 % odhadované populace problémových uživatelů drog, což je v kontextu ostatních evropských zemí nadprůměrem.

Nízkoprahové programy (kontaktní centra a terénní programy) jsou zaměřené na navázání kontaktu s cílovou skupinou, na kontaktní práci, poradenství v oblasti prevence a léčby závislosti, práci s motivací, na sociální práci, na vybrané výkony zdravotní péče. Nízkoprahové programy jsou vedeny zejména přístupem snižování rizik spojených s problémovým užíváním drog (včetně možnosti programu výměny injekčního náčiní), usilujícím o ovlivnění motivace uživatelů ke změně životního stylu, rizikového chování a k vyhledání další odborné pomoci. Jsou nejvýznamnějším článkem v ochraně veřejného zdraví a společnosti před šířením infekčních nemocí.

V r. 2016 bylo z dotačního řízení RVKPP podpořeno 104 nízkoprahových programů – kontaktních center a terénních programů. S těmito programy bylo v kontaktu 30,4 tis. uživatelů drog, nejčastěji šlo o uživatele pervitinu (19,8 tis., 62,8 %), dále uživatele opioidů 6,8 tis., 21,6 %) a konopných drog (2,8 tis., 8,8 %). Oproti r. 2014 stoupl počet provedených testů na infekční nemoci v dotovaných nízkoprahových programech RVKPP téměř dvojnásobně z 5,8 tis testů na 10,3 tis. provedených testů.

Tab. 1: Uživatelé návykových látek v kontaktu s nízkoprahovými službami podpořenými v dotačním řízení RVKPP podle typu užívané látky

Základní (primární) droga	2015	2016
Pervitin	19 110	19 841
Opioidy, z toho	6 324	6 827
- heroin	2 397	1 929
- buprenorfin	3 381	3 944
- jiné opioidy	546	954
Konopné látky	2 039	2 805
Těkavé látky	72	98
Celkem uživatelů drog	29 508	31 578
Injekční uživatelé	22 364	24 317
Uživatelé alkoholu	690	908
Počet klientů uživatelů celkem	30 241	32 540

Tab. 2: Počet vybraných výkonů v nízkoprahových službách podpořených v dotačním řízení RVKPP

Poskytovaná služba	Počet výkonů		
	2014	2015	2016
Počet programů	93	94	99
Celkový počet kontaktů (přímé + nepřímé)	-	494 324	488 203
Individuální poradenství	27 169	27 361	28 923
Krizová intervence	1 273	1 226	1 247
Sociální práce	29 627	30 629	28 691
Zdravotní ošetření	11 499	11 791	11 772

Distribuce HR materiálu	286 684	278 854	272 803
Počet vydaných jehel	6 531 605	6 315 914	6 290 866
Testování na infekční nemoci	5 824	9 376	10 299

Obrázek 1: Počet distribuovaných jehel a stříkaček v krajích ČR v r. 2015 na 1000 obyvatel ve věku 15–64 let

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti

Ambulantní péče o uživatele návykových látek je poskytována jako zdravotní a/nebo sociální služba. Sestává zejména z komplexní diagnostiky, individuální a skupinové psychoterapie, poradenství, sociální práce, farmakoterapie, socioterapie, rodinné terapie a edukace příbuzných osob pacientů/klientů.

V r. 2016 podpořila RVKPP 20 programů ambulantní léčby, včetně 7 programů poskytujících také substituční léčbu a jednoho certifikovaného stacionárního programu. Tyto programy měly v péči v r. 2016 celkem 3 633 klientů, z toho 2 707 uživatelů drog.

Tab. 3: Klienti ambulantních programů podpořených v dotačním řízení RVKPP

Ukazatel	2015	2016
Počet programů	15	19
- z toho počet programů se substituční léčbou	5	6
Počet klientů uživatelů drog	2 452	2 707
- z toho počet klientů v substitučních programech	290	732
Počet klientů uživatelů alkoholu	908	868
Počet všech klientů uživatelů a závislých	3 398	3 633
Počet klientů ne uživatelů – osob blízkých	2 159	2 449

Tab. 4: Počet vybraných výkonů v ambulantních programech podpořených v dotačním řízení RVKPP

Poskytovaná služba	Počet výkonů	
	2015	2016
Celkový počet kontaktů (přímé + nepřímé)	71 723	153 624*
Individuální poradenství	10 793	14 882
Individuální psychoterapie	11 826	17 338
Skupinové poradenství	436	597
Skupinová psychoterapie	2 736	1 430
Krizová intervence	431	451
Rodinná terapie	1 548	1 571

Skupiny pro rodiče a osoby blízké	347	110
Pracovní terapie	344	172
Sociální práce	5 406	5 644
Psychiatrické vyšetření	3 720	4 028
Somatické vyšetření	1 505	1 347
Zdravotní ošetření	101	284
Vyšetření adiktologem při zahájení adiktologické péče (38021)	96	2 568
Vyšetření adiktologem kontrolní (39022)4)	31	2 080
Minimální kontakt adiktologa s pacientem (38023)	101	6 988
Adiktologická terapie individuální (38024)	826	2 527
Adiktologická terapie rodinná (38025)	145	146
Adiktologická terapie skupinová (38026)	21	134

* nárůst je způsoben vstupem velké pražské služby do dotačního řízení RVKPP

Péče v terapeutických komunitách obvykle trvá 6 až 18 měsíců. Terapeutická komunita je pobytové zařízení, jehož prvořadým cílem je pomáhat klientům k zotavení či úzdravě jejich adiktologických poruch prostřednictvím postupů podporujících jejich osobní rozvoj za současného dodržování abstinence od návykových látek. Terapeutická komunita nabízí strukturované, bezpečné a podnětné prostředí pro učení, růst a zrání, které se děje především prostřednictvím sociálního učení v kontextu vymezeném jasnými a srozumitelnými pravidly.

RVKPP v rámci svého dotačního řízení podporuje již standardně 10 terapeutických komunit, které v r. 2016 pracovaly celkem s 375 klienty/uživateli drog a vykázaly 146 382 kontaktů. Skupina klientů, uživatelů drog, je tvořena z 82,7 % klientů s primární drogou pervitin, 7,63 % s primární drogou heroin, 3,67% kanabinoidy a 5,93 % ostatní drogy.

Tab. 5: Klienti terapeutických komunit podpořených v dotačním řízení RVKPP

Ukazatel	2015	2016
Počet programů	10	10
Počet klientů uživatelů drog	394	354
Počet klientů uživatelů alkoholu	13	18
Počet všech klientů uživatelů a závislých	407	375
Celkem všech klientů včetně osob blízkých	472	610
Kapacita	171	171
Počet lůžek	51 885	53 618

Tab. 6: Počet vybraných výkonů v terapeutických komunitách podpořených v dotačním řízení RVKPP

Poskytovaná služba	Počet výkonů	
	2015	2016
Individuální poradenství	7 098	7 751
Individuální psychoterapie	998	855
Skupinové poradenství	7 139	5 259
Skupinová psychoterapie	2 305	3 755
Krizová intervence	1 476	1 412
Rodinná terapie	371	251
Skupiny pro rodiče a osoby blízké	156	181
Pracovní terapie	101 087	102 511
Sociální práce	5 208	6 362
Psychiatrické vyšetření	589	491
Somatické vyšetření	170	161
Zdravotní ošetření	641	1 895

Programy následné péče/doléčování jsou zaměřené na podporu a udržení abstinence klientů/pacientů po léčbě v základním léčebném programu a pomáhají jim v navrácení do podmínek běžného života. Programy poskytují podpůrnou individuální a skupinovou psychoterapii, sociální práci, prevenci relapsu, nabídku volnočasových aktivit a dle svých možností i chráněné bydlení a chráněná pracovní místa a rekvalifikaci.

V r. 2016 celkem 15 zařízení, podpořených z dotačního řízení RVKPP, pracovalo s 818 klienty a vykážalo 42 810 kontaktů. Klienty programů následné péče tvořily v r. 2016 ze 62,3 % uživatelé pervitinu, 23 % uživatelé alkoholu, 6,9 % heroinu, 3,6 % konopných drog, 2 % uživatelé opiátů a 1,2 % uživatelé ostatních drog.

Tab. 7: Programy následné péče podpořené z RVKPP v l. 2014 až 2016

Ukazatel	2014	2015	2016
Počet programů	11	12	15
Počet klientů v následné péči	661	743	818
Kapacita chráněného bydlení (počet míst)	120	127	147

Tab. 8: Vybrané služby programů následné péče a počty výkonů provedených v l. 2014 až 2016 u projektů podpořených z dotačního řízení RVKPP

Poskytovaná služba	Počet výkonů		
	2014	2015	2016
Individuální poradenství	6 241	7 579	7 543
Individuální psychoterapie	7 746	6 637	11 132
Socioterapie	3 516	4 649	4 432
Sociální práce	4 337	4 066	4 564
Pracovní terapie	475	761	1 038
Testy na přítomnost drog	1 963	2 862	3 559
Skupinová psychoterapie	2 711	2 444	1 208
Skupinové poradenství	1 106	1 568	1 988
Krizová intervence	152	248	463

Adiktologické služby ve vězení jsou poskytovány uživatelům ve vazebních věznicích, věznicích a po výstupu z vězení. Služby jsou poskytovány v oblasti prevence a léčby závislostí, zacílené na změnu životního stylu a prevenci recidivy drogové i kriminální. Doplnují nabídku péče o uživatele drog v prostředí věznic, kterou zajišťují zaměstnanci Vězeňské služby. Využívá efektu externisty, kdy drogově závislí vězni více důvěřují osobám, které nejsou součástí vězeňského systému.

V r. 2016 z dotačního řízení RVKPP bylo podpořeno 5 programů pracujících s uživateli drog ve vazbě nebo v trestu odnětí svobody. Tyto programy v r. 2016 vykážaly 1 688 klientů uživatelů drog a 10 760 kontaktů – z toho 82,09 % tvořili klienti s primární drogou pervitin, 10,05 % s primární drogovou heroin, 4,3 % kanabinoidy a ostatní drogy 3,5 %.

Tyto programy v r. 2016 pracovaly s 18 věznicemi (Brno, Břeclav, Heřmanice, Jiřice, Kuřim, Mírov, Odolov, Ostrov nad Ohří, Pardubice, Rapotice, Ruzyně, Rýnovice, Světlá nad Sázavou, Stráž pod Ralskem, Valdice, Velké Přílepy, Vinařice, Znojmo) a v 6 vazebních věznicích (Opava, Olomouc, Ostrovem nad Ohří, Hradec Králové, Liberec, Praha – Pankrác)

Tab. 9: Klienti adiktologických služeb ve vězení podpořených v dotačním řízení RVKPP

Ukazatel	2014	2015	2016
Počet programů	4	4	5
Počet klientů uživatelů drog	1 142	1 296	1 502
Počet klientů uživatelů alkoholu	65	92	149
Počet všech klientů uživatelů a závislých	1 224	1 411	1 810
Počet klientů neuzivatelů – osob blízkých	201	159	122
Počet klientů ve vazbě	391	318	375
Počet klientů ve VTOS	852	1 282	1575
Počet klientů před nástupem do VTOS	72	102	100
Počet klientů po výkonu VTOS	166	164	161

Tab. 10: Vybrané služby programů adiktologických služeb ve vězení a počty výkonů provedených v I. 2014 až 2016

Poskytovaná služba	Počet výkonů		
	2014	2015	2016
Celkový počet kontaktů (přímé + nepřímé)	-	7 785	10 760
Individuální poradenství	6 154	6 566	6 898
Skupinové poradenství	218	329	329
Krizová intervence	38	45	112
Rodinná terapie	7	15	12
Sociální práce	2 242	2 209	2 511

Cílem **preventivních programů** je předcházet užívání návykových látek, oddálit začátek experimentování a užívání návykových látek do pozdějšího věku, a pokud už k užívání návykových látek dochází, snížit frekvenci a míru užívání. Podpora preventivních programů není prioritním zaměřením dotačního řízení RVKPP. Finanční podpora preventivních programů je primární odpovědností ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. RVKPP podporuje v rámci dotačního řízení na nelegální drogy pouze specifickou drogovou prevencí selektivní a individuální.

V r. 2016 RVKPP podpořilo 5 programů specifické adiktologické primární prevence. Tyto programy vykázaly 12 900 hodin všeobecné primární prevence, 2 846 hodin selektivní a 1 041 hodin indikované specifické primární prevence.

Tab. 11: Vybrané služby programů primární prevence podpořených z dotačního řízení RVKPP

Ukazatel	2015	2016
Počet programů	5	5
Všeobecná a selektivní prevence		
Počet hodin	9 314	12 160
Počet institucí	1 189	799
Počet tříd	2 739	2 832
Počet dětí	50 963	34 957
Počet pedagogů, rodičů apod.	5 815	4 750
Indikovaná prevence		
Počet hodin	863	1 041
Počet institucí	11	3
Počet osob	817	353
Počet dětí	366	265
Počet pedagogů, rodičů apod.	176	163

1.2 Dotační řízení zaměřené na oblast hazardního hraní

Účelem dotačního řízení RVKPP v oblasti hazardního hraní je zmírnit negativní dopady hraní hazardních her. Prioritou je vybudování a rozvoj sítě preventivních a léčebných programů/služeb pro hazardní hráče a vybudování sítě krajských center pro hazardní hráče.

V návaznosti na priority Akčního plánu 2015-2018 pro oblast hazardního hraní se dotační řízení RVKPP zaměřilo v r. 2016 na:

- zvýšení informovanosti veřejnosti a na primárně-preventivní aktivity zejména mezi dětmi a mládeží, jejichž cílem je předejít rozvoji rizikového chování v oblasti hazardního hraní,
- zvýšení informovanosti hráčů hazardních her,
- zvýšení dostupnosti specializovaných programů poradenství a léčby pro patologické hráče a zvýšení územní dostupnosti těchto programů,
- finanční podporu realizace výzkumů a výměny mezinárodních a národních zkušeností v oblasti hazardního hraní.

V I. 2013–2015 vypisovala RVKPP dotační řízení na podporu projektů v oblasti prevence a léčby problémového hráčství ve výši 3–5 mil. Kč ročně. V r. 2016 byla tato částka zvýšena na přibližně 24,5 mil. Kč a nově byly podpořeny projekty v oblasti alkoholu a tabáku ve výši 1,6 mil. Kč (viz dále).

Tab. 12: Financování projektů zaměřených na hazardní hraní v I. 2013-2016

Rok	Počet podpořených projektů	Výše přidělených dotací (v Kč)
2013	16	5.000.000
2014	11	3.000.000
2015	17	5.000.000
2016	50	24.516.000

Tab. 13: Počet a struktura programů/služeb podpořených v oblasti hazardního hraní v jednotlivých letech

Typ služby/projektu	2013	2014	2015	2016
Preventivní programy	-	-	2	9
Poradenství	3	2	2	3
Ambulantní léčba	10	9	13	23
Následná péče/doléčování				3
On-line poradenství	-	-	-	2
Informace, výzkum, hodnocení	3	-	-	10
Celkem	16	11	17	50

Zvýšení informovanost veřejnosti zejména o dostupnosti služeb pomoci pro hazardní hráče, o rizicích hazardního hraní apod. je jednou z priorit akčního plánu pro oblast hazardního hraní. Soustavné informační a osvětové iniciativy mají potenciál zlepšit znalosti a/nebo změnit postoje osob na úrovni celé komunity.

Informování veřejnosti bylo spíše součástí projektů zaměřených na vznik a podporu rozvoje preventivních a léčebných služeb pro hazardní hráče. Informační aktivity byly součástí 14 projektů podpořených v rámci dotačního řízení RVKPP. V prostředí *land base* jsou nejčastěji využívané letákové kampaně, které slouží jako doplnění aktivit nově vznikajících služeb. Obecně je cílem těchto kampaní zvýšit povědomí o adiktologických službách nebo informovat o projevech problémového hraní a jeho zdravotních a sociálních dopadech. V rámci propagace a podpory služeb pro problémové hráče byly zorganizované propagační akce (informační letáky, vizitky, plakáty, semináře pro veřejnost, články v lokálních periodikách, rozhovory v rozhlase, dále facebookové kampaně, tvorba youtube videí apod.)

Vznikající služby zároveň informují o svých službách pro hazardní hráče v on-line prostředí. Webové stránky mají vlastní vizuální identitu, na některých webových stránkách jsou návštěvníkům k dispozici sebehodnotící testy mapující míru rizika rozvoje problémových forem hraní. Většina on-line prezentací cílí na hráče hazardních her a jejich blízké a jeden projekt má cílovou skupinu hráče počítačových her. Weby nabízejí různou míru interaktivity. Například web provozovaný Centrem protidrogové prevence a terapie umožňuje chat návštěvníků mezi sebou a v pracovních dnech i s proškoleným pracovníkem.

Dopad těchto kampaní je spíše lokální vzhledem k tomu, že chybí finanční prostředky na realizaci celostátních kampaní zaměřených na zvýšení informovanosti obecné populace o projevech a rizicích problémového hraní tak, jak předpokládá Akční plán pro oblast hazardního hraní.

Cílem **preventivních programů** je předcházet rizikovému chování (hazardnímu hraní), oddálit jeho začátek do pozdějšího věku. Podpora preventivních programů je primární odpovědností ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Míra realizace preventivních opatření v oblasti hazardního hraní je v ČR obecně velmi nízká. Prevence problémového hráčství u dětí a mládeže je formálně součástí systému školské prevence rizikového chování, avšak tyto preventivní programy se problematiky hraní hazardních her dotýkají spíše okrajově, a to z důvodů nízké poptávky ze strany škol.

Podpora prevence není prioritním zaměřením dotačního titulu RVKPP. S cílem stimulovat rozvoj preventivních programů v oblasti hazardního hraní však RVKPP v r. 2016 podpořila 9 projektů specifické prevence zaměřených na prevenci hazardního hraní, nebo prevenci hazardního hraní a užívání návykových látek mezi dětmi a mládeží. Podpořené projekty jsou koncipovány jako dlouhodobé s cílem předcházet výskytu určité specifické formy rizikového chování, v tomto případě hry hazardních her, rizikového chování na internetu a užívání návykových látek.

Celkem 8 projektů se týkalo preventivních programů ve školách, jeden z nich se navíc zaměřil na širší cílovou skupinu (dospělá veřejnost, senioři). Jeden projekt byl zaměřen na vzdělávání preventivních pracovníků v preventivním programu zaměřeném na hazardní hraní.

Tab. 14: Vybrané ukazatele všeobecné a selektivní primární prevence hazardního hraní podpořených projektů z dotačního řízení RVKPP.

Ukazatel	2016
Počet programů	8
Počet bloků primární prevence	790
Počet institucí	139
Počet tříd	421
Počet dětí	11 583
Počet pedagogů, rodičů apod.	426

* V r. 2015 byly podpořeny 2 projekty primární prevence, ty však nebyly zaměřené na školskou prevenci. Šlo o vzdělávání pedagogů a pracovníků v prevenci a o vzdělávání zaměstnanců herního průmyslu.

Z hlediska dostupnosti a geografického pokrytí byly z dotačního řízení RVKPP podpořeny programy v 6 krajích.

V rámci projektu, který byl zaměřený na přenos dobré praxe v oblasti prevence patologického hráčství, byly v r. 2016 realizovány dva kurzy pro preventivní pracovníky, kterých se účastnilo celkově 21 osob. V rámci pilotního testování byl program realizován na 4 školách pro 90 žáků v Jihomoravském kraji, dále se programu účastnilo 16 žáků ve speciálních třídách. Projekt se také zaměřil na pilotní testování v nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež, kterého se účastnilo 64 dětí a mladistvých.

Další kategorií preventivních aktivit, kromě školských preventivních programů, informačních a preventivních aktivit pro veřejnost, jsou i programy podporující kontrolu hráčského chování anebo školení personálu pro kontakt s hráči. Společnost Podané ruce realizovala v r. 2016 školení pro personál heren. Jde o aktivitu vedoucí k prevenci patologického hráčství zákazníků v provozovnách herního průmyslu. Školení proběhlo formou předání informací o problematice patologického hráčství, možnosti rozpoznání problémového hraní u zákazníků provozoven a systému péče o hazardní hráče. Cílem proškolení pracovníků byl rozvoj schopnosti identifikace rizikových hráčů a následné předání informace o službách, které v regionu fungují. V průběhu realizace tohoto projektu bylo proškoleny 143 pracovníků z 34 heren v krajích Jihomoravský, Olomoucký, Moravskoslezský.

Ambulantní péče sestává zejména z komplexní diagnostiky, individuální a skupinové psychoterapie, poradenství, sociální práce, farmakoterapie, socioterapie, rodinné terapie a edukace příbuzných osob pacientů/klientů. Výhodou ambulantní léčby je to, že se nevyžaduje pracovní neschopnost. Většina adiktologických programů pro problémové, patologické hráče a jejich blízké má ordinační hodiny přizpůsobeny tak, aby je lidé mohli navštěvovat i po pracovní době. Snižuje se tak bariéra vstupu do léčby. Prioritním zaměřením dotačního titulu je **zvýšení dostupnosti sítě služeb ambulantní péče** je příspěvek k růstu počtu klientů kontaktující tyto služby.

V r. 2016 podpořila RVKPP 23 projektů ambulantní léčby pro hazardní hráče a 3 programy poradenství (realizované v menších městech v rámci kontaktních poradenských služeb). Ambulantní léčba pro hazardní hráče je tak poskytována v 43 městech.

V rámci uvedených projektů byl podpořen vznik krajských center pro léčbu patologického hráčství v 7 krajích – hl. m. Praze, Jihomoravském, Jihočeském, Libereckém, Olomouckém, Ústeckém a Zlínském. Krajská centra by se postupně měla vybudovat tak, aby nabízela komplexní péči od vyhledávání klientů, přes ambulantní léčbu, doléčování, dluhové poradenství apod. Krajská centra by svými detašovanými pracovišti měly pokrýt další regiony/města kraje.

Tab. 15: Klienti ambulantních programů a programů poradenství pro hazardní hráče podpořených v dotačním řízení RVKPP

Ukazatel	2015	2016
Počet měst, ve kterých existuje program pro hazardní hráče	21	46
- z toho počet krajských center pro hazardní hráče	-	7
Počet klientů patologických hráčů	384	1 017
Počet všech klientů s nelátkovou závislostí	400	1 078
Počet klientů osob blízkých	283	531

* Počet měst není shodný s počtem projektů podpořených z dotačního řízení – v rámci jednoho projektu může být podpořeno několik pracovišť péče pro hazardní hráče.

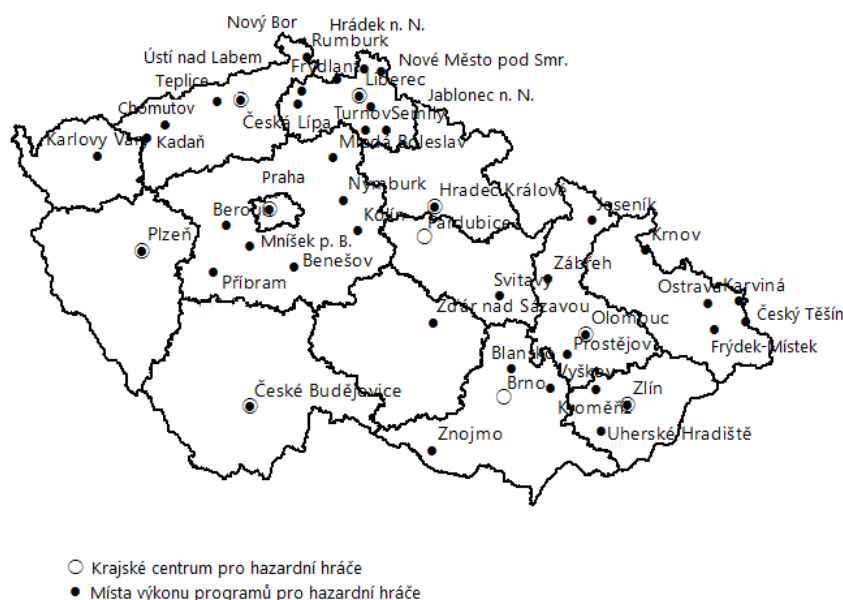
Mimo tyto programy pro hazardní hráče poskytly ostatní adiktologické služby v r. 2016 pomoc 113 klientům s nelátkovou závislostí, z toho 99 patologickým hráčům.

Tab. 16: Počet vybraných výkonů v specializovaných ambulantních programů pro hazardní hráče podpořených v dotačním řízení RVKPP

Poskytovaná služba	Počet výkonů	
	2015	2016
Celkový počet kontaktů (přímé + nepřímé)	4 172	12 871
Individuální poradenství	869	5 884
Sociální práce	271	1 360
Práce s rodinou	124	357
Telefonické, písemné a internetové poradenství	455	2 552

Mezi léty 2015 a 2016 byl zaznamenán významný meziroční nárůst počtu klientů s nelátkovou závislostí v adiktologických službách pro hazardní hráče, kterých bylo v r. 2016 až 2,7x víc než v roce předchozím. Důvodem může být dopad lokální informačních kampaní a významně vyšší dostupnost ambulantních služeb pro problémové, patologické hráče a jejich blízké.

Obrázek 2: Dostupnost ambulantních programů pro problémové hráče podpořených RVKPP v r. 2016

Programy následné péče/doléčování jsou zaměřené na podporu a udržení abstinence klientů/pacientů po léčbě v základním léčebném programu a pomáhají jim v navrácení do podmínek běžného života. Programy poskytují podpurnou individuální a skupinovou psychoterapii, sociální práci, prevenci relapsu, nabídku volnočasových aktivit a dle svých možností i chráněné bydlení a chráněná pracovní místa a rekvalifikaci.

V rámci dotačního řízení RVKPP byly v r. 2016 podpořeny 3 projekty následné péče pro hazardní hráče.

Tab. 17: Programy následné péče podpořené z RVKPP v I. 2014–2016

Ukazatel	2015	2016
Počet programů	3	3
Počet klientů patologických hráčů	35	46
Počet klientů – osob blízkých	6	16
Kapacita chráněného bydlení (počet míst)	15	17

Tab. 18: Vybrané služby programů následné péče a počty výkonů provedených v I. 2014 a 2016 u projektů podpořených z dotačního řízení RVKPP

Poskytovaná služba	Počet výkonů	
	2015	2016
Celkový počet kontaktů (přímé + nepřímé)	1 476	2 534
Individuální poradenství	359	293
Individuální psychoterapie	154	420
Sociální práce	148	268

On-line léčba, resp. léčba využívající moderní technologie (internet) je novým trendem v léčbě závislostí, zejména v zahraničí. V ČR není zatím velmi rozšířena. Léčba přes internet je strukturovaná, časově ohraničena na 6 až 8 týdnů, vede klienta přes deník, různé

materiály a úkoly a je realizovaná pod dohledem terapeuta, který je s klientem v kontaktu min. 1x týdně.

V r. 2016 bylo podpořeno vytvoření on-line léčby v oblasti hazardního hraní www.koncimshranim.cz, stránky prošly pilotním ověřením a v r. 2017 se očekává její plný provoz. Adiktologické služby poskytují také poradenství přes internet prostřednictvím on-line poraden.

V rámci dotačního řízení RVKPP byly podpořeny i **výzkumné projekty v oblasti hazardního hraní**. Celkem šlo o pět výzkumných projektů zaměřených na zkoumání chování hráčů v prostředí on-line, na elektronických hracích zařízeních či hodnocení dopadů hazardu na lokální úrovni.

Analýza chování českých uživatelů na zahraničních hazardních serverech srovnává chování českých hráčů na českých a světových webech s hazardním hraním, poskytuje analýzu chování dle typu hazardní hry, časové období hraní apod. Výsledky výzkumu mohou sloužit ministerstvu financí při implementaci opatření pro snížení míry škodlivého hraní například formou prováděcí vyhlášky k zákonu 186/2016Sb., o hazardních hrách.

Jako podklad k změně podzákoných norem v oblasti hazardního hraní je koncipován také projekt zaměřený na experimentální ověření vybraných opatření pro zodpovědné hraní. V rámci projektu byla zpracována podrobná analýza behaviorálních aspektů, které jsou relevantní pro opatření pro zodpovědné hraní. Výstupem projektu jsou doporučení pro podobu budoucí vyhlášky, která bude mimo jiné obsahovat regulaci grafické úpravy prvků definovaných v § 45 (Registrace) a § 49 (Informační povinnost u technické hry) zákona 186/2016 Sb., aby došlo ke zmírnění negativních dopadů hazardního hraní.

Projekt zaměřený na hazardní hraní na elektronických hracích zařízeních přinesl popis fenoménu, prozkoumal jev problémového hraní a související aspekty životního stylu problémových hráčů. V návaznosti na výsledky budou připraveny opatření efektivních intervencí pro služby sociální prevence.

Další z podpořených projektů se zabývá problematikou hodnocení dopadů hazardního hraní na místní úrovni. Projekt má přinést jednoduché aplikace, která na základě zpracované metodiky umožní hodnotit dopady hazardu na lokální úrovni ex-ante, a tím umožní obcím zvolit vhodnou míru regulace s ohledem na očekávané socio-ekonomické dopady hazardního hraní v daném regionu.

Výsledky relevantních výzkumných projektů v oblasti hazardních her budou předány MF a obecním úřadům v ČR.

1.3 Další oblasti integrované protidrogové politiky podpořené v rámci dotačního řízení (alkohol, tabák a jiné)

Z dotačního řízení RVKPP byly podpořeny také projekty zaměřené na oblast alkoholu a tabáku.

V r. 2016 bylo podpořeno vytvoření a stabilizace provozu Národní linky pro odvykání kouření (800 35 00 00), která poskytuje v pracovních dnech od 10 do 18 hodin bezplatnou pomoc kuřákům s odvykáním. Linka v době provozu od 01.09. do 31.12.2016 obsloužila celkem 240 hovorů, z nichž každý trval průměrně 10 minut. V rámci tohoto projektu byl spuštěn také web pro odvykání kouření, jež navštívilo v r. 2016 celkem 2 743 uživatelů.

Dále byl realizován výzkumný projekt Adaptace a pilotní ověření funkčnosti a uživatelské přívětivosti online intervence prevence relapsu u kuřáků tabáku, který slouží k nastavení aplikace pro odvykání kouření formou intervence eHealth. Aplikace komunikuje s uživateli pravidelně po dobu dvou měsíců prostřednictvím textových zpráv, e-mailem nebo po přihlášení na webovou stránku aplikace.

V oblasti eHealth byl také podpořen projekt Interaktivní program pro redukci škodlivého pití alkoholu. V rámci projektu byla vytvořena interaktivní webová aplikace zaměřená na snížení rizikové konzumace alkoholu u mladých dospělých. Projekt dále přispěl ke zvýšení informovanosti o zdravotních rizicích ve vztahu k nadměrnému užívání alkoholu vzhledem ke snadné dostupnosti aplikace pro uživatele.

V oblasti informování veřejnosti o rizicích nadměrného pití a kouření tabákových výrobků byl podpořen projekt Příprava informační kampaně o závislostech v rámci ČR a propagace služeb pro uživatele návykových látek a hazardní hráče. Výstupem projektu jsou zpracované podklady pro kampaň včetně ověření dopadů a účinnosti opatření k realizaci v následujícím období. V rámci projektu proběhly také workshopy k problematice mediální prezentace adiktologických služeb.

2. Výsledky protidrogové politiky

Efektivita dotačního řízení RVKPP

Podrobné zhodnocení stavu protidrogové politiky, situace v oblasti užívání nelegálních návykových látek a v oblasti hazardního hraní v ČR, včetně informací o aktivitách, opatřeních a činnosti služeb pro uživatele drog a hazardní hráče, jsou pravidelně zpracovávány ve Výroční zprávě o stavu ve věcech drog v České republice a ve Výroční zprávě o stavu ve věci hazardního hraní v ČR³⁶, které jsou každoročně předkládány vládě na podzim kalendářního roku a zasílány všem členům vlády a Parlamentu České republiky. Členové vlády ČR a Parlamentu ČR jsou také pravidelnými příjemci čtvrtletníku Zaostřeno na drogy, které se věnuje mj. i vyhodnocování stavu v dílčích oblastech protidrogové politiky.

Níže uvedené zhodnocení je velmi stručným shrnutím nejdůležitějších aspektů protidrogové politiky, na které má dotační řízení RVKPP a ním podporované projekty, nejvyšší potenciál vlivu.

Mnohé vlády, a to nejen rozvinutých zemí, vydávají mnohonásobně více prostředků na protidrogovou politiku než ČR, a to i po relativním přepočtu například na HDP. Přesto se daří dosahovat pozitivních výsledků v hlavních segmentech protidrogové politiky.

Programy snižování rizik, programy substituční léčby apod. jsou opakovaně podrobované vědeckým studiím, které **opakovaně potvrzují jejich efektivitu v ochraně veřejného zdraví, snižování zdravotních rizik, jako i snižování kriminality a ochraně veřejného pořádku** (viz studie Evropského monitorovacího střediska pro drogy a závislosti, Světové zdravotnické organizace, UNODC apod.).

- Řada studií ukazuje, že finanční prostředky, které jsou investovány do sítě léčebných opatření, jsou efektivně vynaložené finanční prostředky pro stát.
- Orientačně je možno na základě dostupných důkazů odhadnout, že za 1 Kč vloženou do léčby závislosti společnost ušetří nejméně 6 Kč³⁷.
- Odhaduje se, že rok jednoho uživatele na ulici přijde společnost na 1 mil. Kč (v důsledku negativních sociálních důsledků užívání drog), rok vězení stojí asi 500 tis. Kč, naproti tomu rok pobytové léčby jednoho závislého stojí asi 300 tis. Kč (15–20 % z toho si hradí sám), rok substituční léčby stojí ještě méně. Navíc zde patří ještě úspory po návratu léčených uživatelů drog z léčby, kdy začnou pracovat a svůj dluh společnosti splácet.

Efektivitu podporovaných služeb pro uživatele drog z veřejných prostředků, a tedy i z dotačního titulu RVKPP, je možné vidět ze smutného srovnání šíření HIV mezi injekčními uživateli drog a v ostatních skupinách obyvatel mimo uživatelů drog v ČR. Dotační program prevence HIV v gesci ministerstva zdravotnictví byl v posledních letech radikálně snížen na minimum – programy prevence HIV se tedy finančně de facto nepodporují. Naproti tomu, byť s problémy, se dotační program na programy pro uživatele drog podařilo v posledních letech udržet. Z níže uvedeného grafu je vidět výsledky, ze kterých je zřejmý význam podpory těchto programů – zatímco u injekčních uživatelů drog je nový výskyt HIV nízký, pod 1 %, u ostatních skupin obyvatel (zejména muži mající sex s muži) je vidět rapidní nárůst nových případů HIV od r. 2011. V r. 2015 dosahoval počet nově zjištěných případů

---

³⁶ Výroční zprávy jsou zpracovávány Národním monitorovacím střediskem pro drogy a závislosti

³⁷ Radimecký, J. (2010). Druhé memorandum poskytovatelů protidrogových služeb vládě ČR. Jde o zjednodušený propočít na české poměry. Studie efektivit léčby uživatelů drog dostupné na: www.dtors.org.uk/NTORS.aspx nebo <http://www.datos.org/> nebo v ČR: Zábranský, T., Běláčková, V., Štefunková M., Vopravil, J., Langrová, M., Grant IGA MZ NS 10034-4 – Společenské náklady užívání alkoholu, tabáku a nelegálních drog www.adiktologie.cz/naklady

HIV 266, z toho 202 u skupiny muži mající sex s muži, injekční užívání drog bylo důvodem nákazy pouze v 3 případech. Dostupné informace přitom říkají, že průměrné náklady na péči o jednoho klienta s HIV přesáhly u Všeobecné zdravotní pojišťovny v r. 2014 186 tis. Kč.

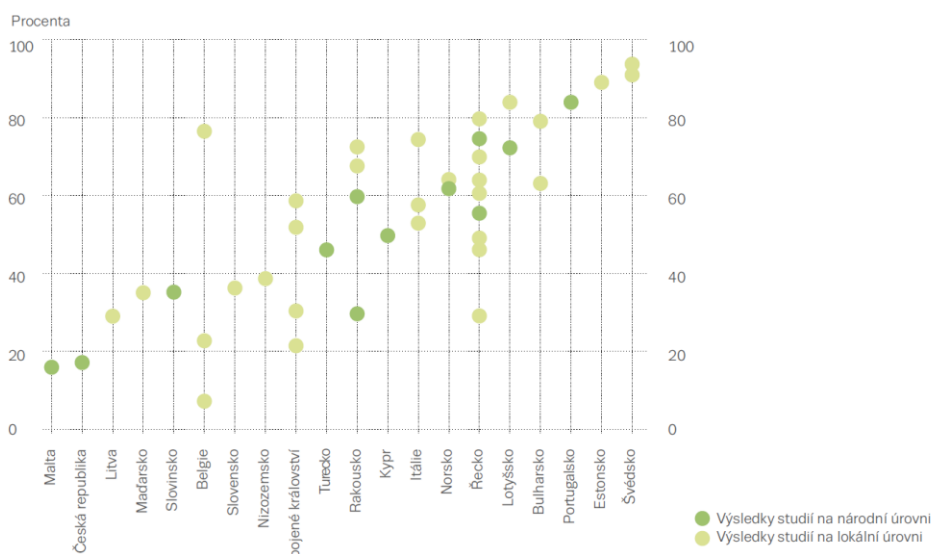
Tab. 17: Počet nově zjištěných případů HIV v ČR do r. 2015 podle způsobu přenosu

Ukazatel	1985–2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Celkem
Injekční užívání drog (IUD)	54	8	4	4	7	5	6	9	3	100
Muži mající sex s muži/IUD	20	4	3	3	5	5	4	6	6	56
Jiný s IUD v anamnéze	36	2	3	5	3	2	3	6	6	66
Ostatní bez IUD v anamnéze	928	134	146	168	138	200	222	211	251	2 398
Celkem	1 038	148	156	180	153	212	235	232	266	2 620

Zdroj: Státní zdravotní ústav Praha

- V kontaktu s pomáhajícími službami je 70 % odhadované populace problémových uživatelů drog, což je v kontextu ostatních evropských zemí nadprůměrem.
- V ČR je velmi nízký výskyt infekcí mezi injekčními uživateli drog – promořenost HIV je stále pod 1 %. Ve srovnání se zbytkem EU a obzvláště ve světovém srovnání vykazuje ČR jedny z nejlepších výsledků.
- Prevalence žloutenky typu C mezi injekčními uživateli drog se spíše snižuje a pohybuje se na hodnotách 15–50 % podle charakteristik vzorku vyšetřených.
- Počet žloutenek typu B dlouhodobě klesá.

Výskyt protilátek VHC mezi injekčními uživateli drog, 2012/2013

- I přesto, že míra způsobu užívání drog injekční aplikaci mezi problémovými uživateli drog je v ČR vysoká, dlouhodobě klesá mezi injekčními uživateli drog míra rizikového chování, jako je sdílení jehel.
- Ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi je v ČR také velmi nízký výskyt předávkování na nelegální drogy (cca 40–50 ročně).
- Černý trh s heroinem se díky nabídce substituční léčby podařilo v průběhu 10 let zredukovat na polovinu. Stále však přetrvává problém s výrobou pervitinu. Přetrvává také problém s nízkou, resp. téměř žádnou úhradou substituční léčby ze zdravotního pojištění, což pohání černý trh se substitučními látkami.
- **Celková společenská zátěž v důsledku nelegálních drog**, tzv. společenské náklady, dosáhla v r. 2007 (poslední dostupný údaj) částky 6,7 mld. Kč, což představuje cca 0,19 % HDP. To je přibližně **10krát méně než v USA a 2,5krát méně, než je průměr**

v jiných rozvinutých zemích. Také tento údaj přispívá k svědectví o vysoké efektivitě české protidrogové politiky v oblasti nelegálních drog.

Vybudováním a udržením sítě služeb pro uživatele drog přes dotační program(y) se daří v ČR držet uvedené ukazatele na nejnižší úrovni v rámci EU. Tato příznivá situace se však může změnit, pokud se tato síť destabilizuje.

Při pohledu na dlouhodobé trendy lze pozorovat pokles aktuálního užívání konopných látek v obecné populaci, zejména v mladších věkových skupinách, což je důležitý milník. Dále mezi dětmi a mládeží pozorujeme aktuálně po dlouhodobém nárůstu v minulých letech pokles užívání návykových látek, včetně pravidelného kouření i pravidelné konzumace alkoholu. Např. počet denních kuřáků mezi 16letými studenty klesl z 26 % na 16 %. Pokles užívání byl dále zaznamenán u všech sledovaných nelegálních drog včetně konopných látek. Také dochází k nárůstu průměrného věku první zkušenosti s cigaretou a alkoholem. Konzumace návykových látek včetně konopných drog se také postupně posouvá do vyššího věku.

Přes výše zmíněné pozitivní výsledky bohužel v některých aspektech ČR nevykazuje pozitivní čísla, např. ČR patří mezi země, kde je nejvyšší míra zkušenosti s užíváním alkoholu, tabáku a konopí jak v obecné populaci, tak i mezi mládeží, byť, jak je výše uvedeno, dochází zde k důležitým milníkům. Dostupnost návykových látek je v ČR vysoká. V české společnosti převládá vysoká tolerance ke kouření tabáku, konzumaci alkoholu a zvyšuje se přijatelnost užívání konopných látek. **Česká republika dosud nebyla schopna, na rozdíl od jiných zemí, na tuto vysokou konzumaci legálních látek a konopných drog a vysokou dostupnost těchto látek adekvátně reagovat** a vyčlenit dostatečné finanční prostředky na implementaci specializovaných preventivních a léčebných intervencí pro cílovou skupinu zejména mladých lidí nadměrně užívajících konopí, nebo alkohol, nebo na informační aktivity s veřejností ke změně postojů k návykovým látkám či hazardnímu hraní. Na oblast specifické drogové prevence vynakládá stát ze svého rozpočtu necelých 17 mil. Kč a celonárodní informační aktivity v oblasti užívání návykových látek a hazardního hraní jsou spíše ojedinělé, resp. žádné.

Stejně tak nedostatek finančních prostředků brání řešení aktuálních problémů protidrogové politiky – vysoký podíl uživatelů pervitinu a absence specializovaných intervencí pro tuto cílovou skupinu, roztržitost systému péče o uživatele alkoholu, tabáku a nelegálních drog, nezajištěný systém preventivních a léčebných opatření pro hazardní hráče apod.

V ČR se přitom odhaduje cca 2 mil osob, které denně kouří tabák, cca 1,2 mil. osob, kteří vykazují rizikovou konzumaci alkoholu, cca 200 tis. osob v riziku v důsledku užívání konopných látek a cca 130 – 200 tis. osob v riziku vzniku problémů v souvislosti s patologickým hráčstvím.

Navíc stávající finanční prostředky na dotace pro programy protidrogové politiky jsou na hraně udržitelnosti existující vybudované sítě pro uživatele nelegálních drog a neumožňují její rozvoj a reagování a aktuální drogovou situaci. Posledně provedené průzkumy ukazují, že dostupnost programů není rovnoměrná – nízkoprahový program chybí v 21 okresech, AT ambulance v 37 okresech, substituční léčba v 25 okresech, specializovaný doléčovací program v 61 okresech, detoxifikace v 55 okresech a 2 krajích, AT lůžková péče ve 4 krajích, terapeutická komunita ve 3 krajích. Z důvodu nedostatku financí se snižuje časová dostupnost služeb a jejich personální zabezpečení (zejména je nedostatek psychologů, psychiatrů a dalších lékařů). Obzvláště špatná situace je v Karlovarském kraji, kde chybí specializované programy primární prevence, detoxikace, substituční program, doléčovací program i terapeutická komunita

3. Hospodárnost v rámci dotačního řízení

Ve financování služeb pro uživatele drog i hazardní hráče neexistuje zatím v ČR jiný způsob zajištění financování služeb pro uživatele drog než přes dotační řízení.

V r. 2005 byl zaveden systém certifikací odborné způsobilosti pro zařízení poskytující adiktologické služby – pro uživatele návykových látek a hazardní hráče, který zajišťuje hospodárnost vynakládání finančních prostředků na protidrogovou politiku. Kvalita služeb je v rámci tohoto systému ověřována externím týmem 3 odborníků nejméně každé 4 roky. Tímto systémem má stát a další veřejné zdroje garanci, že investované finanční prostředky na programy podléhající certifikaci jsou alokovány do programů, u kterých je garance odborné kvality.

V rámci dotačního řízení jsou projekty/služby posuzovány na úrovni celého projektu/služby. V rámci hodnocení hospodárnosti jsou hodnoceny celkové náklady projektu/celkový rozpočet s celkovými dosaženými výsledky/výkony projektu.

Toto hodnocení vychází z předpokladu, že aktivity projektu, zejména ve standardizovaných typech služeb pro uživatele drog lze vyjádřit prostřednictvím definovaných jednotek činnosti čili výkon a počet těchto výkonů lze vztáhnout na náklady projektu. Projekty soutěží mezi sebou. Výsledky posouzení hospodárnosti, tedy celkové náklady vs. celkové výstupy/výkony se promítnou do návrhu dotace pro konkrétní projekt. Projekt, který ve srovnání s jinými projekty nedosahuje, vzhledem ke svému celkovému rozpočtu, adekvátních výkonů, je na návrhu dotace krácen, resp. není podpořen.

Navíc Úřad vlády stanovuje podmínky čerpání dotačních prostředků – tzn. definuje limity uznatelných mzdových nákladů a vymezuje neuznatelné náklady, které nelze z dotace hradit.

Systém hodnocení projektů v rámci dotačního řízení RVKPP je tedy nastaven tak, že umožňuje prostřednictvím vnitřní normy hodnotit hospodárnost, efektivitu a účelnost předložených projektů, tj. z pohledu tzv. 3E. Hodnotící systém je postaven na 5 pilířích hodnocení: hodnocení kvality projektu, naplnění priorit dotačního řízení, hodnocení potřebnosti a dostupnosti služby/projektu, nákladové efektivity a rozpočtu. Návaznost jednotlivých kroků hodnocení na kritéria 3E popisuje níže uvedený přehled.

Hodnocení kvality projektu

Hodnocení kvality projektu přispívá k hodnocení „hospodárnosti“, tj. hodnotí se kvalita ve vztahu k nákladové efektivitě projektu (a také účelnosti). Projekt, který je kvalitní, nákladově efektivní a s vysokou mírou naplnění požadované účelnosti bude zařazen do první hladiny – tj. jeho požadavek je krácen nejméně.

Hodnocení naplnění priorit dotačního řízení

Hodnocení naplnění priorit dotačního řízení přispívá ke sledování kritéria „účelnosti“ projektu a spolugarantuje, že projekt je schopen produkovat preferovaný užitek/efekt.

Hodnocení míry potřebnosti a dostupnosti projektu/služby

Hodnocení míry potřebnosti a dostupnosti projektů/služeb přispívá ke sledování kritéria „účelnosti“ projektu a spolugarantuje, že projekt je schopen produkovat očekávaný užitek/efekt.

Hodnocení nákladové efektivity

Pomocí hodnocení nákladové efektivity je možné sledovat jak kritérium „efektivnosti“, tzn. poměr mezi vstupy a výstupy projektů, tak do určité míry i „hospodárnosti“, neboť relativně nevhodné služby, tedy ty s vyššími náklady na určitý objem výstupů, získávají automaticky méně bodů.

Hodnocení rozpočtu projektu

Prostřednictvím posuzování rozpočtu projektu z hlediska dodržení vymezených uznatelných a neuznatelných nákladů, včetně vymezených limitů mezd hrazených z dotace RVKPP (stanoveno ve směrnici³⁸) a kontroly položek rozpočtu sekretariátem RVKPP z hlediska cenové přiměřenosti je další pojistkou hodnocení „hospodárnosti“ a „účelnosti“ rozpočtu předloženého projektu.

Kritéria hodnocení využívané při hodnocení nákladové efektivity projektů podaných do dotačního řízení RVKPP:

Typ/skupina služeb	Ukazatele nákladové efektivity
Terénní programy	Náklady na klienta = celkové N na službu / počet klientů Náklady na jeden kontakt = celkové N služby / počet kontaktů Náklady na 1 distribuovanou jehlu/stříkačku = celkové náklady služby / počet distribuovaných jehel Náklady na výkon poradenství = celkové N služby / součet výkonů individuální poradenství + skupinové poradenství + krizová intervence) Náklady na „zdravotní“ výkon = celkové N služby / součet výkonů počet výměn + testy HIV, HCV, HBV, syfilis + zdravotní ošetření + první pomoc)
Kontaktní centra	Náklady na klienta = celkové N na službu / počet klientů Náklady na jeden kontakt = celkové N služby / počet kontaktů Náklady na 1 distribuovanou jehlu/stříkačku = celkové náklady služby / počet distribuovaných jehel Náklady na výkon poradenství = celkové N služby / součet výkonů individuální poradenství + skupinové poradenství + krizová intervence) Náklady na „zdravotní“ výkon = celkové N služby / součet výkonů počet výměn + testy HIV, HCV, HBV, syfilis + zdravotní ošetření + první pomoc)
Spojené projekty kontaktní centra a terénní programy	Náklady na klienta = celkové N na službu / počet klientů Náklady na jeden kontakt = celkové N služby / počet kontaktů Náklady na 1 distribuovanou jehlu/stříkačku = celkové náklady služby / počet distribuovaných jehel Náklady na výkon poradenství = celkové N služby / součet výkonů individuální poradenství + skupinové poradenství + krizová intervence) Náklady na „zdravotní“ výkon = celkové N služby / součet výkonů počet výměn + testy HIV, HCV, HBV, syfilis + zdravotní ošetření + první pomoc)

³⁸ Směrnice vedoucího Úřadu vlády o poskytování neinvestičních dotací k financování programů protidrogové politiky (platné znění je zveřejněné na stránkách elektronické aplikace dotačního řízení dotace-drogy.vlada.cz)

Ambulantní léčba, substituční léčba, následná péče bez chráněného bydlení, stacionář a intenzivní ambulantní léčba	<p>Náklady na jednoho klienta = celkové N služby / počet klientů</p> <p>Náklady na jeden kontakt = celkové N služby / počet kontaktů (resp. klientodnů)</p> <p>Náklady na výkon1 = celkové N služby / součet výkonů sociální práce + individuální terapie, poradenství + krizová intervence</p> <p>Náklady na výkon2 = celkové N služby / součet výkonů skupinová terapie, poradenství + rodinná terapie, poradenství + rodičovská skupina</p> <p>Náklady na výkon3 = celkové N / součet výkonů psychiatrické vyšetření + somatické vyšetření (ošetření)</p>
Následná péče s chráněným bydlením	<p>Náklady na jednoho klienta = celkové N služby / počet klientů</p> <p>Náklady na jeden klientoden = celkové N služby / počet klientodnů</p> <p>Náklady na lůžkoden = celkové N služby / počet lůžkodnů v chráněném bydlení</p> <p>Náklady na výkon1 = celkové N služby / součet výkonů skupinová terapie, poradenství + rodinná terapie, poradenství + rodičovská skupina</p> <p>Náklady na výkon2 = celkové N služby / součet výkonů sociální práce + individuální terapie, poradenství + krizová intervence</p>
Rezidenční léčba terapeutická komunita	<p>Náklady na klienta = celkové N služby / počet klientů</p> <p>Náklady na jeden lůžkoden = celkové N služby / počet lůžkodnů</p> <p>Náklady na pracovní terapii = celkové N služby / počet výkonů pracovní terapie</p> <p>Náklady na výkon1 = celkové N služby / součet výkonů skupinová terapie, poradenství + rodinná terapie, poradenství + rodičovská skupina</p> <p>Náklady na výkon2 = celkové N služby / součet výkonů sociální práce + individuální terapie, poradenství + krizová intervence</p>
Adiktologické služby pro osoby ve vězení	<p>Náklady na klienta = celkové N služby / počet klientů</p> <p>Náklady na výkon1 = celkové N služby / součet výkonů sociální práce + individuální terapie, poradenství + krizová intervence</p> <p>Náklady na výkon2 = celkové N služby / součet výkonů skupinová terapie, poradenství + rodinná terapie, poradenství + rodičovská skupina</p>
Primární prevence	<p>Náklady na hodinu všeobecné prevence = celkové N služby / celkový počet hodin výkonů všeobecné primární prevence</p> <p>Náklady na hodinu selektivní prevence = celkové N služby / celkový počet hodin výkonů selektivní primární prevence</p> <p>Náklady na hodinu indikované prevence = celkové N služby / celkový počet hodin výkonů indikované primární prevence</p>
Projekty poradenství a léčby pro nové cílové skupiny, zejména patologických hráčů	<p>náklad na klienta = celkové N služby / počet klientů</p> <p>náklad na kontakt = celkové N služby / počet kontaktů</p> <p>náklad na výkon individuálního poradenství = celkové N služby / počet výkonů individuálního poradenství</p>

4. Vývoj financování v rámci dotačního řízení RVKPP

Tab. 18: Přehled souhrnných dat z dotačních řízení pro oblast nelegálních návykových látek v letech 2010-2015

Rok	Požadavek z žádostí o dotaci celkem za rok v Kč	Dotace od RVKPP za rok v Kč	Finančně nekryté požadavky od RVKPP v Kč	Míra finančního krytí požadavku na dotaci od RVKPP v %
2010	139.570.699	81.993.000	-57.577.699	59
2011	125.232.401	84.696.000	-40.536.401	68
2012	123.813.437	85.764.000	-38.049.437	69
2013	124.734.857	86.350.000	-38.384.857	69
2014	128.851.307	86.631.000	-42.220.307	67
2015	129.247.367	86.156.000	-43.091.367	67

Tab. 19: Přehled souhrnných dat z dotačních řízení pro oblast patologického hráčství v letech 2013-2015

Rok	Požadavek z žádostí o dotaci celkem za rok v Kč	Dotace od RVKPP za rok v Kč	Finančně nekryté požadavky od RVKPP v Kč	Míra finančního krytí požadavku na dotaci od RVKPP v %
2013	5.387.402	5.000.000	- 387.402	93
2014	4.287.852	3.000.000	- 1.287.852	70
2015	5.670.385	5.000.000	- 670.385	88

Tab. 20: Struktura výdajů na jednotlivé oblasti protidrogové oblasti v r. 2016

Ukazatel	I. kolo	II. kolo	Celkem
Peněžní prostředky celkem, z toho	97.134.000	21.100.000	118.234.000
- nelegální látky	91.271.000	830.000	92.101.000
- hazardní hraní	5.863.000	18.653.000	24.516.000
- alkohol	0	752.000	752.000
- tabák	0	865.000	865.000
Počet projektů podpořených celkem, z toho	171	39	210
- nelegální látky	153	3	156
- hazardní hraní	18	32	50
- alkohol	0	2	2
- tabák	0	2	2

***